

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

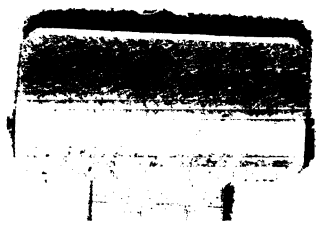
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

UC-NRLF

\$B 106 944

SAMLINGAR OCH ANTECKNINGAR

TILL EN BESKRIFNING ÖFVER

YDRE HÄRAD I ÖSTERGÖTHLAND,

AF

LEONHARD FR. RÄÄF,

Kammarjunkare, R. N. O., Ledamot af Kongl. Vitterh., H. o. Aut. Akad. m. m.

ANDRA DELEN.

ÖREBRO,

N. M. LINDH, 1859.

Y D R E - M Å L E T

ELLER

FOLKDIALEKTEN I YDRE HÄRAD

AF

ÖSTERGÖTHLAND.

ORDBOK SAMT FÖRTECKNING PÅ ALLA OREGEL-
BUNDNA OCH STARKA VERBER, SOM I YDRE
BEGAGNAS, JEMTE GAMLA DOPNAMN.

AF

LEONHARD FR. RÄÄF,

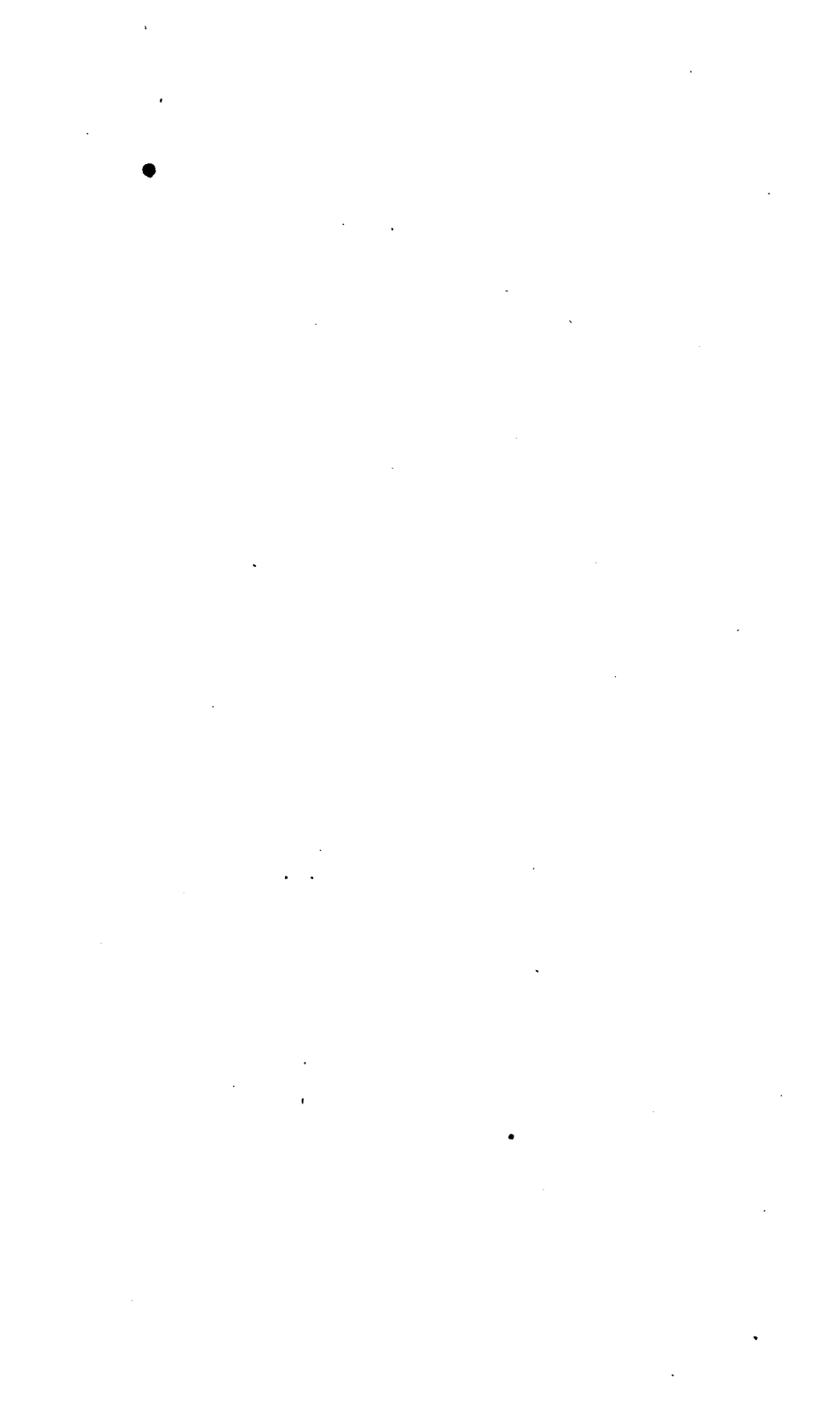
Kammarjunkare, R. N. O., Ledamot af Kongl. Vitterh., H. o. Aut. Akad. m. m.

ÖREBRO,

N. M. LINDH, 1859.

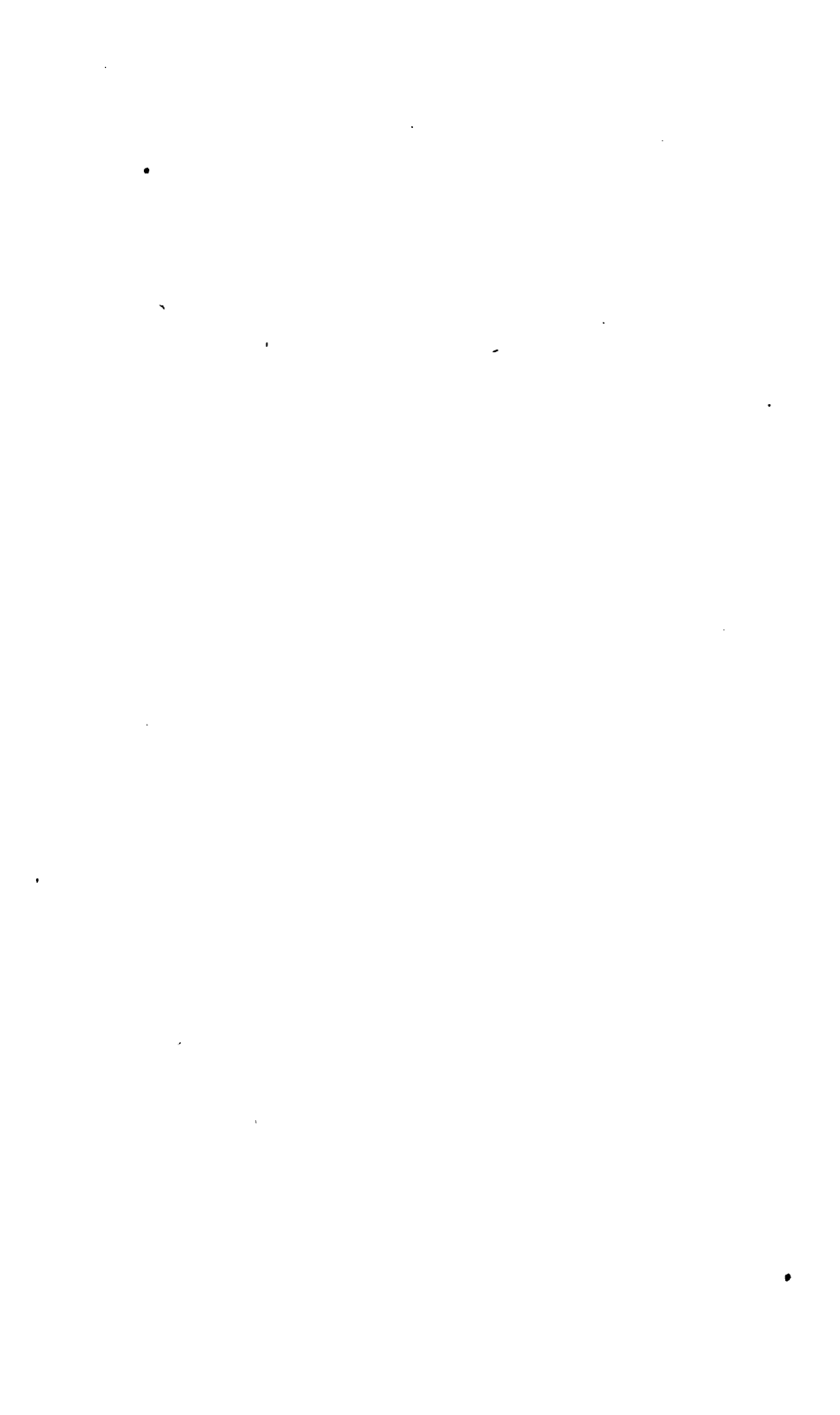

DL971
Y3B2
v. 2
•

HOFMARSKALKEN,
KOMMENDÖREN OCH RIDDAREN M. M.,
HÖGVÄLBORNE FRIHERRE
HERR BERNH. v. BESKOW,
SVENSKA AKADEMIENS STÄNDIGE SEKRETERARE,
SPRÅKETS VÅRDARE OCH MÄSTAREN DERUTI,

TILLEGNAS DETTA ARBETE VÖRDNADSFULLAST AF

FÖRFATTAREN.

AUCTORI NOBILISSIMO.

Ydriam quotquot coluere quondam,
Quotquot et seros colimus per annos,
Inter hos omnes habere claro
    Nomine dignus.

Te facit dignum generis vetustas,
Et simul cordis sapientis aurum;
Reddit et dignum vigil in gerendis
    Rebus honestas.

Te virum talem regionis hujus
Incolae jactant; velut universae
Patriae, quotquot sapere, jactant
    Multa scientem.

Moris antiqui meditator acer,
Censor et rerum rigidus novarum,
Temporum scribis loquerisque celso
    More priorum.

Diligis linguae latiae tenorem:
Multa, quae dicis, sapiunt latine:
Moribus vitae trahis inde multa
    Nobilis usque.

Ydriae scriptor! Tibi gratulamur
Mentis hoc magnum specimen sagacis,
In requirendis et in exhibendis
Rebus acumen.

Temporis nosti faciem prioris,
Pristinam rerum seriem, virique
Vixerint cujus generis, quibusque
Sedibus olim.

Notior nulli regio jugosa
Ydriae dulcis. Zephyri salutant:
Namque Te noscunt toties euntem
Per juga nota.

Hac diu vivas regione pulchra.
Hanc precem fundunt nemorum susurri;
Sic tremiscentes querulis precantur
Najades undis.

Arbiter vitae Deus est caducae.
Attamen certe tua fama vivet,
Dum suas valles retinet suumque
Ydria nomen.

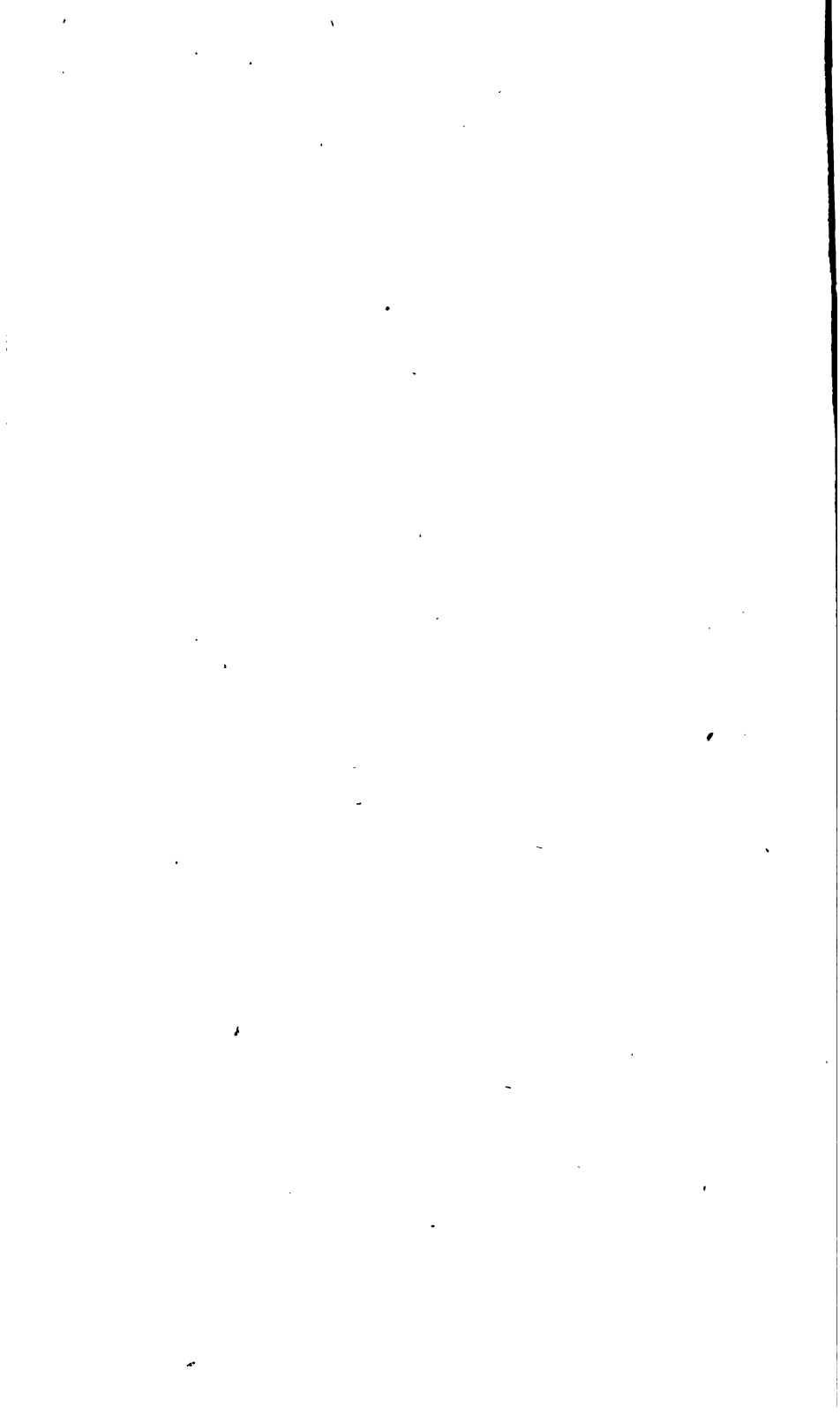
A. HEDNER,
Past. in Asby, Præp. in Ydre,
Ord. Reg. de stella polari membr.

Innehåll:

Ord och talesätt utur Ydremålet, med inledning	sid.	1—105.
Oregelbundna och starka verber	„	107—119.
Gamla Dopnamn	„	121—126.

Ord och talesätt utur Ydremålet.

Af de ord och talesätt, som i denna landsort begagnas, äro inga andra uti följande förteckning anförda, än sådana som dels äro för Ydre enskilda, dels gemensamma med flere eller färre andra dialekter; dels, ehuru mera allmänt brukliga, här äga särskilda betydelse eller olika genus, eller vanligen förkastas uti det läkrare skriftspråket.

Kanhända är af sednare arten ett allt för stort antal bibehållet; men då gränsen är omöjlig att i dylikt fall regelrätt bestämma, har det synts vara bättre att fela genom öfverflöd än genom brist.

Endast några få, mindre lättförstådda, äro anförda af den stora mängd, som blott genom uttal och sammandragning skiljer sig från vanligt bruk. Ett annat förfarande skulle hafva ökat detta arbete till en omåttlig vidd. Af samma skäl, och för att skona den korta tid mig återstår, har jag afhållit mig från alla jemförelser med andra landsortsmål och gamla språket. För tvenne afvikelser från denna regel måste jag dock bedja läsaren om ursäkt; de angå ett par lekar, om hvilka beskrifningar af mera sällan begagnade Romerske författare blifvit anförda.

Anständighetens lagar böra vördas; men att, i följe af deras fordringar, utesluta från ett lexikon en myckenhet ord, som inom sin krets äro allmänt kända och beteckna föremål, utan hvilka menskligheten icke kunde äga bestånd, har synts mig vara en tillgjordhet. Deras bemärkelser äro dock på latin utsatta.

För att uttrycka ordens rätta uttal, äro bokstäfverna begagnade enligt deras naturliga ljud, icke efter det bruk som

i skriftspråket är antaget. När konsonant ljuder dubbel, är han ock dubbel utsatt; men vissa ljud och tonvigtter kunna med inga af våra tecken förtydligas.

I ändamål att göra sammansatta ord lättfattligare och deras uttal mindre tvetydigt, äro stamstafvelserna åtskiljda med ett sammanbindningsstreck.

Då i förklaringarna ord och uttryck förekomma utur landskapsmålet, hafva sådana blifvit utmärkta med särskildt tryck.

Uti verberna utbytes någon gång vokalen a mot e. Den sednare, allmännare använd uti nästgränsande häradet Kinden, viker ej alltid här undan för sin klangfullare förman, så att man understundom får höra: "Backsnes, Brässer, Bröster, Buer, Buffer", &c. &c., i stället för: "Backsnas, Brässar, Brüstar, Buar, Buffar", och likaså uti adjectiver och participier, t. ex. Bokad för Bokad. Åtskilliga adjectiver på i utbyta denna vokal mot u; och många dylika begagnas med ett trefaldigt slut, såsom: "Bögleter, Bögli o: Böglu, Böglet; Furrketer, Furrki o: Furrku, Furrket; Hwisspeter, Hwisspi o; Hwisspu, Hwisspet" &c., utan att beteckna särskildt genus, åtminstone icke efter nuvarande bruk.

På alla de oregelbundna och starka verber, som här nyttjas, är ett fullständigt schema bifogadt.

De ofta anförda exemplen lemna upplysning om ordens användande och rätta mening, äfven om grammatiken, hvarigenom särskild afhandling derom lärer vara öfverflödig.

Örtnamnen äro för större delen anförda efter v. Linné. De flera Svenska, som här ännu äro kända, men upptagna i Läljeblands Flora, äro icke anmärkta.

Bland de tryckta hjälpredor jag begagnat för att upplifva egna minnet, böra företrädesvis nämnas: *Dialectus Vestrogothica* af Hof; en akademisk afhandling om Östgöthadialekten under præsidium af prof. J. H. Schröder, samt *Ihres Dialekt-Lexikon*, till hvilket en insändare från Ydre meddelat ord som här aldrig varit kända, med förhigående af våra flesta egendomliga.

Dessa anteckningar hafva njutit den lyckan att blifva granskade och rättade af Herrar Kontraktsprosten, Ledamoten af K. N. O., Mag. A. Hedner i Asby samt Akad.-docen-

ten i Upsala Mag. Carl Säve, genom hvilkas i alla riktningar upplysande anmärkingar äfven omkring en fjerdedel af de från början upptagna orden blifvit uteslutna såsom mera allmänt kända.

Det är sistnämnde store språkforskare som genom sina arbeten gifvit mig anledning påskynda denna del af mina samlingar om Ydre. Det har ock skett i öfvertygelse att folkskolorna lära inom kort utrota icke mindre språkets egenheter än all annan traditionel kunskap; och jag läser lika litet misstaga mig deruti, som när jag, för 56 år tillbaka, började uppteckna de redan då döende och numera helt och hållet försvunna romanserna, folkvisorna, lekarna; m. m., dem Herr Kongl. Bibliothekarien A. I. Arwidsson åren 1834—42, med så mycken omsorg, förökade utgifvit.

Såsom ett lämpligt bihang till denna del åtföljer förteckning på nu mera sällan begagnade eller fullkomligt ur bruk komna dopnamn som här fordom varit burna.

A.

- A**, Genitiv ändelse. "Calla mor, Lassa far, Näta-telne, Pojka-foler, Näsa stuga", stugan vid torpet Näset.
- Abberi**, subst. neutr. gäckeri. **Abbes**, verb. intr. "Du abbes män tes han blir viller", ond, förargad.
- Afters**, adv. "I afters", går qväll. Äfven **Aftse**. I **Afta**, samma dags eftermiddag.
- Afi**, adj. "Afi sä", växtlig. "Affit äta", rörig, motbjudande mat. **Afiäs ät**, v. dep. intr. äcklas ät.
- Aga**, v. trans. frukta, hysa farhåga. "Dä ager mäj; ja ager för" &c.
- Aggebo-sokn**, s. fem. ett hörn af Sunds församling, med det mindre väl beryktade hemmanet Aggebo.
- Agn**, s. f. lockmat på krok för fisk. **Agna** eller **Ägna**, v. tr.
- Agn**, s. f. "Klyfva på agn", d. v. s. sedan runda trädstammen blifvit från kärnan delad i 4 rätvinkliga klyftor, spinga stickor eller spån skiftevis af de tvenne sidorna.
- Aija**, **Äija säj**, v. tr. jemra sig.
- All-don**, adv. allt ett, lika godt.
- All-modi**, adj. af stor beskaffenhet. "All-modi sä".
- All-männt**, adv. fullkomligt. "All-männt förskräcklit".
- Allringen**, adj. allsingen.
- Allt**, adv. "Dä ä allt", han är död.
- Allt för ett**, adv. ofta, ständigt.
- Ancka**, v. intr. et impers. trans. beklaga, gräma. "Ancka om; Ancka på; Dä ancker mäj".
- Ancka**, s. f. ett jern på slädmeden, i skapnad af ett S, hvarpå skackelkroken trädes.
- Anckar-knyla**, s. f. fotknöl.
- Ani**, adj. flitig, ihärdig.
- An-nacka**, v. tr. svordom i mildrad form. "Djäckeln an-nacka däjl!"

- Anner**, pron. den andre. "Själff anner". **Anner-stass**, adv. an-norstädes.
- Anner-stufva**, s. f. rum på andra sidan förstugan, hvilket ej dag-ligen begagnas.
- Ann-fasli**, adj. förskräcklig.
- Ann-fädd** eller **Änn-fädd**, adj. andtruten.
- Ann-häls**, adv. baklänges och på rygg.
- Ann-för-si**, v. tr. anse.
- Ann-kåmmen**, adj. skämd, halfrutten. Säges om vissa födoämnen; äfven om halfrusig person.
- Ann-lessere**, adv. annorlunda.
- Ann-li**, **Änn-li**, s. f. långsluttande backe, mark. **Ann-backe**, s. m. af samma bemärkelse.
- Annra**, **Ännra**, s. f. plur. **Ännrer**, trädspänger under slädmedar.
- Ännra**, **Ännra**, v. tr.
- Annra-Ännra**, s. n. detta, det vanliga ordet andra, betecknar i Ydre ett hemligt, onämndt. "Hur ble då mä då annra-annra?"
- Ännsa**, v. tr. bereda, sköta. "Ännsa to", rengöra lin. "Ännsa for, hö", inberga.
- Änn-syls**, **Änn-syls**, adv. mot solens lopp.
- Ännst**, s. m. alt, a-strängen på viol; eller andra stämman i trio och quartett.
- Änn-taijen**, adj. välkommen, firad såsom gäst.
- Änn-väj**, **Änn-väj**, s. m. andra körningen af åkern.
- Ännka**, s. f. indef. kista, låda.
- Änn**, **Änn**, pron. den andre, andra. **Änn-Änn**, s. n. lika bemärkelse som Ännra-Ännra.
- Änn-råg**, s. m. råg som uppväxt af urspillning förra året.
- Änn-biggg**, s. commune; ondsint, hetsig.
- Änn**, adv. särdeles, mycket. "Dä ä ärgt väl, ärgt illa, ärgt vackert, ärgt långt te stan; han ä ärgt beskeki".
- Änn-krok**, s. m. "Häckta ännkrok", den enes ännveck uti den andres.
- Änn-litt**, adv. fattigt, ringa. "Dä ä bleet så ännlitt för'en".
- Änn**, s. n. *Alnus incana*.
- Ännpen**, adj. stelnad, sträf, sammandragen. "Ännpet sår; ännpen blo".
- Änn-viska**, s. c. smickrare, krypande.

- Aa, Aa-ban**, s. n. ställsord, betecknande en föraktlig eller oduglig person.
- Aaa**, v. tr. släpa. "Hymna va så illa släpa att ho aste säj hem".
- Aske-fis, Aske-pjask**, s. c. person som gagnlöst vistas hemma.
- Attan**, numer. aderton.
- Axa-äpp**, v. intr. se upp, uppmärksamma.
- Axe-bås**, s. n. lösa ax.
- Axel-dryg**, adj. stolt, högfärdig.

B.

- Backs-nass**, v. dep. intr. häpna, rädas, draga sig ifrån.
- Badda**, v. intr. göra något med kraft. "Baddar å springer; B. å trysker". "Sola baddar hett". **Sol-badd**, s. n.
- Badda på**, v. tr. ingnida, slå, "Badda på di svullna hänn!" "Badda på'n!" piska honom.
- Baddare**, s. m. stort, utmärkt föremål af alla slag. "En baddare te oxe; en baddare te arbete; en baddare så rik".
- Bagge-horn**, s. n. missbildadt plummon.
- Bagge-punga**, s. plur. Geum rivale.
- Bake-bulle**, s. m. bak-kaka.
- Bakelse-best**, s. c. skällsord.
- Bak-fot**, s. m. oriktig mening. "Dä har du fått ämm bakfoten".
- Bale**, s. m. nedtryckt lägerställe. "Hönsse-bale". **Bala**, v. tr.
- Baller**, s. n. oredigt prat. **Ballra**, v. intr. sladdra fort.
- Ballt**, s. n. sqvaller, dåligt prat. **Ballta**, s. f. sqvalleraktig qvinna.
- Ballta**, v. intr.
- Ballta**, v. tr. bereda illa och osnyggt. "Ballta ihop ätat".
- Ba-lunns**, s. m. knöl, klump, t. ex. i ändan af en käpp.
- Barcka**, v. intr. skynda. "Barcka å sta".
- Barcka-flänga**, s. f. "Dä går änna åt barcka-flänga", alldeles rasande, mycket illa, för höfveln i väl.
- Bar-bracka, Bar-brått**, adv. "Ria bar-bracka", utan sadel.
- Bar-dus**, adv. genast, häftigt, utan afseende. "Gå på bardus".
- Baresta**, adv. bara, blott, allenast.
- Barna**, v. intr. föda barn. "Hustru mi barnte i qvällse".
- Bas**, **Basane**, s. n. rörelse utan afbrott. "Dä geck i ett bas,

basane". **Buz-Bas**, utan uppehåll eller skonsmål. **Bas** bemärker äfven Coitus.

Basa, v. tr. slå, piska. "Basa äpp'n". "Basa eller Sve veijor", värma och vrida vidjor till hägnad.

Base, s. m. liten jerngryta med skaft, äfven inmurad jerakittel.

Basse, s. m. Penis, äfven bonde: "Bond-basse". **Å basse!** ett utrop af förundran.

Bassta, s. f. badstuga. Ironice, en öfvertäckt vagn.

Batting, s. m. kopparmynt af 3 runstyckens värde.

Befängd, adj. besmittad, äfven tokig. "Å du befängd?"

Bek-lufva, s. f. en beckad mössa som fasttryckes på afrakade hufvudet mot ondskorf, och efter några veckor afryckes.

Belabbd, adj. sölad, nedsmord.

Be-lé, v. tr. narra, förleda. **Be-lé**, v. tr. utskratta.

Bene-raske-sönda, s. m. söndagen efter trettondedagen, emedan alla benen efter julens köttträter då kokas och tillredas.

Benling, s. m. huden af boskapens ben. Öfre delen af strumpan, i motsatts mot **Föttling**. Benling betyder ock nedre delen af långbyxor, vidfogade med skinn.

Berå, s. n. afsigt, uppsåt. "Vara i berå".

Berätta, v. tr. utdela nattvarden. Se de gamla handböckerna.

Besa, v. intr. säges när boskap af brunst springa och leka, eller uppstiga på hvarandra; äfven om efterhängsna och ystra personer.

Be-ské, s. n. allvar, framfärd, underrättelse, betyg. "Då ä inte be-ské mä'n; Ja fick så'nt be-ské att &c.; Ta ut ditt be-ské!"

Be-slå, v. tr. sätta skinn utanpå byxor.

Best, s. m. oregerlig varelse. "Illaker best".

Be-ställdt, adv. död, men blott om menniskor. "Dä ä beställdt".

Beta, s. f. ett litet stycke, en bit. "Brö-beta". **Beta**, v. tr. "Beta sönnor".

Beta, v. tr. spänna hästar för åkdon. "Beta för; beta frä";

Enbett, Tvåbett. **Beta ihop**, sätta olika ägares hästar för samma åkdon.

Bete, s. n. stund. "Sofva, ärja, köra &c. ett bete". **Betom- tess, Beta-tals**, adv. återkommande tidetals.

Betning, s. f. väg eller tid emellan hvarje utfodring på reser.

Beta-för, s. m. föder till dragare under körslor.

Bett, s. n. **Onna bettet, Onna väla**, balnad invid fingerbetet.

- Bettel**, s. m. trens på hästar. **Bettla**, v. tr. lägga betslet i munnen.
- Better-ell** eller **ill**, s. m. vitriol.
- Bettla**, v. intr. vara envis, enträgen. "Hur ja bettlade mä'n, läfte han te sisst".
- Billa**, **Gjetinge-billa**, s. f. getingebo.
- Billta**, v. intr. ihärdigt utföra. "Ja billtar mä't".
- Binge**, s. m. stapel, hög, hoplagd massa. "Brä-binge, hö-binge, Säs-binge". **Qvarn-binge**, inbyggnad af qvarnstenar.
- Binssle**, s. n. redskap, hvarmed kreatur fastbindes i båset.
- Bjabb**, s. n. gensvarighet, motsägelse med ihärdighet, men utan kraft. Skall af små hundar. **Bjabba**, v. intr. **Bjabba**, s. f.
- Bjaffs**, s. n. **Bjaffsa**, v. intr. af lika bemärkelse.
- Bittersta**, adv. minsta. "Inte dä bittersta".
- Bjala**, v. intr. gråta, jemra sig.
- Bjäre**, s. m. trolldjur, som hämtar mjölk från andras kor. "Stinn som en bjäre".
- Bjata** och **Tjata**, v. intr. gnata och upprepa ett och detsamma.
- Black**, s. m. häst af ljusröd färg.
- Blacka**, **Natt-blacka**, s. f. en större grå fogel med långa vingar, dem han utbreder då han om qvällarne sätter sig på marken.
- Blacka**, s. f. flat sten på sjöbotten, nära vattenytan.
- Bladdra**, v. tr. et intr. sqvallra, sladdra, yppa hemligheter. **Bladdra**, s. f.
- Bladd-full**, **Blixt-full**, adj. rusig i högsta mått.
- Blassk**, s. n. **Blasska**, v. intr. kringstänka eller utspilla flytande ämnen.
- Blek**, s. n. afdelning på vägg, tak, golf etc.; äfven den feta, kött-fria randen i fläsk. "Ett långt blek, ett tynt blek".
- Blek**, s. n. blixt. **Bleka**, v. impers. blixtra.
- Bleka**, v. tr. afskala ett stycke bark på stående trån, så att bleka veden framlyser. "Bleka ut väijen".
- Blek-ns**, s. c. bleklagd person.
- Blexet**, s. n. genast. "Gå på blexet", i blinket.
- Blinning**, s. c. insekten *Tabanus cæcutiens*; äfven en person som ej ser sig för.
- Blöga**, v. intr. blöda.
- Blurra**, v. intr. tala oredigt.
- Bläck-stäck**, s. m. stockändar som läggas rundtom den resta kolmilan, för att göra grundlag åt ris och stybbe.

Blåka, v. intr. arbeta med vedermöda. "Blåka å hugga; blåka å hosta".

Blånn, s. n. mäsning till bränvinsbränning. **Blånna**, v. tr.

Blä, v. tr. aftaga blad, t. ex. på kål. Äfven bläddra. "Blä i boka".

Bläjde, s. m. vigg, kil. **Bläjda**, v. tr. inslä en sådan.

Blåsa, s. f. hvit strimma från pannan till nosen på kreatur. **Blåsi**, adj. försedd med ett dylikt tecken. **Blås**, **Blåsa**, s. sålunda märkt kreatur.

Bo, v. tr. hopälta. "Bo ler".

Bo, suffix vid enstaviga hemmans namn att uttrycka genitiven. "Edbo gata, Sundbo mo, Fallbo väija stycke, Brångbo grinn".

Boken, adj. litet skämd; om matvaror. Olustig, trött. **Bokna**, v. intr. förskämmas.

Boncka-lag, s. n. de som äta utur samma fat. Hvarjehanda gemenskap.

Bona om, v. tr. ställa väl, på bästa sätt. "Han bonar om säj på all vis".

Bo-ree, s. n. husgeråd, bohag; äfven om personer. "Du ä ett ledt bo-ree".

Bos-del, s. m. hemföljd.

Bose, s. m. afdragare. Se **Fläng**.

Bo-skapa, v. intr. sätta, föra hushåll.

Bot, s. f. plur. **Bötter**, påsatt lapp, klut. Se **Böta**.

Bo-trä, s. n. träd invid åbyggnaden, som hålles i synnerlig helgd.

Boen, **Boven-åpp**, adv. i goda omständigheter.

Brasa, v. intr. elda starkt. "Brasa på! brasa an!" gå på! börja käckt!

Brasen, s. m. **Brassma**, s. f. braxen.

Brasska, v. intr. uppföra sig på ett stort sätt; göra väsen af sig. "Våret brasskar", det är kallt.

Bre, v. intr. tala vidlyftigt, skräfta. "Där sto ho å bredde med tjåka; Ho breer mä säj", gör värde af sin person. Betyder äfven slå. "Bre på'n!"

Brinck-hanck, s. m. jernkedja, som sättes under meden i branta och hala backar, brinkar.

Brun, s. f. kant, ren, vid åker eller väg. "Väg-bruna".

Brunn, s. m. rund öppning på is.

Brunns-kar, s. n. byggnad omkring en brunn.

- Bruse**, s. m. rödblommig, fet karl.
- Bru-säta**, s. f. brudfrämma.
- Bruta, Bråka**, s. f. redskap, hvaruti lin brytes eller bråkas.
- Bryne**, s. n. en mindre brynsten.
- Brå-brassk**, s. n. hast, skyndsamhet. "Dä sker inte i brå-brassket".
- Bråcka**, v. intr. läcka på kreatur.
- Bräddad**, adj. väl försedd med något, såsom förmögenhet, upplifvande drycker; i sista mening **Brädda**, v. tr. förse med ymnig mat och dryck.
- Brå-frö**, s. n. Insekten Acarus.
- Bråjde**, s. m. en handfull rengjordt lin.
- Bråka**, v. tr. sönderbråcka. "Bråka to", knäcka skäfven i linet. "Han slo mäj vipen, å bråkte sönnner brystet på mäj mä sia knä; Bråka te stuta", invänja dem att draga. "Bråka te saka", hopkrängla. **Bråka**, v. intr. göra väsen och oreda.
- Brämm**, s. n. agntoppar på säd. **Brämna**, v. intr. vara yfvig, präktig. "Sää brämman".
- Brång**, s. n. bullersamt besvär. **Brånga**, v. tr. "Brånga sönnner is".
- Bränn-ring**, s. m. trefot af jern, brandring.
- Bråte**, s. m. oredigt liggande sämre saker. "Trä-bråte, Jern-bråte". Fiskvase. **Bråta**, v. intr. "Bråta ihop". **Bråt-falla**, s. f. skogshygge, hvaruti verket ligger huller om buller.
- Bratt**, s. n. fallandesot, konvulsioner.
- Bråttma**, s. f. brudsäta.
- Bräck**, s. m.? fel, brist. "Dä har ingen bräcken", skall icke underlätas, skall ske, inträffa.
- Bråcka för dan, Da-bräckning**, s. f. daggryning.
- Bråken**, s. m. Polypodium filix mas.
- Bräm**, s. n. utstående pryddig kant. "Bråmet på neka", axen.
- Brånne-rot**, s. f. svartaktig rot på planta till hufvudkål, här kallad **Hvitkål**, s. m.
- Brånne-sjuka**, s. f. hetsig feber.
- Brånne-sten**, s. m. svafvel.
- Bråssa**, v. intr. visa sig stor, yppig. **Bråssli**, adj. yfvig, stor, fet, utbredd. "Bråssli sä; bråssli qvinna".
- Bråtte**, s. n. skärm på hatt.
- Bråst-bol**, s. n. skifva af jern eller trä, ofvan på borrhskafvet, att hålla mot bröstet.
- Bu**, s. m. rundt skafjern, att göra laggkärl slåta inuti.

Bua, v. intr. göra något enträget och kraftigt. "Han buar å tryssker; buar å gnor".

Buding, s. m. öfre delen af ett lintyg.

Buffa, **Båffa te**, v. tr. stöta till, knuffa.

Buffel, **Båffel**, s. m. grof, ohyfsad person.

Buga, s. f. båge med rep, hvaruti ved, hö etc. bäres på ryggen.

Bögla, s. f. ett inslaget eller utdrifvet ställe på slät yta af metaller. **Bögla**, v. tr. **Buggli**, **Bögli**, adj.

Buljen, Ut-buljen, adj. utsväld. **Buljaa**, v. intr.

Buller-bas, **Buller-hake**, s. m. storpratare, som gör mycket buller.

Buller-sten, s. m. större småsten, i motsats med den mindre, klapperstenen.

Bullt, s. m. åkervällt. **Bullta**, v. tr. tilltrycka åkern med vällt. "Bullta å slå", uppiska någon.

Buncke, s. m. betecknar en af vintern sammantryckt åkerjord, som blifvit om hösten uppkörd, men på våren icke erhåller annat bruk än harfning. "Så på vinter-buncke".

Burroki, **Börreki**, adj. Se **Furreki**.

Busa, s. f. lägerställe för vissa djur. "Hunn-busa, Svin-busa".

Äfven människors osnygga lägerstad. **Byssja**, s. f. halmen eller ströet till ett dylikt.

Buss, s. m. ring i qvarnstensögat. Tugg-buss af tobak. **Bussa**, v. tr. kila qvarnstensringen, tugga tobak.

Buss, s. m. en käck man. "En rickti buss. Dä va bussen! Han står bussen".

Buss eller **Bussa-rång**, s. m. kort, hvit skjorta med ärmor, som drages utanpå öfriga kläder.

Bussa, v. tr. gno, stöta.

Busska, v. tr. et intr. nedhugga smärre skog. "Busska å; busska ner i haija".

Busske, s. m. håret kring pudenda.

By-emella, adv. från gård till gård. "Gå by-emella", tigga.

Bygga, v. tr. laga. "Bygga mia skor; bygga mi tröija" &c.

Bygge-bercke, s. n. björk, beredd till slöjd.

Byl, s. f. börda, "Byl ve; byl hö", &c.

Byncke, s. n. egentl. sämre, hopklämdt foder; annat dylikt afskrap.

Byncka, v. tr. "Byncka ihop", samla till en oredig och oduglig massa.

Byting, s. m. ett af troll lemnadt barn mot ett af dem borttaget.

Liten person.

Bå, s. n. egentl. bud. "Då feck han bå; dä ble bå å", bråttom.

Båbb, s. m. kort och tjock person. Hvarje dylik insekt. Finne i ansigtet.

Bäck, s. m. stock med undersatta 4 fötter. "Stå båcken", ut-
härda, motstå.

Bål, adj. slö, tvär. "Yxa ä bål i ägga".

Bålde, s. m. **Böld**, s. f. den förre mindre, den sednare större.

Bällma, v. intr. röka med stora hvirflar.

Bällster-stäck, s. m. träd, hvarpå golfven i nedra våningen läggas.

Sparre, s. m. i den öfra.

Bäll-sjuka, s. f. rödsot.

Bån-lägg, s. f. lärben på fäkreatur.

Bånn-jol, s. f. trädband kring laggkärl.

Bånn-knif, s. m. jemnbred knif med 2 handtag.

Bår-hällta, s. f. sjukdom i boskapsklöfvar.

Bår-kanna, s. f. stor träkanna med pip och handtag på locket.

Bårre, s. m. kotte af tall och gran.

Bårrtesta, adv. aflägsnaste.

Bårrt-klädd, adj. klädd till besök. "Gjåsta-bås-klädd, Kyrke-
klädd".

Bårrt-om, adv. "Gå bårrt-om åt säj", göra sitt tarf.

Bås, s. n. smål af hö och halm.

Båttna, v. intr. räcka till, vara nog.

Båttningen, s. m. tarm hos fåboskap.

Bällj, s. m. buk, blåsbelg. **Bällja** eller **Bällma**, v. intr. dricka
ymnigt. "Bällja i säj".

Bällj-hunn, s. m. skällsord.

Bällj-vannte, s. m. vante af garfvadt skinn.

Bänn, s. n. klämm, trängsel. "Sitta i bänn", vara fastklämd.

Äfven om hopfastnade hundar. **Bänna**, v. intr. "Bänna åpp",

v. tr. bryta löst. "Dörre bänner mot trysskeln". Äfven om
hundar i brunst, och kättjefulla qvinnor.

Bänne, s. n. hängande hylla af slår (plur. af slå), mellan 2 sido-
bräder.

Bära, v. intr. föda, "Koa ska bära", kalvva. Derjemte flera
bemärkelser, såsom: **Bära å sta**, skynda till vägs. **Hvart ska
dä bära?** hvaråt sker färden? **Bära på**, angripa. **Påbäri**, till-

tagsen, benägen att anfalla. **Då bärs inte på**, sker icke, inträffar ej. **Bära mot**, röna motstånd. **Bära efter**, bära åt, passa, lämpa sig. **Bära i säj**, förtära öfverdrivet. **Bära hunn-hufvet**, få skull för en annans fel.

Bärrja, v. tr. förvara, skydda. "Bärrja in säa; bärrja in hö't". **Hö-bärrjssel**, **säa-bärrjssel**, s. f. "Hur går di bärrjssel? Bärrjssla ho går bra, Gu hafvi låf! Bärrja säj", hafva sin förnödenhet. "Bärrja säj för heta, kjöllda", &c.

Bärrjssel-ti, s. f. skördetid.

Böjd, s. f. bygd, det omgifvande landet, i motsats med eget hemvist. "Gå på böjda", tigga, söka någon förnödenhet; äfven qvinnor, utomgårds.

Böl, s. m. tjur.

Böna, v. tr. rengöra träkärn genom någon vätska, såsom en-lag, som utdrager förutvarande smak och lukt.

Bönne-måls-kar, s. m. taleman för en friare, böneman.

Bössta, v. tr. stöta, slå. "Bössta byk; bössta på'n".

Bösstel, s. m. trädstöt.

Böta, v. tr. laga, lappa. "Ja bötte mia sko, mi tröija; vill mästern sätte e bot på min kittel?" Se **Bot**.

D.

Dabbi, adj. tjock, illa beredd, osmaklig. "Dabbet äta".

Da-bräckning, s. f. daggryning. "Dä bräcker för da'n".

Dags-mäija, s. f. solens upptinande verkan under vinter och vår.

Dallt, s. m. illa beredda och hoprörda födoämnen; klimp. **Hopdalltad**, adj. **Dallta**, v. intr.

Dan, adj. beskaffad. "Ho ä för dan; dä ä för illa dant mä'n; hva för dant?" Äfven ängslig. "Han va så dan för'et".

Danck, s. n. fuktig mark. "Kjärr-danck".

Danck, s. n. sysslolöshet, lättja. "Gå å slå danck". **Dancker**, s. m. lätting.

Dancka, v. tr. släpa, bära. Se **Kancka**.

Danne, adv. der borta. "Dä ligger danne i vråa".

Dasa, v. intr. göra sig beqvämt. "Dasa säj; ligga å dasa".

Dassk, s. n. litet stryk. **Dasska**, v. tr. "Dasska på'n". **Regndask**, liten regnskur.

- Basaka**, v. int. gå trögt. "Dasska å-stal" Se **Trassk**.
- Dasski**, adj. oren blandning. "Grå-dasskadt".
- Batten**, s. m. en lek med slag på ryggen. "Slå datten".
- Del**, s. m. plur. **delar**, spenar på suggor.
- Dimmpa**, v. intr. falla ned, omkull.
- Dingla, Dangla, Dincka**, v. intr. svänga hit och dit.
- Dingli-dang**, s. m. manslem.
- Diss**, s. m. qvinnoröst. "Ge diss", gifva di.
- Ditt å datt**, det ena med det andra.
- Djar**, s. n. i föraktlig mening. "Du ä ett vackert eller fult, ledt djur".
- Don**, s. n. plur. redskaper, resetyg. "Mia don", mina tillhörigheter. "Sko-don, fiske-don, kör-don, åke-don" &c.
- Don i asken**, s. plur. präktiga, dyrbara saker.
- Dona mä**, v. tr. bestyra. "Nu ha grannas mor fått te dona mä".
- Dra**, v. intr. af flera bemärkelser, såsom: "Den spiken dro", gjorde verkan. "Dra åt fannenom! Dra på målet", vara obestämd, tveka. "Klåcka drar säj. Dra säj unnan. Ligga å dra säj. Dra säj", vara högfärdig. "Dra på!" skynda, fortfar, slå! "Dra öpp'n!" lura honom. "Dra säj fram", hjälpa sig. "Dra åsta, dra tel" börja! "Dra tel" slå! "Dra unner säj, dra te säj", tillsnilla. "Dras mä", släpa med en svårighet. "Dras mä'n, dras om'et", kifva.
- Draf**, s. m. hoprörd föda åt höns och svin. **Drafva**, v. intr. bereda en dylik.
- Draffs, Haffs**, s. n. slarf. Det förra med förspillning, det sednare blott med oordentlighet. **Draffsa**, v. intr. strö omkring sig. "Draffs å Haffs; Draffsa å Haffsa".
- Drag**, s. n. lina med glänsande metallspång och krok i ändan, som släpas efter båten för att fånga fisk. "Ro drag".
- Drag**, s. n. "Vattendrag, Källedrag". Strömt vatten mellan 2 sjöfjärdar, såsom i Sommen vid **Drags-näs**.
- Draga**, s. f. vinteråkedon med häckar. "E hödraga".
- Drag-spån**, s. c. person som drager tillsammans i huset.
- Drassla**, v. intr. Se **Draffsa, Wrassla**.
- Dras-ut**, s. m. stor, otymplig karl. "En långer dras-ut".
- Drecka på qvälla**, säges om månens uppgång sednare på aftnarne under nedanet.
- Dref**, s. n. dragares gång fot för fot. "Tjöra i dref".

- Dräffj**, s. f. snödrifva. "Dräffja ligger ännu te tak-häffsen".
- Drettla**, v. tr. utströ litet i sender. "Drettla ut säa".
- Drifva**, v. tr. et intr. sätta i rörelse. "Dä drifver upna", lider raskt. "Drifva arbetet; hästen drifver", påskyadar. "Drif tel!" slå till! "Drifvane kar", flink i göromål. "Han går å drifver", vandrar utan gagn.
- Drift-nöt**, s. n. person som går och drifver.
- Drilla**, v. tr. vrida och vända, locka. "Han drillte saka; drilla mä'n".
- Drummel**, s. m. tafatt, ovig. **Drumpli**, adj. **Drummla**, v. intr.
- Drunnt**, s. m. **Drunata**, v. intr. släppa väder. **Drunter**, **Drunata**, s. tjock, lunsig person.
- Drygsel**, s. f. tillräcklighet. "Dä ä inga drygsel mä nå'et".
- Dryg**, **Odryg**, adj. "Sä's-rågen va dryg i år", åtgick mindre än vanligt.
- Dryka**, v. tr. Se stryka. "Dryka te'n", slå till honom.
- Drymmta**, v. intr. nöta bort tiden. "Gå å drymmta". **Drymte-nöt**, s. n.
- Dråp**, **Drumpp**, s. m. klumpen på tröskeslagan. "Slag-dråp".
- Dråsa**, v. intr. rusa, falla, urrinna, slösa. "Dråsa å sta; Dråsa i kull; Dråsa i backen; Rågen dråsar u; Dråsa mä penga".
- Dråse**, s. m. hop, mängd. "Säs-dråse; samkad dråse", uttro-skad, men ej rengjord säd. "En hel dråse med fällk".
- Drägt**, s. f. skacklor etc., hvarmed åkdon och redskap dragas. "Harfs-drägt".
- Dräij**, s. m. skräddareredskap att gnida tråden; äfven att pressa emot.
- Dräija**, v. tr. af ungefärl. lika betydelse med Drilla. "Han dräijade säj te; Hur han dräijade si sak, så vann han". Äfven bemöda sig. "Dräija å arbeta; Dräija å kjöra i åkern", &c.
- Drälla**, v. intr. spilla, tappa, fälla omkring sig, ovärdigt och mycket.
- Dröfta**, v. tr. et intr. rensa säd och gryn från agnar, genom skakning; äfven duga, förslå. "Dä dröftter inte", gör ej tillfyllest. "Dä ä kar som dröftter".
- Drög**, s. f. vinteråkdon. "Ve-drög".
- Dröl**, s. n. söl, långsamhet. **Dröl**, s. m. sölaktig person. **Dröla**, v. intr. **Dröli**, adj.
- Dröna**, v. intr. råma med långdraget och svagt ljud. Äfven nöta tiden, och i denna mening "en dröner".
- Drönje**, s. m. hanne bland bi, drönare.

- Dröppja**, v. intr. idisla. **Dröppja**, s. f. förmågan att idisla. "Mi-sta dröppjan". Sjelfva tuggan, "Ta lite å dröppjan".
- Drös**, adj. lätt sönderfallande, illa sammanhängande.
- Drösa**, v. intr. slösa, strö ut. "Ösa å drösa".
- Dull**, stå dull, säges om små barn, när de börja vacklande stå, utan att hållas.
- Dummpa**, v. intr. hoppa, dansa tungt och oskickligt. "Dummpa å skummpa".
- Dummp-jagt**, s. f. spring efter köttlig beblandelse.
- Dunner-hake**, s. m. bullrare, skojare.
- Dunner-kar**, s. m. person af förmögenhet och värde.
- Dunner-kutta**, s. f. stort och dugtigt qvinnfolk.
- Dunge**, s. m. ung, tät skog. Se **Hullt**.
- Dunnra**, v. tr. lossa kornen ur axen genom slag med neken. Se **Skreffta**.
- Dunnt**, s. m. ett slag af handen på annans kropp, med doft ljud; i motsats med Smäll. **Dunnta te**, v. tr. slå till.
- Durra**, v. Se **Surra**.
- Dusska**, v. intr. småregna. **Dusski**, adj. olustig, våt.
- Dutta**, v. tr. sakta vidröra. "Ho duttade te mäj".
- Dvale**, s. m. döfning, sömn.
- Dvärgs-nät**, s. n. spindelväf på gräset. **Läcke-nät**, spänd på andra ställen.
- Dyfla**, v. intr. träta, gräla, svära. "Han dyflar och svär; Han öfverdyflar mäj", öfverrumplar, tvingar.
- Dyka**, v. intr. skoja och svära. "Dyka å svära. Dä vart ett falit dykane".
- Dynga**, s. f. gödsel. "Fä-dynga" &c.; dock säges "Fälcka-gjöd-sel". **Dyng-grep**, s. f. **Dyng-kast**, **Dyng-sta**, s. m. gödselställe.
- Dåbb**, **Dubb**, s. m. hvass pigg i ändan t. ex. af en käpp. **Dåbb-sko**, s. m. dylik pigg med ring eller skoning kring käppen.
- Däcken**, -a, -et, adj. sådan, sådant.
- Dåfna**, v. intr. mattas. **Dåf-varmt**, adj. n. döfvande varmt.
- Dåm-dera**, **Dundara**, v. intr. bullra, befalla högljudt och strängt.
- Dån-öjd**, adj. svagsynt, sömnig, matt.
- Dårad**, adj. man dåras af gök, sädesknarr, kråka, m. m., när man fastande får höra dessa foglars ljud; likaså af tröskeslagan etc.
- Dårrja**, **Dårrma**, v. intr. gräla och föra oljud.
- Dåse**, s. m. odugling, slösinnad lättling. **Dåsi**, adj.

Däka, s. f. flicka.

Dämp-not, s. f. not som, i motsats med **Land-not**, utlägges på djupare vatten, och uppdrages i båtar, sedan fisken blifvit in-drifven genom pulsning.

Däna, adv. derifrån. "Gack däna!"

Dänga, v. tr. et intr. svänga, kasta, slå. "Dänga å, å te", svänga fram och tillbaka. "Dänga ur väijen", kasta bort. "Dänga te'n", slå till honom. "Dänga å sta", skynda till vägs.

Denna, adv. der. "Han står denna; Ho geck denna åt".

Dännska, s. f. ? bråkorn.

Där å hvar stanns, adv. här och der.

Dässma, Dässme-ros, s. f. Malva Moscata, äfven Tanacetum vulgare.

Dö-basst, Dö-bessta, Dö-vesst, s. n. Dädra, Myagrum Sativum, bland lin.

Döfva, v. tr. bringa till stillhet. "Döfva garn", genom att fukta det. "Döfva värk", genom läsningar. "Döfva'n", slå någon tills han blifver orörlig.

Döppa, v. tr. doppa ned under vatten.

Dömmling, Dymmling, s. m. trädplugg, hvarmed stockar, plank, etc. sammanfästas. **Dömmla, Dymmla**, v. tr.

Dörne, s. n. ett trädstycke, som inhugges uti stockarnes ändar vid dörrar och fönster, att hindra dem slå sig vinda. **Nål-dörne**, bestående af en stake. **Risst-dörne**, ett gröfre tillhugget trädstycke, hvars vinkel inpassar uti urholkningen på väggen, kallad **Risst**, s. m.

Dös, s. f. ett koniskt upplag af halm. "Halm-dös". Metaf. en stor och tjock person.

Dö-vecka, s. f. ett litet väderhål, bredvid större öppningen på ankare, fjerdingar och kuttingar.

E.

E, pron. fem. **En**, pron. mascul. **Ett**, neutr.

Ek-arfve, s. m. Melampyrum Pratense. Kallas äfven **Årre-tarma**.

Ek-orning, s. m. Sciurus. Äfven **I-korning**.

Elemänskad, adj. fulländad. "Du, din elemänskade skjällm!"

Elf-blåst, s. m. utslag, liknande messling, som hastigt kommer och förgår.

En, slutpartikel, sammandragen af: honom. "Bju hit'en!" **Na**, af: henne. "Kyss'na!" **Et**, af: det. "Gje hit'et!"

Ena säj om — eller **på**, v. tr. enträget bemöda sig om.

En-bett. Se **Beta**.

En-fota-qvarn, s. f. squalteqvarn.

En-fängdt, **En-nålt**, adj. enkelt, otvinnadt garn.

En-kåm, **En-kåms**, adj. et adv. enbart, endast. "En-kåms ärne", blott i det ärendet.

En-lett, adj. enfärgad. Se **Let**.

Ensli, adj. nedslagen, slutet inom sig. "Kitta i qvarna ä blea så ensli te sinnes".

En-såde, s. n. hvarje år säde på samma åker. **Tvä-såde**, hvart annat år. **Tre-såde**, med hvilat hvar tredje år.

En, **Ent**, adj. hård, sammandragande i smaken. "Dä smaker så ent".

Enter, **Änter**, conj. antingen. "Enter ska du eller han dra åsta å handla märssa?"

En-tomme, s. n. ensamhet. "I mitt entomme".

En-trå, **Et-trå**, adj. enträgen, efterhängsen.

En-träten, adj. trätgirig, grälsam allt i ett.

En-tänning, s. m. väf, med blott en tråd i hvarje tand af skeden.

En-vetten, adj. envig, själfklok.

En-vintring, s. c. kreatur om ett år. **Tvägga**-, **Tre-Vintring**.

Esa, v. intr. värka, göra ondt. Se **Isa**.

Etter, **Ettrane**, adv. synnerligt. "Etter rasne; Ettrane arg".

Etter-nos, **Etter-billa**, s. f. argsint person. **Ettri**, adj.

Eveli, **Hvar eveli**, adj. hvarenda.

F.

Fabbel, s. f. saga, lapprisprat.

Facht, s. ? drift, framfart.

Fackt, s. f. dunst, ånga, lukt.

Fager-mätt, adj. ovaraktigt mätt, icke grundligt.

Faggera, s. plur. "Nå'et ondt i faggera", säges när en sjukdom arbetar att utbryta.

Faije, **Fajte**, s. m. smekord i st. f. Far.

Faijen, adj. glad, munter. Se **Fägen**.

Fal-aska, s. f. utbrunnen aska. **Falna**, v. intr. förfalla, borttvina.

Falnad, adj.

Fali, adv. mycket. "Fali väl; Fali illa".

Fall, s. n. kött af ett slagadt får eller af en bagge.

Fallsak-blacka, s. c. bedräglig person.

Fancken, Fasen, interj. mildare benämning af Faen. "Å fancken; hå fasen".

Fara mä, v. intr. förhafva, sträfva med. "Ja far mä å tälljer".

Fars för, v. impers. intr. det förefaller, tyckes. "Dä fors för mäj som ämm täppen gol rätt nunnas".

Fasst, conj. men, dock.

Fata, v. tr. famla. "Den saka, du fatar ätter, ä vula på annat vis; Ja fatade ätter spincken, män han flöj si kos; Fata i väret".

Fata-skrälle, s. n. stenkärl.

Fatter, masc. **Fatt**, f. et n. adj. beskaffad. "Far ä så fatter att han gjerna tar säj en tår".

Febb, s. m. en rak, helt kort stålträdsbit, hvässad åt båda ändar, att meta småfisk.

Feg, adj. bestämd att dö inom kort. **Fegda**, s. f. def. instundande död. "Gå i fegda; Han gjör'et i fegda", förebådar sin död genom ovanliga gerningar.

Fellke, s. n. slem. **Fellki**, adj. hal af slem.

Feppla, v. tr. plocka smått, fingra.

Fes, s. n. träck; egentl. väder.

Fes-flack, s. c. skällsord.

Fet-pölssa, s. f. fet och klumpig qvinna.

Fet, adj. god, fördelaktig. "Dä ä inte för fett åt'en; Den råa ä inte för fet".

Fjallta, v. intr. gå såsom små barn. **Fjallt**, s. c. litet barn.

Fjas, s. n. smått ludd. **Fjasi**, adj.

Fibelera, v. tr. narra, lura.

Fibler, s. pl. Arnica Montana; kallas äfven **Slätter-gubbar**.

Fika, v. intr. skynda. "Fik däj! Fika å fara; Dä fiker inte".

Fikanteri, s. n. gäckeri, narrverk.

Fillta, v. tr. et intr. gno tillsammans. "De filltade å sloss; han ligger å filltar mä'na".

Fi-loker, Fi-lucker, s. pl. hvarjehanda tillhörigheter. "Mia fi-loker".

- Fin**, adj. ypperlig, förträfflig. "Fin kar".
- Finger-krok**, s. m. "Dra finger-krok", ett prof på styrka.
- Fjuna**, v. intr. förmoda, tycka sig förstå. "Han fjunte om'et".
- Fix**, adj. qvick, bestämd.
- Fixen**, adj. åtrående. "Fixen ätter — på".
- Fjåssk**, s. n. halftokig person. **Fjåsski**, adj.
- Fjällster**, s. n. tarm hos fäkreatur. "Krok-fjällster; Rak-fjällster".
- Fjärrje**, s. m. en viss bredd på åkern, utmärkt med ränder i mullen, dragna medelst ett krokigt träd. **Fjärrje-krok**, s. m. till rättelse för såningsmannen. **Fjärrja**, v. tr.
- Fjär**, s. f. gafveln på hus. **Fjär-mor**, s. f. första gafvelstocken ofvan knutarne.
- Fjärrmer**, adv. aflägsnare.
- Fjär-tåpp**, s. m. **Fjär-höna**, s. f. **Fjär-fåjfel**, s. m. tjäderfogel.
- Fjärr-spårr**, s. n. fyrsprång, sträck.
- Fjätta**, v. intr. gå med små steg.
- Fjätter**, s. m. stycke af jern eller träd, som uppbärers släden från meden; den delen af yxan, hvaruti skaftet sitter.
- Fjöl**, s. f. sittbräde på afträde; bräde för pannan på onda kreatur; sidobräde på gödselvagn.
- Fjöla**, v. tr. stoppa in mycket och tätt.
- Fjöl-bre**, adj. bred öfver rygg och stuss, men tunn.
- Flabb**, s. m. stor mun.
- Flack**, s. n. skakning upp och ned. "Flacke-mån". **Flacka**, v. intr. "Flacka å fara i bya", rida och åka på ständiga besök.
- Flancka å resa**, betecknar detsamma.
- Flag**, s. n. afskifvad tunn och liten del. "Järn-flag; Flager i hufvet". **Flagra å säj**, v. intr.
- Flaka**, s. f. ett större, jemt stycke. "Is-flaka"; äfven "Is-flåka".
Se **Flinga**, **Flånga**.
- Flamms**, s. n. skratt och sladder; öfverdrifven glättighet. **Flammsa**, s. f. qvinna med dylikt uppförande. **Flammsa**, v. intr.
- Flanck**, s. m. rockskjört, ett större stycke fladdrande väfnad.
- Flarra**, s. f. sticka, som med ena ändan fastsitter vid trädets, och vid hugning eller sågning gifver ett skorrande ljud; äfven en sladderaktig och yster flicka. **Flarra**, v. intr. **Flarri**, adj. Någongång subs. n. **Flarr**.
- Flas**, s. n. ras, lek. "Flas å grin", lek och skratt. **Flasi**, adj.

lekfull, uppsluppen; äfven om träd af lösare ved: "Flas-björck
o: berck".

Flassk, s. m. "Klyfva på flassken", segmenter af runda träd-
kubbar, i motsats med **Agn**.

Flata, **Flat-sia**, s. f. **Flat-sies**, adj. et adv. "Sylla ligger på
flata; Ja slo flat-sies i väijen".

Flatt, s. f. en jemn rymd. "Mi åker-flatt ligger siare än di".

Flep, s. n. enfaldigt god, oduglig person. **Flepa**, v. intr. **Flepi**, adj.

Flerrp, s. n. upplöst, sleddrig, hal massa. **Flerrpi**, adj.

Flinck, adj. rask, skyndsamt. **Flincka**, v. tr. "Flincka däj!"
skynda dig!

Flinga, s. f. en tunn skifva. **Flinga**, v. tr. "Flinga å; Flinga säj".

Flingane, adj. et adv. skyndsamt. "Kåmm i flingane fläng!"

Flinnt, s. m. panna. "Ja slo'n midt i flinnten".

Flinnt-hål, adj. stenhård.

Flisa, **Flissa**, v. intr. oupphörligt småskratta. "Grina å flisa".

Flo, s. f. en i hvarf upplagd hög. "Ve-flo".

Flodi, adj. frodig. "Fet å flodi".

Floe, s. m. gång i fähus och stall, hvarpå spillningen faller.

Flöge, s. m. vattenpuss.

Flunnssa, s. f. tjock qvinna med oviga rörelser. **Flunnssa**, v.
intr. "Flunnssa å sta". **Flunnssi**, adj.

Flussi, adj. uppblåst, sväld. **Flussa**, v. intr. "Flussa ut", spotta
ymnigt.

Fly, s. n. ett flytande, upplöst; begagnas endast sammansatt:
"Gung-fly, Kjäll-fly".

Fly, v. tr. öfverlemnna. "Fly mäj yxa; Fly frå däj; Fly hit!"

Fly, adj. flygtig, snart försvinnande. "Pänga ä e fly vara".

Flygane, adj. et adv. ilfärdigt, skyndsamt. "Dä geck i flygane".

Flyja, v. tr. flöja, om hästar. "Märta flyjer". Om annat krea-
tur: "Dä ä o-vant".

Flytt-gröt, s. m. gröt som skänkes åt en af- eller till-flyttande.

Flå, adj. obetydligt stupande, lutande. "Flått tak". **Flå**, s. f.
flata sidan. "Ligga på flåa".

Flå-buse, s. m. prejare, skinnare, afdragare.

Fläck å farnöt, ? sällskap.

Flåg, s. n. sjukdom hos hästar.

Flåg-brånn, s. f. kådigt och sött tallträd.

- Flåg-sör**, adj. flygfärdig, om fogelungar; äfven om ungdom, färdig att begifva sig ut i världen.
- Flåg-rönn**, s. f. rönn, *Sorbus Aucuparia*, som uppväxt i stubbar efter andra träd; dock har ursprungliga meningen varit Mistel, *Viscum Album*, men öfverflyttats, emedan han icke växer i orten.
- Flåg-ängel**, s. c. person som är ostyrig, i ständig rörelse.
- Fläk**, s. n. oförståndig, enfaldig människa. **Fläki**, adj.
- Flän**, s. m. flarn, tallbark, då han begagnas på nät. **Fläna**, v. tr. använda honom till **Flöte**.
- Flänga**, s. f. ett mindre och tunt stycke. "Is-flänga".
- Flöte**, s. m. hopkopplade stockar, bräder etc., som flottas öfver ett vatten. En flytande trädbit, som fästes vid nätet att utvisa dess läge.
- Flått**, s. m. insekt på får.
- Fläka**, v. intr. öppna, vidga. "Fläka ut mä bena; Den vägga fläker ut frå de ara".
- Fläng**, s. m. afdragare. **Flänga**, v. tr. "Flänga barck å trä; Fl. skinnets å haren; Fl. ut å in på öga".
- Fläta**, s. f. Se **Hu-fläta**.
- Flög**, s. n. fluster på bikupa.
- Flög**, s. f. flagga.
- Flöte**, s. n. näfver eller flarn som sättes på nätets öfre telne, att hålla det stående i vattnet, med tillhjälp af "Punga på unner-telen".
- Flöte**, s. m. grädda.
- Fnalla**, v. intr. besörja sakta och tyst. "Fnalla å klå; Fn. å äta".
- Fnassel**, s. m. smått utslag, bladigare och mindre besvärande än **Massel**.
- Fnatt**, s. m. "En liten fnatt", ett barn som börjat gå. **Fnatta**, v. intr. gå liksom barn.
- Fnisska**, v. intr. putsa, ställa småsaker i ordning.
- Fnyk**, s. n. ett grand, ett dam. **Fnyka**, v. intr. damma, ryka. "Dä fnyker å snöar", snöar smått. **Fnyk**, s. såsom smekord.
- Fnyk-svamp**, s. m. *Lycoperdon Bovista*.
- Fnysa**, v. intr. häftigt utandas genom näsan; misstycka, förakta. "Han fnös åt hva ja bö'n".
- Fnyssare**, s. m. huggare. Penis.
- Fola**, s. f. **Foler**, plur. seder, skick, bruk. "Ä dä folcke-foler?"
- Fola**, v. tr. bortskicka, afsnäsa. "Ja folte å'n".

- Forna**, s. f. qvarstående gräs sedan förra året.
- For-nöt**, s. n. fodernöt. Kreatur på utfodring hos en annan.
- For-skap**, s. m. boskapsfoder.
- Fortta säj**, v. intr. "Kläcka forttar säj".
- Fra**, s. f. fradga. **Fræa säj**, v. intr. **Fra-hatt**, s. m. "Skjuta fra-hatt för munn".
- Fracks**, s. m. väska eller påse af skinn.
- Frackta**, v. tr. hjälpa, förskaffa. "Frackta säj framm".
- Framm-fäl**, s. f. drift, framgång, lidande.
- Framm-kammare**, s. m. rum, tillbygdt på sidan om stugan.
- Frafi**, adj. knottrig, fjällig. "Rö-frasi i syna".
- Frasaka**, v. intr. gifva ett svagt, prasslande men uthållande ljud.
- Frät**, s. n. all slags ohyra, löss, loppor, brömsar etc., som plåga människor och djur; äfven frätande åtgång. **Frata**, v. tr. gnaga sönder, förstöra.
- Fre**, s. f. **Fress-håll**, s. n. stängsel kring ägor. **Fræa**, v. tr. hägna, infreda.
- Fress**, **Te fress**, adj. belåten, nöjd, i fred. "Ja ä te fress du vore åt berga; Låt mäj va te fress!"
- Fri**, adj. utan. "Dä ä inte fri dä".
- Frigge-räcken**, s. m. stjernbilden Orion.
- Fritt**, adv. gerna.
- Frusa**, v. tr. utspruta. "Frusa ut!" säg ut meningen!
- Frussta**, v. intr. När hästen frustar uppmuntras han med tillropet: "Frusst!"
- Frå**, "I frå säj", från sina sinnen.
- Frå**, adv. högra sidan. **Fråare**, s. m. dragare på höger.
- Frågs-mål**, s. n. efterfrågan.
- Frå-kännes**, adv. aflägsset, illa tillhands.
- Fråsst**, s. n. "Pära-kålen ä nersluppen å fråsstet". Äfven femin. "Natta-fråsstä".
- Frö**, s. m. det köttiga i hästhofven.
- Frö**, adj. förmögen att afva; säges så väl om människor och djur, som om grodden på växternas frö. **Fröa**, v. tr. beså. "Fröa jola".
- Fröa**, s. f. stor groda.
- Fubbla**, v. fumla.
- Ful i munn**, **Lo i munn**. Säges om den som talar oanständigt.
- Funnt-fadder**, s. c. förtrogen vän.

- Funnt-tuss**, adv. dugtigt, bra.
- Fura**, v. tr. gno stärkt. Coire. "Ett furane; många fura".
- Furrecki**, adj. tjock, ovig, mycket påklädd.
- Futtla**, v. intr. fumla med fingrarna.
- Fyla**, v. tr. banna, skämma ut. "Ja fylte på'n".
- Fyr**, s. n. gäckeri, retsamt upptåg. "Dä va ett ledt fyr han dref mä'na".
- Fyr-fota**, s. f. svirkreatur, ödla.
- Fällka-slag**, s. n. härkomst, slägte. "Kåmmen å ett godt fällka-slag".
- Fällk-fatt**, adj. skicklig, anständig.
- Fäll**, s. f. afstängning på betesmark för mjölkning. "Ko-fäll; Mjölkk-fäll".
- Fäll-harf**, s. f. harf med leder och trädpinnar.
- Fång**, s. n. så mycket hö man kan bära med räfsan eller i famnen.
- Fång-skog**, s. m. skog till vedbrand och stängsel.
- Fås ve**, v. intr. vederfås.
- Fåss**, adj. förmäten, oblyg, djerf.
- Fåssa ve**, v. tr. röra vid, skrubba emot.
- Få å säj**, v. intr. icke förmå sig, eller vårda sig göra någon sak.
- Fä**, s. n. boskap i plur. "Mitt fä; fult fä; grannlåt te fä".
- Fägen**, adj. enträget och lifligt åtrående, angelägen om. "Fägen på".
- Fängsen**, adj. af samma bemärkelse.
- Fägerst**, adj. superl. af Fager.
- Fägnad**, adj. välplägad, rusig. "Kåmma fägnad frå kroa". **Fägna**, v. tr.
- Fäjs**, s. n. fähus.
- Fäk**, s. m. stark och elak ånga, lukt. **Fäka**, v. intr.
- Fäl**, s. f. färd, resa. "Linne (Lennart) skulle fålas till Lynke-pyng, män dä ble e fanners fäl". "Lik-fäl", begrafning.
- Fåla**, v. tr. ställa i ordning, utstyra. "Fåla te vangen; Fåla te re-skapen", laga. "Fåla å'n", afvisa. "Fåla ut", utstyra.
- Fåla-fälck**, s. n. vägfärande.
- Fålas**, v. intr. dep. färdas, fara fram, vara ostyrig.
- Fåle-mä**, adv. i följe med. "Dä stryker väl åt, i fåle-mä".
- Fålla**, s. f. nedhuggen skog. **Fålla**, v. tr. **Fållning**, s. f. rymd som skall fållas. **Fålle-marck**, s. f. tjenlig till svedning. **Fålle-skog**, s. m. dertill passande skog.
- Fållbo-re**, v. tr. bereda skinn med påsittande ull. **Fållbo-redd**, adj.

Falle, adv. väl, nogsamt, förmodligen. "Ja ska fälle göra dä".

Fäl-nubb, s. m. liten tobakspipa för resor. Afskedssup.

Fängta, v. intr. eftersträfvä.

Färg, s. f. Equisetum Fluviatile.

Färrm, s. m. omgång. "Första färrmen i ugnen; Den ene färrmen fälck ätter den are".

Fässtning, s. f. förlofning. "Gå i fässta". **Fässte-fälck**, s. n. trolofvade.

Fässta ellen, v. tr. betäcka glöd med aska, för att bibehålla eld till morgonen.

Fätt, s. m. afklippta och hopsvepta ullen efter ett får.

Födsla, s. f. def. Cunnus.

Föllsing, s. c. fölung.

För, adj. rask, stark. "En för kar; För på säj; För säj kämnen", förkofrad i kropp eller förmögenhet.

För-hädd, adj. förtalad, försmädd, missaktad. **För-häda**, v. tr.

För-jumpa säj, v. intr. förgå sig.

För-läfvad, adj. bortlofvad. "Ja ä för-läfvad på timmring te mändan". **För-läfva**, v. tr. lofva sig till någon förrättning.

För-läge, s. m. eld uti den mindre öppningen på ugnen.

För-mådd, adj. borttvinnad. **Förmås**, v. intr. dep. "Hänna för-mås på mäj".

Förning, s. f. matvaror, medförda af de bjudne till ett gästabud.

För-nummsti, adj. vettig, förständig.

För-qvällse, adv. i förgår på eftermiddagen.

För-rummpla, v. tr. öfverrumpla. **För-rumplad**, adj.

Försste, s. n. försäte, eller den bänk, som står midt emot **Gal-bäncken**, bänken vid gafveln.

För-sätta, v. tr. bortslösa. "Han har försatt alt han ägde".

För-tänckelse, s. f. ursäkt, förlåtelse.

Förvara mäj! interj. beskydda! **Förvaringen**, i sanning. "Förvaringen ja dä trodde! Förvaringen bar dä inte så tel!"

För-vetten, adj. vanligare **Färvetten**, nyfiken. **Färvettnas**, v. intr. dep.

För-vetta, v. tr. förebrå.

Föttling, s. m. fot på strumpan. Hud öfver kreaturs ben.

G.

- Gabberi**, s. n. gäckeri.
- Gaffla**, v. intr. prata, sladdra, skratta.
- Gaffs**, s. n. ovärdig hopblandning. "Gaffs å haffs". **Gaffsa**, v. intr. **Gaffssi**, adj.
- Gal-bänck**, s. m. förnämsta bänken, mellan bordet och stugans gavel.
- Galen**, adj. åtrående, betagen, uppretad. "Ho ä så gala ätter mäj". Om ett sto säges: "Märra ä Hingst-gala, Häst-gala". Om en människa likaledes med ett gröfre prefix. "Galen på'et", förargad.
- Gammeln**, s. m. en äldre bistöck, hvarur svärm kommit. "Svärmen flöj på gammeln", tillbaka.
- Gamms**, s. n. sladder med ostädade kroppsörelser. **Gammsa**, v. intr. **Gammser**, -a, s. **Gammsi**, adj.
- Gan**, s. f. gom. **Gana**, v. intr. uppvända ansigtet. "Gana i väret".
- Ganntas**, v. intr. dep. leka, rasa.
- Garfvare**, se bokstafvens slut.
- Garn-vinna**, s. f. nystfot.
- Gap**, s. n. öppning på gärdesgård, led. "Gap-skyttel", stång som inskjutes att stänga ledet.
- Gass-frö**, s. n. ogräsfrö i säd.
- Gia mäj!** interj. "Hu, gia mäj; Åj, gia mäj!"
- Gje-menn**, adj. höflig, nedlåtande. "Mi fru ä gje-menn mot alla männsker".
- Gjemmenhets**, **Gjemmenskap**, s. f. allmoge.
- Gjemmenskap**, s. m. knektar, soldater.
- Gjena**, v. intr. göra vägen kortare. "Gjen-skjuta", till mötes på kortare väg. "Gå gjen-väija mä'et", skynda, slarvva. **Gina-väjen**, adv. nyss, straxt. "Han geck si kos gina-väjen".
- Gjeri**, adj. flitig i arbete, ottevaken.
- Gjer-vuxen**, adj. skyndsam i växt.
- Gje-streck**, s. n. distrikt, område.
- Gjet-kål**, s. m. *Menyanthes Trifoliata*.
- Gif**, s. f. foder till ett mål för hvarje kreatur. **Gifva**, v. intr. "Oxa-gif; Ko-gif; Kalfva-gif".

Gifla, v. tr. tugga på något som man ej vill svälja. "Gifla på tugg-bussen".

Gill, adj. antaglig, duglig.

Gingla, v. intr. ranka, vackla. **Gingli**, adj. äfven **Gjängli**, lång, smal, vacklande. Deraf **Gjängla**, s. f. stylta.

Gimssa, v. intr. tugga långsamt.

Gincke-lös, **Rincke-lös**, adj. lös i fogor och ledgångar.

Gjoling, s. m. groft band kring käril. "Järn-gjoling".

Gjordt, adj. förgjordt. "Dä ä så möe (mycket) gjordt att etc."

Gipa, s. f. mungipa. **Gipa**, v. intr. gapa. "Gipa å lipa".

Gipp, s. m. trampa. **Gippa**, v. intr. gifva sig undan. "Brä'et gippde". Äfven falla: "Gippa ikull".

Gissug, adj. påhittig.

Gisstra, s. f. stång med inborrad pinne, att derpå upphänga nät vid fiske och vargskall.

Gitta, v. tr. behaga, bry sig om, vara i lynne att. "Ja gitter't inte".

Gjäf, adj. passande, gängse, begärligt.

Gjä-lös, adj. lat, olustig. Den som icke kommer sig till att något företaga.

Gjänge, s. n. samling af personer, bjudna till förrättande af ett arbete, mot välplägning och dansnöje. "Slätter-gjänge".

Gjännta, s. f. flicka.

Gjärning, s. f. göromål, i synnerhet qvinnoslöjd (sy, sticka).

Gjässling, s. m. gåsunge.

Gjäss-tingen! interj. af förundran.

Gjäte, s. n. lynne. "När ho ä i dä gjätet, ä dä inga vån att tala mä'na".

Gjö, v. intr. skälla. "Hynna gjöer".

Gjök, s. m. en slå på årder. "Järn-gjök; trä-gjök". Med hänsyftning på fogeln säges: "Du ä en gjök; en otacksammer gjök".

Gjöppna, v. tr. tillmäta med handen. **Gjöppen**, s. f. ett dylikt mått.

Gjöra, s. n. göromål. "Mitt gjöra". **Gjörning**, s. f. på väg att ske: "Dä ä i gjörninga mä gåla-handeln".

Gjörs, v. intr. jäsa.

Glabb, s. n. illa beredt, vidhängande ämne. **Glabba**, v. tr. "Glabba ihop; Gl. te", särdeles om matvaror. "Glabba ve", vidlåda. **Glabbi**, adj.

- Giana**, v. intr. skina svagt. "Sola glanar", skiner genom moln.
- Glapa**, v. intr. vara talträngd, lösmunnad. **Glaper**, s. m. **Glapi**, adj. "Ho glapte åm'et alt ihop".
- Glarrfva**, **Glurrfva**, v. intr. tala otydligt.
- Gla-vattn**, s. n. lågt vatten öfver vanligen tort land, eller öfver is.
- Glerrp**, s. n. vissa foglars läte, såsom svalors m. fl. Äfven oredigt tal. **Glerrpa**, v. intr.
- Glesa**, v. intr. säges om lågan, när hon mellan veden i spiseln, eller när ett annat sken genom trång öppning framskimrar häftigt och hastigt.
- Gli**, s. f. fiskyngel.
- Glibba**, **Glebba**, v. intr. hänga vid. **Glibbi**, adj. seg, vidlådande.
- Glimms**, adv. felt. "Då slo glimms för däj".
- Glimmstra**, v. intr. blinka, tindra, blänka, skimra. "Han glimmstra mä öja; Stjärnera gl.; Då gl. i spiseln, i fönstret".
- Glip**, s. m. stor mun, svalj.
- Glisi**, adj. lös, mjuk, sliddrig. "Jol-pära ä glissia i år".
- Glor**, v. intr. glindra svagt med klen låge; brinna dåligt. "Då glorar i spiseln".
- Glucka**, v. intr. säges om en vätska som utflyter, icke i jernstråle, utan uppehållen af väderbubblor. "Då gluckar i svecka".
- Gluffsa**, v. tr. äta med snålhet, stora bitar.
- Glunck**, **Grunck**, s. n. rykte, opålitlig berättelse. **Gluncka**, **Gruncka**, v. intr.
- Glunnt**, s. m. liten pojke.
- Glunnta-skutt**, s. n. långt språng, hopp.
- Glupa**, v. tr. vara glupsk i mat, snål. "Glupa i säj". **Glupen**, adj.
- Glurra**, **Glurfva**, v. intr. tala ned i halsen, tjockt och oredigt.
- Glurre**, s. m. **Glurfvat**, adj.
- Glutta**, **Glytta**, v. intr. titta förstulet.
- Glysa**, v. intr. lysa, skimra. "Då glyste te".
- Glyt**, s. n. gäckeri.
- Glytt**, s. m. liten gosse.
- Glåp-huggare**, s. m. oförskämnd, tilltagsen person. **Glåp** o: **Gråp-oxe**, s. m. karl med grofva seder.
- Glåp-mål**, s. n. ovanligt stor förtäring.
- Glåp-ol**, s. n. ovettigt uttryck.
- Glåpa** u säj, v. tr. utsäga något på obehörig tid och olämpligt sätt.
- Glårrp**, s. n. tjock, illa gjord blandning.

- Gläfs**, s. n. afbrutet hundskall. **Gläfs**, s. m. föraktligt namn på munnen. "Håll gläffssen! Slå'n på gl!" **Gläffssa**, v. intr. äfven om gräl mellan menniskor.
- Gläk**, s. m. tillmäle, beskyllning, skällsord.
- Gläppa** u säj, v. tr. obetänkt uttala hvad som borde fördöljas.
- Glö-häppa**, s. f. köttstycke, stekt på glöd.
- Glö-hök**, s. m. öfversittare; ett skällsord.
- Gnafva**, v. intr. snålas; idkeligen kälta. "Gnafva å skafva. Gubben gnof på mäj frå måra te qväll".
- Gnaf-spån**, s. c. som oupphörligt kälter om samma sak.
- Gnall**, s. n. något idkeliget. "I gnall", idkeligen.
- Gne**, s. n. bisläperska. "Mitt gne".
- Gneck**, **Gnyck**, **Knyck**, s. m. böjning med ryckning, egenteligen på hals eller knä; med skillnad att de tvenne första betyda en lindrigare, men knyck en häftigare böjning. **Gnecka**, **Gnycka**, **Knycka**, v. intr.
- Gni**, v. intr. skynda. "Ho gne åsta".
- Gno**, v. tr. slå, piska, lura. "Gno te'n; Gno äpp'en".
- Gnugg**, s. n. skafning, stick. "Ett gnugg i mi sia".
- Gnylltra**, v. intr. tala halfhögt med ondska. "Jämt går du å gnylltrar".
- Gnål**, **Gnöl**, s. n. halfhög sång med dämpad röst. **Gnåla**, **Gnöla**, v. intr.
- Gnäll-tång**, s. c. den som ständigt jemrar och beklagar sig.
- Gnösst**, s. m. tillbygdt rum vid ladugårdshus.
- Go-bit**, s. m. läckerbit, det bästa. "Gjömma go-biten te sist".
- Go-far**, s. m. åska.
- Gona säj**, v. intr. göra sig goda dagar, sköta väl om sig.
- Go te**, adj. i stånd till. "Dä ä ja go te".
- Go-velen**, adj. godvillig.
- Grabba**, v. tr. gripa groft och häftigt.
- Grabb-näfve**, s. m. en hand alldeles full. Se **Grip-näfve**.
- Grabb-tag**, s. n. ett fullt tag.
- Grann**, adj. nogräknad, fin, redig. "Han ä granner på'et; Grannforad ko; Dä ä grannt åt mä de saka; Sää ä granner i år", finkornig. "Grannt brö", finsiktadt. "Ja ser dä j grannt", noga, redigt.
- Grannas**, v. intr. dep. vara nödbjuden, visa sig främmande. "Sitt inte å grannas!"

- Grann-lagd**, adj. finbildad i ansigtet.
- Grann-matad**, adj. matväljande.
- Grebo**, s. n. en lek.
- Grefvar**, s. pl. senor och orenlighet i talg.
- Gremmla**, s. f. smutsrand i ansigtet. **Gremmli**, adj. "Gremmli i syna".
- Gren**, s. f. öppningen mellan lären.
- Grensle**, **Skrensle**, adj. med ett ben på hvardera sidan om det man sitter på.
- Gressel**, s. f. ugnspade. "Ta hit gressla".
- Gressla**, v. intr. sträfva, arbeta för att öfvertyga och intala. "När ja länge hadde gresslat mä'n, så etc."
- Grip-näfve**, s. m. hvad slutna handen kan inrymma.
- Grufva**, s. f. eldstad i spisel.
- Grummsa**, v. intr. omtala till halves och i tysthet. "Dä grummsas äm'et".
- Grunna**, v. intr. ana, betänka, eftertänka. "Ja grunnar att dä ä välle så såm du tror". **Grunni**, **Grunn-full**, adj. tankfull.
- Grymm**, adj. bister, ond, ful. "Grymm i syna". **Grymmfärdeli**, **Grömmeli**, adj.
- Gryna**, s. f. litet, ett gryn. "E gryna smör, mjöl etc."
- Gryma**, v. intr. räcka till. "För hanna grymnar hvassken möet eller litet".
- Gryt**, s. n. naturlig samling af mycken sten. "Sten-gryt; Sten-harj". Äfven art och beskaffenhet hos menniskor, metaller och sten. "Ondt, godt, hårdt, löst gryt".
- Grå**, **De grå**, s. c. varg.
- Grå**, adj. ond, förtretad. "Grå i syna; Grå på mäj".
- Grådi**, adj. matlysten.
- Gråffel**, s. m. stor och tjock karl.
- Gråle**, s. m. hop af små varelser, barn, fisk, maskar, som kråla om hvarandra.
- Grätten**, adj. ratsam på mat. **Grättnas**, v. intr.
- Grön-gjöling**, s. m. hackspett.
- Grönling**, s. m. kart af frukt och bär.
- Gröt**, s. m. hopträngd och oredig massa. "I en gröt". **Gröta ihop**, v. tr. **Gröt**, maträtten, erhåller flera benämningar efter de tillfällen då han användes: **Flytt-gröt**, åt ett hushåll eller en person som flyttar; **Dyng-gröt**, utspisad vid ett gödselgånge, etc.

Gu bäre oss! Gu nåde däj! Gu nås! interj.

Gull-höna, s. f. Chrysomela.

Gull-kana, s. f. spricka åt alla håll på svag is, uppkommen genom tryckning.

Gumm-lamm, s. n. Tack- eller Sö-lamm.

Gummp, s. m. Podex. **Gummpa**, v. intr. Cursitare nates jactando. "Gummpa å skummpa".

Gumpp-dryg, adj. bred öfver sittsen.

Gung-fly, s. n. gungande gräsyta öfver vatten.

Guss fre! helsningen Guds fred, som besvaras med **Gus sinne**, Gud signe!

Guss lån, s. n. Guds gåfva. "Inte ett Guss lån", ingen smula.

Guss-nådeli, adj. hycklad from. "Di dära läsara gör säj sä guss-nådlia; män dä ä bara skrymmt mä'et".

Gymmer, s. f. årgammal tacka. **Gymmer-unge**, s. c. lamm efter en sådan.

Gäl-bo, s. m. granne i samma gård eller by.

Gällf, s. n. sädeslada.

Gäll, adj. ofruktbar. "Gäll ko; Gäll so". **Gäll-strann**, s. f. ofruktbar strand.

Går, s. n. orenlighet i tarmar. "Går å spår".

Gåra, s. f. safrand i träd.

Gårcka, s. f. tjock, ovig qvinna. **Gårrecki**, adj.

Gåsi, adj. qualmig. "Gåset vär".

Gåt, s. n. löpskhet. "Gå i gåt", egentl. om vilda djur, men äfven om karlar.

Garfware. För att undvika omsägningar, sammanföras på ett ställe alla de vid detta handverk här i landsorten brukliga ord och talesätt, som icke äro allmänt begripliga, anförda efter ordningen af lädrets behandling.

Lek (lägga i), blöta och uppmjuka håriga hudar.

Skafva vekt, afskafva köttet på blötta huden, hvaraf erhålles **Skaf-kjött**.

Håra, v. tr. afskafva håret, sedan huden blifvit kalkad.

Stryka, v. tr. skafva kalkade lädret på utsidan.

Fallssa, v. tr. skafva och utjemna köttssidan; deraf **Limm-lät**.

Falls, s. m. knif dertill, med handtag i båda ändarne.

Pyr, s. m. kar, med i vatten blandad hönsgödsel, hvaruti lädret lägges att **Pyra**, utdraga kalken.

- Bräcka Pyr**, ny skafning på kötsidan, efter Pyren.
Stryka Pyr, strykning på utsidan, efter d:o.
Drifva, v. tr. omröra lädret i barkkaret
Barcka, v. tr. lägga i barklag.
Stöta ut, v. tr. omskafva efter barkningen.
Träcka ut, v. tr. utsträcka lädret.
Krus-bråde, s. n. räffladt och bugtadt trädstycke, hvarmed krusas.
Råst-svårta, s. f. jernrost till svärtning.
Klara öfver, v. tr. sista insmörjningen.
Sill-kar, s. n. förmodligen Sil-kar; ett kar, hvaruti den redan begagnade barken lägges att slutligen utlakas.
Skinn-veija, s. f. ett jern, böjdt till halfcirkel, och fästadt med båda ändarne uti vägg eller stolpe, genom hvilket skinnen dragas.
Smullta, v. tr. hoplägga blötta hudar att varmna och surna, i ändamål att lossa håret på dem, som ej få kalkas.
Sväll, s. m. en sump, hvaruti läder till bundt lägges att tjockna.
Svälla, v. tr.
Strö ner, v. tr. lägga bundtlädret i lårar, hvarfials med bark.

H.

- Hack**, s. m. dräkt som med en krok fasthakas i harfven. "Harrfs-hack".
Hacka, s. f. sedel på 12 skilling.
Hacke-pöllssa, s. f. lungmos.
Hackla, v. intr. tala oredigt.
Hag, s. n. hägnad med sneda korsstörar, utan vidjor. **Smet-hag**, af sotbrända träd utur en fälla. **Haga**, v. intr. "Haga på", förhöja en sådan stängsel.
Hajj, adj. rädd, förskräckt.
Halna, s. n. hälftenbruk. "Han brukar åt mäj te halna".
Hammla, v. tr. afhugga grenar på växande träd. **Hammlad**, adj.
Hamмна, v. intr. sväfva med årorna för att återhålla båtens fart.
Hammn, s. m. vålnad, liknelse. "Ja så såmm en hammn skymmla förbi. Dä ä bara hamnnen kvar å'en".
Hammpa säj, v. intr. hända, åtbära. "Dä hammpade säj så etc."
Hammpsa, v. intr. göra sina förrättningar illa och slarfvt. "Hammpsa å sta".

- Harrok**, s. n. krassligt tillstånd, vare sig i hälsa, förmögenhet eller förrättningar; skiljer sig från **Hanck**, att detta är förvålladt.
- Harrcka**, v. intr. "Dä harrcka mä'n". **Harrckad**, adj. "Harrckad för otrohet, för skuld etc." vara illa utkommen för.
- Harrf**, s. f. en lång rad. "Hustru kâmm mä hela harrfva ätter säj", hela skaran.
- Harrfva**, v. tr. draga, repa åt sig. "Harrfva te dä j töga!"
- Harrj**, s. n. mängd af naturligen hopad sten.
- Harrja**, v. intr. gifva ett starkt och fult anskri. **Harrjane**, s. n.
- Harrmssen**, adj. förtretad.
- Has**, s. f. ben. "Gå inte å dra på hasera!" Knäled på häst; deraf **Krok-hasad**, **Rät-hasad**, adj.
- Hasska på**, v. tr. skynda på någon. "Hasska å Sjasska".
- Hatt-nek**, s. f. nek som trädes på kroken eller stören, för att skyla den undre säden.
- Heden**, adj. odöpt barn.
- Hedning**, s. m. skällsord. "Lefva såm en hedning".
- Hele**, **Häle**, **Here**, s. m. ungräng, uppväxt pojke.
- Hel-skinnad**, adj. utan skada.
- Hel-sot**, s. f. dödssjukdom.
- Hemmsk**, **Hemmsken**, adj. försagd, betagen af rädsla, oftast utan känd orsak. "Ja ble så hemmsken".
- Hera**, s. f. ragling, svindel. "Höns-hera". **Hera**, v. intr. "Hera å sne; Hera i kull".
- Herssa**, v. intr. fjeska, göra i otid. **Hersser**, s. m. häftig, obetänksam person. "Herssa å sta". **Herssi**, adj.
- Hersset å Versset**, adj. snarsticken, häftig, vankelmodig.
- Hertta**, v. tr. tvärstanna, hejda, i rörelse eller tal.
- Hesa**, s. f. heshet.
- Hie**, s. n. vilddjurs ide, moras, pack, dåligt folk, skräp. **Ill-hie**, s. n. med stegrad bemärkelse.
- Hill**, s. f. lycka, trefnad. **Ohill**, s. f.
- Himmels-tecken**, s. n. ovanligare sken på himmelen, såsom väder, solar, stjernfall, norrsken etc.
- Hip**, s. m. en stöt som förorsakar ett starkt andedrag. **Hipa**, v. intr. draga andan häftigt. "Hipa å lipa", snyfta och gråta.
- Hisskeli**, adv. utmärkt, särdeles. "Hisskelia vacker; H. rik".
- Hittersta**, adj. närmaste.

- Hjullpa, Hjölpa**, s. f. hålighet, liten grop. **Hjullpi**, adj. "Mitt väija-stycke ä bleet hjullpet".
- Hjul-vål**, s. m. hjulvaktare.
- Hjalle**, s. m. en under taket hängande ställning för torkning af hvarjehanda. **Hjäll-stång**, s. f. stång uti denna inrättning.
- Hjällm-gjärde**, s. n. så kallades på 1600-talet den åker, som var med korn besädd.
- Hjällmi**, adj. om fäkreatur med en stor hvit fläck, liksom *hjem*, öfver pannan. Dylik oxer kallas **Hjällmen**, ko för **Hjällma**.
- Hjärtli-hann**, s. m. ringfingret.
- Ho**, pron. hon.
- Ho**, **Hoija**, v. intr. ropa, skrika hårdt. **Hoane, Hoijane**, s. n. "Ge te ett hoane, så att dä luar i skojen". Se **Håjt, Håjta**.
- Hofia bra**, väl, adj. et adv. någorlunda, hjälpligt.
- Horrsk**, adj. kättjefull.
- Hosa**, s. f. strumpa.
- Hot**, s. n. ett par störar i gärdesgård. **Hota**, v. tr. nedsätta dessa störar. "Hota gjärssgåll".
- Huck-klä**, s. n. hufvudkläde.
- Huf, Hufd**, s. m. betäckning längs åt takås.
- Hufia**, s. n. betselrem öfver hästhufvudet.
- Hu-flätta**, s. f. affladda huden från hufvudet på kreatur.
- Hugg**, s. n. tid, tillfälle. "Dä skedde justamänt i dä hugget".
- Hugga sqvaller**, v. tr. berätta eller sammansätta historier.
- Huggare**, s. m. utmärkt i någon ting. "Dä va en huggare; dä va huggarn!"
- Hule-pässt**, s. m. ett elakt tobaksslag, med små runda blad, fordom odlad och såld vid ett af oriens hemman Hule.
- Hullt**, s. n. tät skog af större träd, i motsats med **Dunge**.
- Humm**, s. n. förmodan, ungefärlig men oviss kunskap. "Han har allt fått humm åm'et". Se **Nys**.
- Hummle-gubbe**, s. m. ansenlig, äldre person.
- Hummp**, s. m. ett ängstycke.
- Hunndingen**, interj. "Dä va hunndingen; å h.!"
- Hunn-fatt**, adj. oförskämd, grof. "Hunn-fatt dyrt". **Hunnsk**, adj.
- Hunger-qvarn**, s. f. ett *dån* i luften, liksom af gående qvarnstenar, hvilket tros förebåda dyr tid och hungersnöd.
- Hunnssa åt, åpp'en**, v. tr. afsnåsa, banna, förebrå.
- Hurre-buss**, s. m. gåpåare.

- Hurriva**, v. intr. oredigt hoplägga. "Hurriva å sta", göra något fort och vårdslöst. "Dä hurrivar å", man hjälper sig fram någorlunda.
- Hus**, s. n. bostad, tillhåll. **Ta hus**, v. intr. "Dä to hus ska J tro! Ta hus i hällvete!" **Låna hus**, blifva gäst öfver natt.
- Huss-vara**, s. f. bostad, hemvist.
- Hus-massk**, s. m. larv af Libellula, som med trädstickor gör sig ett litet hus, hvarmed han vandrar.
- Hut**, s. f. utom den allmänna bemärkelsen af blygsel: "Vet du inga hut?" och dess verbum tr. **Huta åt, te**, begagnas ordet såsom ett adv. om de mest motsatta förhållanden. "Hut så vacker, ful, bra, illa, rik, dyr", etc.
- Hut-fatt, Hut-full, Hut-lös**, adj. utan blygsel och försyn.
- Hutt**, **Huttanne**, s. n. hastig men snart upphörande germing eller rörelse. "Ja språng in te'n på ett hutt". **Hutta, -in, -te**, v. tr. sticka in, stöta till.
- Huttra**, v. intr. darra af köld.
- Huxa**, v. intr. se sig före, granska, eftertänka.
- Hvann-dass**, adj. hvardags. "Hvann-dass-lag; Hv. mat; Hv. tröija".
- Hvar-stanns**, adv. nästan öfverallt. "Nå'et lite hvar-stanns".
- Hvarrt-ätter**, adv. efter hvartannat.
- Hvass**, pron. hvad. Begagnas blott i vissa talesätt: "Påjke-luen kan inte läsa så möet, såm ja vill inte veta te hvass; Dä grynner inte mer, än såm ja vill inte veta te hvass", d. v. s. som jag vet icke hvad.
- Hvassken**, conj. hvarken.
- Hvissp**, s. m. flygtig, ostadig, opålitlig person. **Hvisspi**, adj.
- Hvisspe-sticka**, s. f. Se Stryk-spån.
- Hviter-gröt**, s. m. gröt af korngryn, kokade i mjölk.
- Hyffsa, Höffsa**, v. tr. städa, putsa, sysselsätta sig med små saker. "Hyffsa te däjl! Du går bara å hyffsler!"
- Hygga säj te, om**, v. tr. et intr. anförtro, sluta sig till. Vårda sig om.
- Hygge**, s. n. sönder- eller nedhuggning af skog.
- Hyllka**, s. f. fordom begagnad hufvudbonad under sommaren af kvinnor, bestående af ett fyrkantigt stärkt och glättadt stycke hvitt lärft som tillknöts med band under hakan.
- Hymmla**, v. intr. dölja. **Hymmel**, s. n.

- Hyppja**, v. intr. ämna att gråta.
- Hyss**, s. n. spratt, skälmycke. "Han gjole mäj ett ledt hyss".
- Hyssa**, v. tr. kasta, lyfta upp. "Hyssa å vyssa", vagga barn på armarne under sakta sång.
- Hysch**, interj. tyst! **Hyssja**, v. tr. tysta åt.
- Hyssk**, s. n. ett läder som sättes öfver tån på lästen vid skogörning.
- Hysska**, s. f. häcktor, hela paret, både hake och märla.
- Hyst**, adv. väl, bra. "Dä ä inte så hyst för grannas".
- Häcken**, -a, -et, pron. hvilken?
- Häfte**, s. m. det yttersta och öfversta af takets rygg.
- Håg-fallas**, v. intr. dep. få lust till. "Dä håg-fälls ja inte".
- Håjt**, s. n. skri, rop. **Håjta**, v. intr.
- Håla-väijen**, s. m. vägen öfver fordna skogen. **Håla-veden**, i Säby och Egeby socknar.
- Håla**, v. intr. det drar, sträfvar; om både hälsa, sorg, beslut och förmögenhet. "Dä hålar mä'n".
- Hål-isare**, s. m. ett snickarejern till urhålkning.
- Hålla te**, v. intr. vistas, uppehålla sig. **Te-håll**, s. n. vistelseort.
- Hålla tätt**, v. intr. kvarhålla ett innevarande; säges både om menniskor och hvarjehanda käril. I figurlig mening om hemligheter.
- Hålck**, s. m. urhålkad rund stock, äfven begagnad i källor, hvaraf namnen **Hålcken**, en surbrunn, och **Hålck-åsa**, ett hemman. Öknamn på en drinkare. **Hålcka-u**, v. tr.
- Hällmi**, adj. fläckvis. "Säa ä hällmi".
- Hälls-bår**, s. n. Viburnum Opulus.
- Håmma**, s. f. ett fiskeredskap.
- Håmmra däj**, v. tr. befallning till hästen att flytta sig åt sidan i spiltan.
- Hång**, s. n. hängande stänger att fasthålla halmtak. Skrädda träd som läggas öfver näfvertak, då rätteligen benämnda **Pull**, s. n.
- Hångla**, v. intr. sträfva, bemöda sig. "Hångla mä piga; Hångla säj fram", hjälpa sig på hvarjehanda sätt.
- Hånings-gräs**, äfven **Jomfru Marias sång-halm**, s. Galium Verum.
- Hånna**, s. f. sak, föremål. "Ja hörde e hånna; ja gjole e hånna; Hva ä dä för e hånna?"
- Hånna**, v. tr. öfverlemnna. "Hånna hit mi yx!"
- Hänn-emälla**, adv. mellan händerna; från den ene till den andre.
- Hänni**, adj. händig, kunnig i handaslöjd.

Hänn-klä, s. m. handduk; äfven de långa listor, hvarmed likkistot bäras och nedsänkas.

Hänn-spik, s. m. en kort häfstång af 2 till 3 alnars längd.

Hänn-val, s. m. handkäpp till tröskeslaga.

Håp-lycka, s. f. ovanlig lyckträff.

Hårrfva, s. f. grästappa.

Hår-remm, s. f. hårets beskaffenhet och läge på hästar och andra kreatur. "Di märr har slät, vacker, ful, tät, tunn hår-remm".

Hårrje, s. m. liten, mycket tät skogsdunge.

Hårrss, s. m. **Hårrssa**, f. häst, sto.

Hårrssa-äbler, s. pl. Hieracium.

Hår-stryk, s. m. band, hvarmed qvinnor stryka håret ur pannan upp öfver hjessan. Äfven **Stryke-bänn**, s. n.

Håsa, v. intr. flåsa starkt.

Hä, pron. hvad?

Hädd, particip. bedömd. **För-häda**, v. tr. förtala, försmäda.

Häfte, s. f. förstoppning.

Häfvel, s. m. stång till höbergning.

Hähla-bre, adj. bred öfver axlarna.

Häljs-mål, **Härrs-mål**, s. n. stund på aftonen då det ringer till bön, och arbetet upphörer. "Få hälit", blifva ledig från arbete på qvällen.

Häll, adverbialt, lutning. "Tunna ä på häll; På hällninga", mot slutet. **Hälla**, v. intr. luta. "Lasset häller åt te-sia". Äfven **Halla**, "Åkern hallar åt diket".

Hälla, s. f. fängsel mellan fötterne på flöjande kreatur; en häfta under eller omkring någonting. **Hälla**, v. tr. påsätta ett dylikt fängsel. **Hällad**, adj. fängslad om fötterne.

Hällta, s. f. haltning hos boskap. **Klöf-hällta**, s. f. ömhet i klöfven.

Hämmte, s. n. ax m. m. efter afträskade säden. **Hämmte-kärg**, s. m. en stor korg med 2 handtag.

Häna, adv. härifrån. "Gack häna!"

Hänga, v. tr. et intr. "Hänga hännera på nå'et", företaga ett mindre nödvändigt göromål. "Stå å hänga", uträtta ingenting.

Häng-lås, s. c. en efterhängsen, ständigt medföljande person.

Hängsel-sjuk, adj. krasslig.

Hänna, adv. härifrån. "Ho kämm hänna ifrå".

- Här-lytt, Hähl-lytt**, adj. med neddragen hals mellan uppskjutna axelblad.
- Härrfva**, s. f. sammanhang och hopblandning af dåliga saker, af lögner, personer etc.
- Härrma**, v. tr. eftersäga, omtala. "Dä ä ingen ting att härrma ätter".
- Här-nässt**, adv. sednast, sist. "Tack för här-nässt!"
- Härrska säj**, v. intr. gifva ett långdraget ljud ur halsen.
- Här-skillra**, s. f. skulderblad.
- Härs-massk**, s. m. samling af larver uti en skridande bred och lång rad, som tros beteckna krig eller andra olyckor.
- Häsaja**, s. f. härd i smedja.
- Häsaja**, v. intr. flåsa häftigt, med korta andedrag, såsom hundar.
- Höfvel**, s. m. hyfvel. Namnen på de i Ydre brukliga äro: "Ess-, Falls-, Fog-, Får-, Fäll-, List-, Ox-, Plog-, Slät-, Stråk-, Zimms-höfvel; Glas-plog, Runn-staf". **Höfva**, v. tr.
- Hög-mält**, adj. högröstad.
- Höka-röfva**, s. f. omöjligt eller opassande sätt och ställe. "Käm-ma i höka-röfva; Ta'et i höka-röfva".
- Höken! å Höken!** interj. af förundran; äfven en ed. "Ta mäj höken!"
- Höllja**, s. f. vattenfylld grop i kärr.
- Hörrck**, adj. kry, rask, stormodig. "Far ä bleen hörrcker igän; Du ha blitt så hörrcker å däj".
- Hös**, s. m. öfre delen af hufvudet, skallen.
- Hö-såta**, s. n. liten höstack. "När du inte vill gje mäj dä så-tat ja vill ha, kan du ta alla såta här finns".

I.

- I**, prepos. omflyttas understundom på ett ovanligt sätt: "Ämm ja hade i mäj en häst — i mäj lite tyre!" etc. Ägde, fick fatt i något.
- I**, feminina ändelsen af pron. Min, Din, Sin. "Min kär; Mi stua; Mitt eller mett bol; Di husstra; Husstra di; Si doter; Dotra si".
- Ja-bror**, s. m. person som håller med om allt hvad som säges.
- Jamssa, Gimssa**, v. tr. tugga långsamt.

Ja så männ, Ja männ, interj. uttryckande bifall.

Ickt, s. f. gickt.

Iekte-bär, s. n. *Actea Spicata*.

Ie, s. n. ide. Se *Hie*.

I-gjörn, adj. drägtig; säges blott om får. "Fåra ä i-gjörn".

Iling, s. m. stundtals påkommande, **Kyng**. "Dä käämmer ät'en ilinga-tals; Ilinga-vär".

Ill-båting, s. m. genstörtig, elaksinnad person. **Ill-bati**, **Ill-båti**, adj.

Ill-doing, s. c. sjelfdödt kreatur. "Ill-doinga kjøtt".

Ill-harmeli, adj. superlativ för både ondt och godt. "Ill-harmelit ful, vacker, rolit, lesamt etc."

Ill-hära, s. f. onskorf, *Tinea Capitis*.

Ill-mari, **Ill-marug**, adj. svekfull, klipsk i elakheter.

Ill-snedi, adj. bedräglig, konstig.

Ill-vulen, adj. omedgörlig, genstörtig. "Has hustru ä e illavula männska".

Imme, s. m. ånga.

Immer-bas, adv. städse, alltjemt.

Immer-mer, adv. oupphörligt fortsatt.

Immer-värre, adv. allt värre och värre.

I mä, adv. i och med. "I mä dä samma trall ja ner frå slinnet".

Inck, s. m. vattenvind i brunnar. **Incka**, v. tr. uppfordra vatten med detta redskap.

Inck, s. m. lång, tarmlik utväxt på hästar och boskap.

Incka, **Encka**, pron. någon enda.

Inn-bänn, adj. inklämd.

Inn-bönd, **Inn-beten**, adj. invand, indrucken; säges både om människor och kärl.

Inge-blått, s. n. färgen indigo.

Inners, adj. inhyses. **Inners-vara**, s. f.

Inn-krämms, s. n. smått innanmäte.

Inn-lägg, s. n. lagsökning för skuld. **Inn-laga**, s. f.

Inn-taga, s. f. inhägnad från en större mark.

Joga-blunn, s. m. sömn, Jon blund.

Jola, v. tr. begrafva.

Jol-bär, s. n. smultron.

Jol-fäl, s. f. färd till begrafningsställe.

- Jol-påra**, s. n. Solanum Tuberosum. **Jol-påra kål**, s. m. stjälek och blad deraf.
- Jol-äpple**, s. n. svampen Lycoperdon Tuber; köpes på apoteket under namn af hjort-språng eller ståndpers.
- Isa, Esa**, v. intr. en känsla af plågsam kyla. "Dä isar i mia tänner".
- Is-bill**, s. m. spetsig jernstör med trädskäft; att hugga hål på is.
- Is-sörnja**, s. f. sönderkrossad is i vatten.
- Istass**, v. intr. vara motvillig, bråkig. **Istti**, adj.
- I säj**, adv. borta, förstörd. "Vånn gamle goe laij ä i säj".
- Juck**, s. n. rörelse med kroppens medlersta del. **Jucka**, v. intr.
- Jullra**, v. intr. vackla, hvälfva liksom ett halfklot. **Jullri**, adj.
- Jummpa**, v. tr. et intr. belägra. "Låta jummpa säj". **För-jummpa säj**, v. intr. gå för långt, förgöra sig.
- Jussta-männt**, adv. riktigt, verkligen.
- Jussk**, s. f. och i plur. def. **Jusskora**, de mjuka delarne på ömse sidor om pudenda.
- Jute, Fiske-Jute**, s. m. i andra orter **Fisk-ljuse**, Falco Halaëtus.
- I jäns, I jänsse**, adv. för en stund sedan.
- Jåp, Snål-jåp**, s. n. dåraktigt sparsam.
- Jäckel**, s. m. dimin. af djefvul.
- Jål**, s. m. gäst.
- Jämm-deli**, adj. jemngod, likartad.
- Jämmer-hanck**, s. m. person som alltid klagar.
- Jämm-litt**, adj. jemnförligt.
- Jäncka**, v. intr. coire; skrufva sig. "Han går där å jäncker".
- Jäncker**, s. m. knarrig, obeslutsam person. **Jäncki**, adj.
- Jässka, Jägta, Skjässka**, v. tr. påskynda.

K.

- Kebbe-leka**, s. f. Caltha Palustris.
- Kack**, s. n. träck. **Kacka**, v. intr.
- Kaffe**, s. m. rulle af träd. **Kaffe-bro**, s. f. bro, belagd med runda stockar. **Kaffe-bräde**, s. n. hvarmed kläder manglas, rullade på **Mangel-stäck**. **Dra kaffe**, lek att pröfva armstyrka. **Kaffa åpp**, v. tr. vika upp i flera hvarf.
- Kafva**, v. tr. et intr. famla, sträfva. "Kaf åpp däj u gropal!"

- Kagg**, s. m. Se **Knagg**.
- Kalf**, s. m. kil på not.
- Kalf-ref**, s. f. *Lycopodium Clavatum*.
- Ka-luv**, s. m. öfre delen af hufvudet med håret. "Ta'n i ka-luven; På nyckter ka-luv", vid redigt begrepp.
- Kamm**, **Kåmm**, s. m. ryggås. "Kyrke-kåmmen".
- Kammp**, s. m. täflan. "Ria i kammp". **Kamma**, v. intr. "Kåmm ska vi kammpa bårrt te grinna!"
- Kammp-sä**, s. f. blandade sädesslag som växa i täflan.
- Kannok**, s. n. bärande eller släpande af något tungt. **Kannoka**, **Kånnocka**, v. tr. et intr. "Kannoka å bära; K. å släpa; K. på ungen".
- Kannoke-ruka**, s. f. "Du sitter såmm e kannoke-ruka!" liksom en liten klump, ruka, som bäres, kankas, på ryggen.
- Kanns**, s. m. en rörelse med hufvudet af misstycke eller högmod. "Slå en kanns på nacken".
- Kanns**, s. m. "Nappa kanns mä'n", försöka krafterna.
- Kappe**, s. m. liten bågare. "Silfver-, Tenn-, Horn-, Bränvinskappe".
- Ka-purr**, adverbial. halfrus. "Han ble på ka-purr".
- Kara**, v. tr. skjuta, skrapa. "Inte förmå kara ellen å säj".
- Kar-nyffel**, **Kar-noffel**, s. m. elak person. **Kar-nyffla**, v. tr. slå, stöta, bullta.
- Karrpa**, **Karrpas**, v. intr. sträfva; ryckas, slitas, dras med någon. "Vi karrpades länge om priset på oxa; Hur vi k. slo hann mäj i backen så dä sqvatt".
- Karrsse**, **Kasse**, s. m. grofbundet nät af snören eller bast, att deruti föra hö. "Hö-karsse".
- Karti**, adj. skroflig, full af utväxter. "Karti näfver".
- Kas-hej**, **Kas-rak**, s. n. undanröjning, undersökning med buller och bång. "Kjöra kas-hej".
- Kas-hut**, **Kas-nytt**, s. et interj. blygsel; vet hut!
- Kati**, adj. stridig, hård, styfsinnad, stolt. "Var inte för kati på däj, för då ska ja mjuka te däj!"
- Katt-sten**, s. m. hvit flinta.
- Obs. Alla de efterföljande, till och med ordet **Kjöre**, uttalas med Tj.
- Kia**, v. intr. flåsa, draga efter andan; egentl. om kreatur efter häftigt lopp.

- Kje åt**, adj. ledsen, uttröttad vid.
- Kjerock**, s. n. mödosamt arbete. **Kjerocka**, v. intr. släpa och draga.
- Kjerrm**, s. f. öfre kanten på en vagnskorg.
- Kjerrsing**, s. m. ett fordom i orten af qvinnor mycket brukligt tyg.
- Kjesa**, v. intr. säges om boskapens lek och språng.
- Kidde**, s. m. unge af get; äfven föraktligt namn åt en pojke.
- Kjerra-kål**, s. m. *Ægopodium Podagraria*.
- Kifta**, v. intr. bemödande att återfå hämmad andedrägt. "Kifta ätter än'n".
- Kimma, Kinna**, v. tr. afskräda. Se nedanför **Kinna**. **Kimma ut**, v. tr. utmatta. **Ut-kimmad**, adj.
- Kimma**, s. f. Smörbalja.
- Kimning**, s. f. kindben på häst.
- Kinck-blåsa**, s. f. olagsam person.
- Kinna**, v. tr. afskräda syllens sidor vid knuten.
- Kippa**, v. tr. afdraga, nedtrampa. "Kippa å däj skoa! Kippa ner skoa!" **Kipp-skodd**, adj. strumplös.
- Kjäfing**, s. m. liten kaffe. **Kjäfinga-bro**, s. f. kafvelbro.
- Kjäggel-ben**, s. n. benet mellan knä och fot på nötkreatur.
- Kjäfte**, v. intr. begagna munnen. "Kjäfte mot", motsäga. "Kjäfte åpp", öppna munnen. **Åpp-kjäfte**, adj. gensvarig.
- Kjäll-fly**, s. n. källa öfverväxt med mossa, samt lösa vallen der-ikring.
- Kjällmet**, adj. något kyligt med fuktig luft. "Kjällmet i väret".
- Kjäpp**, s. m. "Gå mä hvita kjäppen å nerslagna hatten", bjuda till fadder.
- Kjätte**, s. m. liten inhägnad både på marken och i ladugårdshus. "Får-, Kallf-kjätte"; **Kjätte-kallf**". **Inn-kjättad**, adj. inträngd.
- Kjö**, plur. af Ko.
- Kjöfd**, adj. täppt, qvafd. "Kjöfd i brysstet". **Kjöfva**, v. tr.
- Kjölet**, adj. kyligt, i något högre mått än **Kjällmet**.
- Kjöre**, s. n. rörelse utan afbrott. "Dä geck i ett kjöre".
- Kjör**, s. plur. får.
- Kla-bassk, Kra-bassk**, s. n. stryk, aga.
- Klack**, s. m. utstående undre del. **Klacka å**, v. tr. bortskära rotändan på kålsorter etc.
- Kladd**, s. m. fläck, sudd. **Kladda**, v. intr. **Kladder, Kladdare**, s. m. **Kladdi**, adj. "Håret ä kladdet. Han kladdar mä'et; Kladdar å skrifver".

Klaf, s. m. "Krona å Klaf, eller Klafver", ett spel om penningar, hvarvid den vinner, som kan gissa hvilken sida af den singlarade (i luften uppkastade) penningen vänder sig uppåt på marken. Om detta spels ålder och ordens rätta betydelse upplyser Sextus Aurelius Victor, Origo gentis Romanæ: "Istum (Saturnum) etiam usum signandi æris ac monetæ in formam incutiendæ ostendisse traditur: in qua ab una parte caput eius imprimeretur, altera navis, quo vectus illò erat. Unde hodieque aleatores, posito numo opertoque, optionem conlusoribus ponunt enunciandi quid putent subesse, caput, aut navem: Quod nunc vulgo corrumpentes naviandi dicunt."

Klak, adj. spröd, lätt afbrytelig.

Klako, s. m. kjäle med knagglor på vägar, utan snö. "Väija ä klakia".

Klammeri, s. n. trätor och oljud.

Klammp, s. m. jerngryta med skaft.

Klampp, s. m. egentl. ett klumpigt mindre trädstycke. **Klammpa**, v. intr. vidhänga klumpvis. "Klammpa ve; Klammpas i sko"; när snön fäster sig under hästfötterna.

Klanck, s. n. ofta upprepad men icke häftig klagan eller klander.

Klancka, v. intr.

Klatrer, s. n. lappri, småsaker, illa utförda förrättningar. **Klattra**, v. intr.

Klebba, v. intr. vidhänga, fastna. **Klebbi**, adj. seg, vidfastnande, svag. "Påjken min ä klebbeter att äta", med klen matlust.

Kleck, s. m. fläck, förtal, tillmäle, öknamn. **Klecka**, v. tr. "Klecka ner säj", nedsmutsa.

Klef, s. n. börda öfver hästryggen; bisläperska. "Mitt klef".

Klef-sal, s. m. klöfsadel. **Klefva**, v. tr. "Klefva mi sä te qvarns".

Klef, **Klefva**, s. f. trång och brant bergstig.

Klef-stätta, s. f. ett slags trappa vid gärdesgårdar.

Klena, s. f. indef. föraktligt uttryck om en samling saker eller personer. "Hela klena fölljdes åt".

Klen-äte, s. n. bakelse, gorå, etc.

Klen-äten, adj. litet förtärande.

Klessi, adj. seg, vidhängande. "Dä ä så klesset samm klistter".

Klick, s. m. fel, miste. "Dä slo inte klick". **Klicka**, v. intr.

"Dä tebat klickte för'en".

Klie, s. m. klipsk, ilparig person.

- Kliant, Blå-kliant**, s. f. *Centaurea Cyanus*. **Rå-kliant**, s. f. *Agrostemma Githago*.
- Klipa te**, v. tr. företaga hastigt och skickligt. "Ja klippte te'n, så han vännde bena i väret; Å när han klippte te på alljevärcket, va dä så fönnstera ville gå ut".
- Klocka**, v. intr. om grodors och källfrös bubbling i vattnet.
- Klo, Vatten-kloa**, s. f. uppstigningar af vatten i munnen.
- Kloa**, v. tr. urhåika. **Klo-ställpe**, s. m.
- Klok**, adj. kunnig i troldom och signeri.
- Klumpp**, s. m. en afhuggen stock. **Klummpa å**, v. tr. afhugga.
- Klummpi**, adj. tjock, ovig.
- Klunga**, s. f. hopträngd mängd.
- Klut**, s. m. halsduk, nattkappa. **Kluta ut, på**, v. tr. påkläda alltför mycken grannlåt.
- Klyнна, Klyka**, s. f. öppning mellan tvenne grenar. **Klynni**, adj.
- Klysa**, s. f. öppning, Cunnus.
- Klädi**, adj. påflugen.
- Kläss**, s. m. tjockt trädstycke som sättes emellan och på andra.
- Klässa**, s. f. stor groda.
- Kläcka**, v. tr. frambringa. "Du kläckte't äntlin ur däjä", du sade det då slutligen.
- Kläcka**, v. imp. en inre hastig och häftig rörelse af rädsla. "Dä klack i mäj ve ja så'et".
- Klädra, Klödra**, s. f. talltrast.
- Klänga katt**, vighetsprof att träda benen mellan armarne som hålla i en stegpinne, och derigenom kulta öfver hufvudet.
- Klänncke-bårre**, s. m. *Arctium Lappa*. Bladen kallas **Skräppe-bla**.
- Kläpp**, s. m. liten gosse. Fröknoopp på potates.
- Klä-säck**, s. m. kappsäck.
- Klök**, adj. storväxt, frodig. "Klök sä; Klökt barn".
- Klöks**, v. intr. kråkas. **Klökning**, s. f. kräkning.
- Knabb**, s. m. pinne, egentl. efter löfbrott. "Hugga knabba".
- Knagg, Kagg**, s. m. kort och krökt handtag på slätterliens årf.
- Knal**, adj. dålig, knappt tillräcklig.
- Knalla**, v. intr. göra något i sakta mak. "Ja går å knallar; Ja knallar mä'et".
- Knappa**, s. f. ett mindre bryne, hvarmed. lien hvässas på samma sätt som med strykspån.
- Knappa-nö**, adv. med stor svårighet.

- Knappe**, s. m. pinne som sättes i ett hål att stänga dörr eller grind.
- Knarr**, s. m. en svaghet i lederna som förorsakar ett knarrande ljud.
- Knarrka**, v. intr. Coire.
- Knarr-vulen**, adj. knarrig.
- Knart**, s. m. kart.
- Knas**, s. n. Coitus. **Knasa**, v. tr.
- Knasla**, v. intr. vara i dålig belägenhet. **Knasli**, adj.
- Knatti**, **Knatt-vuxen**, adj. liten, knuten, "knytt" i växten. "Knattet få".
- Kna-vrecka**, s. f. ett knäppe att vrida för en dörr, ett läck, etc.
- Kneckta**, v. intr. göra sig ödmjuk.
- Knek**, s. m. **Kneka**, v. intr. "Kåmma på kneken", komma på obestånd. "Märta knekar där i backen", drar ett tungt lass med böjda knä.
- Knettle**, s. n. små, tätt liggande föremål; säges vanligast om en hopad mängd småsten.
- Kni**, v. tr. nita, böja, öfvervinna, skinna. "Kni spiken; Kni säjte; Kni åt säj; Han to nock för nock, menn en ann gång ska ja kni'n igjen".
- Kni-naijel**, s. m. nitnagel.
- Knisspa**, v. tr. Rem habere. **Knisspane**, s. n.
- Knorrt**, s. m. ett litet nystan.
- Knybbel**, s. m. kort och knölig käpp. **Knybbla**, v. tr. slå.
- Knyckla**, v. tr. hopskrynkla.
- Knyla**, s. f. knöl.
- Knysster**, **Knösster**, s. n. stor slägga.
- Knysstra**, v. intr. hota med ett slag. "Ja knysstra åt'en". Äfven gifva ljud, "knysstra åmm du törss!"
- Knyta säj**, v. intr. afstanna, misslyckas. "Knyta säj i växta; Dä knöt säj för'en". **Knytt**, adj. se **Knatti**.
- Knå**, v. t. knåda.
- Knåka**, v. tr. hopklämma. "Knåka te; Kn. ihop".
- Knåp**, s. n. små, ständiga sysselsättningar. **Knåpa**, v. intr.
- Knårra**; **Kurra**; s. f. **Knurr**, s. m. halfögla på tråd eller rep af för stark snodd. **Tving-knorrer**, den ena dylika invid den andra.
- Knåsa**, v. tr. söndertrycka, hoppacka.
- Knåtter**, s. n. ljud hos vissa foglar; äfven om ett halfhögt tal.
- Knåttra**, v. intr.
- Knåbbjas**, v. intr. smågråla.

- Knippe**, s. n. ett **Läse** medelst trädfjäder på äskor etc. Skarf på gårdesgård.
- Knisst**, s. n. en svag knakning. **Knissta**, v. intr. "Dä knasst i mi tann".
- Knött**, s. n. ett kort och svagt ljud. **Knötta**, v. intr. "Hela natta hördes inte knötta".
- Knös**, s. m. stor, dugtig vareelse. **Vass-ärra ko knös!** utrop af förvåning; se **Särra dö!**
- Ko-fén**, s. n. obetydlighet. "Allri ett ko-fén feck han".
- Koija**, v. intr. koxa, bliga. "Koija ätter sola", efter hennes lopp.
- Ko-média**, s. f. tilldragelse. "Dä aka J si, ble e fali ko-média", uppträde, vanligen med gräl.
- Koria å, Kola å, mä**, v. intr. svimma, dö.
- Korn-bonna**, s. m. åska.
- Kos, Te kos**, adv. borta, sin väg. "Tröja ä si kos".
- Kosa**, s. f. silfverskål med vågräta öron.
- Kosta**, v. intr. springa, skynda. "Hva koster du ätter? Ja ska ut å kosta".
- Ko söta!** interj. lock på kor.
- Kra-bat**, s. m. skällsord.
- Krabba**, s. f. kräfta, senfärdig person.
- Krabb-saltare**, s. m. den som har dåligt näringsfång, odugling.
- Kraffissa**, s. f. kratta. **Kraffissa**, v. tr. rifva. "Kraffissa fälla", nedmylla säd med kratta i svedjeland. "Kraffissa te säj", draga till sig.
- Kraf-is**, s. m. is som uppstår från botten i en ström.
- Krake**, s. m. stör hvarom sädestrafven sättes, eller hvarpå bröd etc. upphänges; äfven mager, dålig häst eller menniska. **Kraka**, v. tr. uppsätta sädesneker i trafve, eller upphänga brödkakor, "Hål-kakor".
- Krall**, s. n. bräcklighet, dålighet. "Dä ä bara krallet". **Kralla**, v. intr. "Han kralla säj framm". **Kraller**, s. m. **Kralli**, adj.
- Kra-mas**, s. n. hvarjehanda smått.
- Kram**, adj. möjlig att hopkramma; säges blott om fuktig snö.
- Krämma**, v. intr. "Dä krämmer på", är blidt vinterväder, begynnelse af tö.
- Krammpa**, s. f. docka som fästas på väggen att uppbära ställning.
- Kranckt**, adj. sjukligt, spökaktigt.

Kroka, v. intr. röra sig sakta och med svårighet. "Ho krekte nyss u sänga".

Kressk, Krissk, adj. sötsur eller beskaktig smak på äpple.

Krettel, s. m. uppsvälld kjörtel; person som häcklar och klandrar. **Krettla**, v. tr. anmärka, kriticera.

Kretter, s. n. fåboskap.

Kri-håri, adj. hårdnackad, svår att öfvertala.

Kringelt, adj. rundt.

Kroe, s. m. kräfve på foglar.

Krok, s. m. årder. "Ärje-krok".

Kroka, s. f. stängsel af krokigt trädstycke att vrida för dörr, grind, etc.

Kroka, s. f. defin. hand.

Kroki, adj. svärfattlig. "Kroket namn; Kroki bok; Kroki läsning".

Krokna, v. intr. icke uthärda, blifva missnöjd. "Han kroknedde ve sitt beting; Ho kr. i näsa när ja sa så".

Krona å Klaf, se **Klaf**.

Kron-vägg, s. f. en lek mellan gossar. "Kassta kron-vägg".

Krumma säj, v. intr. brösta. "Hästen, piga, krummar säj".

Krummssen, adj. halfstelnad af köld i händerna. **Krummsna**, v. intr.

Krusiduller, s. plur. sirater, prydnader.

Krus-kål, s. m. *Scabiosa Arvensis*.

Krus-mjuk, Kruserli, adj. öfverdrifvet höflig och ödmjuk.

Kruttel-aktig, adj. grälig med småaktighet.

Krydde-qvasst, s. m. blomsterqvast.

Krylle, s. n. hvarjehanda smått. "Krylle i säa", små ogräsfrö.

Krylla, v. intr. "Dä kryllar såmm på en myrstack".

Kryss, s. m. skåra uti trädkärlens laggar, hvaruti bottnen insättes. **Kryss-järn**, s. n. redskap dertill.

Kråk-nedan, s. n. nedan i Maj.

Krångla, s. f. stolpe med inborrade pinnar, på hvilka ledskyttlar läggas. "Lo-krångla". **Krångla, Kräckla, Kråggla**, s. f. ett halfalns långt trädstycke med korspinnar att hänga mellan hästar som skjutas.

Kråsa, Tråsa, v. intr. "Dä kråsar i brystet".

Krät, s. n. smått och illa verkställt arbete. **Kräta**, v. intr. "Han kråtar å tälljer; Kr. å skrifver".

- Kråa**, **Kråna säj**, v. intr. härrska sig.
- Kräk**, s. plur. fåboskap. "Mia kräk".
- Krällt**, s. n. gnat, kallt. **Krällta**, v. intr. **Krällti**, adj.
- Kränga**, v. tr. vända ut- och in, på- eller af-draga ett plagg från obruklig ända.
- Krängi**, adj. kränglig, krihårig. **Kränga**, v. intr. förvärfva med rätt och orätt. "Kränga säj te".
- Krätt**, s. n. svagt ljud af en människa. **Krätta**, v. intr.
- Kräveta**, s. f. sjukdomen kräftan.
- Kråsa**, s. n. sing. et plur. lingo.
- Kudde**, s. m. balja, skida. "Årto-kudde".
- Kuf**, s. m. ett litet tak öfver källardörr, brunn etc.
- Kufvet i väret**, mild och tjock luft.
- Kulli**, adj. hornlös. "Mi kulle-ko".
- Kuller-sten**; se **Buller-sten**; af storlek midt emellan denne och **Klappersten**. **Kullsing**, s. m. större sten som dock rör sig, kullrar, för åkerredskapen.
- Kullt**, **Kullting**, s. m. ett litet vacklande barn.
- Kullta**, v. intr. slå omkull, omkring. **Kullra**, v. intr. rulla.
- Kumrar**, s. plur. fröhängen på björk.
- Kunckle-fars**, s. n. konster.
- Kungs-hätta**, s. f. tarm hos fåboskap och får.
- Kurra**, s. f. fängelse, häkte. **Kurra gjömma**, en barnlek. **Näfver-kurra**, s. f. hopkrympt näfver. Se **Kärra**.
- Kurre**, s. m. Sciurus; lustig person.
- Kuse**, s. m. kaka af ovanlig skapnad. "Jule-kuse".
- Kusla**, v. intr. trollo, signa. **Kuslit**, adj. hemskt, otrefligt.
- Kuss**, s. m. kalf.
- Kuta**, v. intr. kröka sig, **hyka**, gå krokryggig. **Kut-ryggi**, adj.
- Obs. De efterföljande orden, till och med **Kyta**, uttalas med Tjy.
- Kyllsa**, s. f. hoprörd och invecklad massa. **Kyllsa**, **Kyllta**, v. tr. "Kyllsa ihop". **Kyllsi**, adj. äfven om gängkläder som sitta **farrckit** och rynkigt.
- Kyng**, s. m. omskifte, omgång. "Ja trassk förssta kyngen; Då kånmer kyng-tals åt'en", påkommer skiftevis, tidtals. "Ho hadde starka kynga i sitt barna-fänge".
- Kynne**, s. n. lynne och sinnesart. **Kynni**, adj. ombytlig i lynnet.
- Kyrka**, **Körka**, s. f. "Slå kyrka", kallas vid slåttern när man börjar med yttre sidorna af en fyrkant, och slutar i midten..

- Kyta**, v. intr. "Kyta å byta", handla och vandla.
- Kåfve**, s. m. skrub, afstängdt litet rum.
- Kåjt**, s. n. ständigt resande. **Kåjtta**, v. intr. "Kåjtta å fara".
- Kål**, s. m. **Kåla** plur. blad och stielk på hvarjehanda växter.
"Pära-kåla ä kjölda", potatesstjelkarne äro frusna.
- Kålla**, **Frösa**, s. f. frossa.
- Kållt**, s. m. barnklädsel; äfven ytterplagg för qvinnor.
- Kåmperska**, s. f. oförskäm, ovettig och pockande qvinna.
- Kåmmt**, **Kåmmare**, **Kåmmast**, adj. bråd. "Kåmmt åmm; Kåmmaste tien ä ve bärgsla".
- Kåna**, s. f. qvinna både i god och ond mening.
- Kång**, s. n. hästens ostyrighet. **Kånga**, v. intr.
- Kåntra**, v. intr. göra eller säga emot. "Han kåntrade mä mäj".
- Kåpe-kjortel**, s. m. lifrock på en gosse som ännu icke fått byxor.
- Kårra**, s. f. hoprullad sak. **Kårra**, v. tr. se **Kurra**.
- Kårpe-gläije**, s. m. korpars läte och klank.
- Kåt**, adj. rask, djerf, yster. "Kåt häst". Äfven kättjefull om menniskor.
- Obs. Efterföljande ord till bokstavens slut uttalas med Tj.
- Käfte**, v. intr. vara näsvis, gensvarig. "Käfte mot", motsäga.
- Åpp-käfte**, adj.
- Kåfing**, s. m. liten kaffe.
- Kåggel-ben**, s. n. benet mellan knä och fotled.
- Kål**, s. n. räfsans tvärträd hvaruti pinnarne sitta.
- Kålen**, adj. frusen. **Kåle**, s. m. förfrusenhet. "Han har fått kåle i bena".
- Kåll**, s. m. inrundad list i snickarearbete. **Kålla**, v. tr.
- Kålltring**, s. m. gnatare.
- Kåne-spak**, adj. som lätt uppfattar och tager känsel.
- Kånning**, s. c. bekant. "Mia kånninga".
- Kånssel**, s. f. märke på, minne af något. "Ja to kånssel på tjyiven".
- Kårng-gris**, s. c. det mest afhållna, eller yngsta barnet; äfven **Mors-gris**.
- Kåsst**, s. m. kast, rishög. **Kåsta**, v. tr.
- Kåtting**, s. m. liten kedja.
- Kåttla**, v. tr. et intr. "Katta ha kåttlat bara en unge".
- Kåvla**, s. f. skölpigt jern att uthugga en halfrund, t. ex. ållor, rännor, etc. **Kåvla**, v. tr.

Köfd, particip. täppt, qväfd. "Köfd i brystet". **Köfva**, v. tr.
Körna, v. tr. aftröska agnet på korn eller grodden på malt.

L.

- La**, s. n. rum i logen, der otröskade säden inlägges. **Laa**, v. tr. inlägga dylik säd. **Väf-la**, s. n. redskap hvaruti väfskeden är infästad.
- La**, adv. väl, fuller. "Ja ska la dä; Dä ä la så".
- Labba ve**, v. intr. vidhänga, fastna. **Labba ner säj**, v. intr. ore-na. **Belabbd**, adj. nedsmord.
- Lafve**, s. m. från väggen utbyggd plan, hvarpå lin, malt etc. torkas.
Ler-lafve, hvaruti murbruk beredes.
- Laffs**, s. m. förbindning om foten, dålig fotbcklädnad. **Laffssa**, v. intr. gå illa.
- Lage-mån**, s. f. möjlighet att kunna lagas.
- Lagg**, s. f. strand, kant. "Sjö-lagga; Kärr-lagga".
- Laij**, s. m. liten smal väg. **Laija**, v. intr. "Gå å laija", nästan på ett ställe, obeslutsamt. Se **Traija**.
- Lana**, s. f. nät med kil mellan trädramar.
- Lancka**, v. intr. gå sakta och vaggande såsom ankor, hvilka ock benämnas och lockas med detta ord såsom subst.
- Lannlös**, adj. "sjön ä bleen lann-lös", när isen bortsmält vid landet.
- Lapp-tasska**, s. f. sqvalleraktig person.
- Larrpa**, s. f. osnygg och slarvig kvinna. "Lort-larrpa". **Larrpa**, v. intr. "Gå å larrpa".
- Larrva**, v. intr. gå såsom ett barn eller litet vacklande djur.
Larry, s. c. "Hvarss ä dän lille larryven?"
- Lasa**, v. tr. sönderslita. "Lasa sönnner".
- Las base**, s. m. tarm i boskapskreatur.
- Lase**, s. m. trasig person. **Lasi**, adj.
- Lasse**, s. m. galt.
- Lasska**, v. intr. springa sakta. "Lasska däj å sta!"
- Lassk-sömm**, s. m. en stickning korsvis i eggarna af skinn.
- Lax**, s. m. knut på vägg, utan knuthufvud.
- Le**, s. n. öppning på gärdesgård, att tillstänga med. **Le-krångla** s. f. och **Le-skyttel**, s. m.
- Le**, s. f. håll, redd, rätt vägg. "Nu ä han på lea". **Rätt-less**, adv. med solens lopp.

Lefverne, s. n. oväsande, oskickligt uppförande. "Dä ble ett fanners lefverne".

Leka, v. tr. koka. "Leka vört".

Leke-bygge, Roge-bygge, s. n. leksak.

Leke-stua, s. f. dans med välplägnad, anställd af eller för tjenstehjon.

Le-kinn, s. m. kringgående ring i ändan af en kedja eller stång.

Lemm-lässta, v. tr. skada någon till hans kroppslem. **Lem-lässtädd**, adj.

Lena på, v. impers. töa. **Len-vär**, s. n. blidt vinterväder.

Lerck, s. m. dyrk. **Lercka**, v. tr. "Lercka öpp låsa".

Lerck, Lerckane, s. n. lock, varsam behandling. "Dä va ett lerck mä'et". **Lercka**, v. intr. "Ja lerckte män tess han sa ja", gick sagta till väga, lockade, försökte hit och dit.

Lerrpa, Lerrfva, v. intr. göra något tafatt, svagt, utan besked, **Lerrpet**.

Let, s. f.? färg. **Sten-let**, *Parmelia Saxatilis*. **Bärg-let**, *Gyrophora Pustulata* som kallas **Bytt-let** då den beredes.

Li, s. f. lång backe på väg.

Lia-löpe, s. n. efterslätterns hö; **Lia-löpa**, f. då det ännu är växande, jemväl **Li-arn**, s. m.

Lif, s. n. varelse i elak mening. "Du fula lif! Ditt lea lif!"

Lif-spilla, s. f. när ett kreatur af någon orsak måste slagtas, utan att i allo kunna användas.

Lif-stycke, s. n. väst.

Lika säj, v. intr. passa sig. "Dä ä inte likt åt; Inte likt säj; Olikt säj"; opassande, olämpligt.

Likre, Likst, adj. bättre, bäst.

Lill-Jul, s. f. trettondagsafton.

Limme, s. m. en knippa lin.

Linn, s. f. gräsvall vid åker.

Linneker-håll, s. n. lurande afstånd.

Lissta säj fram — in ← te, v. intr. med list och hyckel ernå.

Lissta, s. f. barnlinda.¹

Ljumsk, adj. liknöjd, opålitlig, småfalsk.

Ljus, adj. Ironice. "Dä ä ljust! Du ä en ljus fåjell!"

Ljusa-näpa, s. f. ljussax.

Ljus-föra, v. tr. ljustra.

Lomma, v. intr. gå sakta. "Lomma å stal!"

Lomme, s. m. ficka.

Lort, s. m. ogräs.

Lu, Luc, s. m. pojke. "Påjke-luen".

Lua, v. intr. ljuda starkt. "Han säng så dä luede i skoijen".

Lufa, s. f. mössa.

Luff, s. n. tungt och trögt språng. **Luffsa**, v. intr. **Luffsi**, adj.

Lugga, v. tr. bedraga, narra. "Lugga åpp'en".

Lumma, v. intr. säges om luftens dallring af hetta. "Dä lummar kring öra".

Lummer, s. n. sorl, svagt buller. **Lummra**, v. intr.

Lunge, Lunge-sca, adv. länge sedan. "Lunge i väla".

Lung-våt, adj. genomblöt.

Lunna, s. f. stor häfstång. **Lunna**, v. tr. "Lunna åpp", upplyfta, häfva i höjden.

Lunns, s. m. klumpig sak. **Lunnsar**, **Lunnsa**, s. klumpig person. **Lunnsa**, v. intr. röra sig ovigt. **Lunnsi**, adj.

Lunnt öfver allt, L. ö. en banck, adv. öfverhufvud, allt tillsammans, slumpvis.

Lupen, Luten, adj. lysten, benägen.

Luri, adj. sömnig,

Lur, s. def. bakhåll, spejeri. "Ligga — stå — på lur". **Lura på, Lura på har-is**, v. intr.

Lurri, s. m. tölpig, ostädad och i förrättningar oskicklig person.

Lusa, v. tr. noga granska. "Härs-dommern luste igenom pappera".

Lus-lummer, s. m. *Lycopodium Selago*.

Lus-varj, s. m. en som är full af lus. **Lus-fälld**, adj. utsatt för denna ohyra.

Lya, v. intr. lyssna, uppmärksamma. "Du bole inte lyas på täcket prat!"

Lyska, s. f. ögla på ett band; äfven inhägnad liten åker. **Träslyska**, en sådan tagen till säde på trädesgårdet.

Lyse, s. n. hvad som lyser.

Lyst-mäte, s. n. mättad lystnad. "Ja feck äta mäj lyst-mäte å usste-kaka".

Lå, v. intr. fastna, hänga vid.

Lå, s. f. lödja, ull som klipptes om våren.

Låcke, s. m. spindel. **Låcke-nät**, s. n.

Låfft, s. n. öfverrum på bod:

- Låga**, s. f. längesedan nedfallet träd. "Nota fastnade i låga".
- Lå-kaka**, s. f. bröd som gräddas genom att degen smetas på den upprättstående och heta spiselväggen.
- Lålla**, s. f. fjoskig, oduglig qvinna. **Lort-lålla**, s. f. smutsig.
- Lån**, s. f. lönträd.
- Långass**, v. intr. blifva långsamt och ledsamt.
- Lång-bäncken**, s. m. "Dra på Långbäncken", uthålla och fördröja ett ärende.
- Långe-mann**, s. m. långfingren.
- Lång-less**, v. intr. erfara långvarig ledsnad.
- Läret**, s. n. lärft.
- Lätt-velen**, adj. lättvillig.
- Lätt på trån**, säges om lättfärdiga qvinnor.
- Löga, Löjja**, s. f. sump hvaruti något blifvit tvättadt. "Färe-löga; Svine-löij", efter afskällade svin.
- Lönnda-fiske**, s. n. ett fiske hvartill man endast i löndom får begifva sig om det skall lyckas.
- Lönnda-läse**, s. n. hemligt stängsel för dörr etc.

M.

- Ma**, s. f. sidländ slät äng som öfversvämmas af vårflod.
- Mackt**, s. f. blod af lefvande menniskor och kreatur.
- Mackt-bit**, s. m. sista biten af måltidsbrödet som, lemnad, förtager krafterna.
- Mag-hof**, s. n. måtta i ätande.
- Mala**, v. intr. knorra, smågråla. "Far mol på mäj frå måra te qväll".
- Malle**, s. m. kärna i spannemål, brödets inre del mellan skorpona.
- Mallsse, Mällsse**, s. m. affallna eller aftröskade grodden på mäl-tad säd.
- Manck, i Manck**, adv. småningom.
- Mann**, adv. väl. "Dä ska du mann gjöra".
- Mannas**, v. intr. beblanda sig med en karl.
- Mann-fällks-tycke**, s. n. egenskap att vara omtyckt af karlar.
- Marck**, s. m. mask. **Marcka-skäl**, s. n. snäckskal.
- Marck**, s. f. **Ut-marck**, **Bets-marck**, **Hopa-merck**, **Löt-marck**.

- Marck**, s. f. af denna vår äldsta penningaräkning nyttjas ännu någongång endast 6 m. eller 12 sk. rgs.
- Marck-smugen, Marck-stungen**, adj. angripen af mask.
- Mar-kludd**, s. m. hopväxta grenar på ett af maran ridet träd.
- Marssa**, v. intr. säges om kattans parningslust som vanligen infaller i Mars.
- Mar-stake**, s. m. stakar uti kalkarnes bankar för att qvarhålla lasset. **Mar-vejja**, s. f. vedja att hopfästa dessa stakar.
- Mar-tall**, s. m. en tall med utbredd krona och invecklade grenar.
- Mas**, s. n. aga. "Du bör ha mas". **Masa**, v. intr. röra sig långsamt och tungt. "Han masar där i backen; Masa däj te logen!" **Masa säj**, v. intr. göra sig bekvämt, värma sig.
- Masare-berck**, s. f. masur.
- Mase**, s. m. stark, stor, rik man.
- Masskopi**, s. n. hemligt företag, dold underhandling.
- Massel**, s. m. smått utslag. **Barn-, Njolk-, Skinn-massel**.
- Mat**, s. m. kötträtter; andra kallas **Äta**, s. n.
- Maxa**, adv. nästan mycket. "Maxa dyrt".
- Maxa**, v. intr. kosta, gälla. "Hva maxar stuten?"
- Meckla-männter**, s. plur. redskaper.
- Medel**, s. plur. egendom. "Ho har odräijelia stora medel".
- Medel-bänn**, s. n. läderrem i tröskeslagan.
- Me-drag**, s. n. öppningen mellan syllar uti en vägg.
- Me-gadd**, s. m. villa uti lås, passad mot öppning uti nyckelns ax.
- Mega, Mia**, v. intr. säges om stoet när det af brunst kastar sitt vatten.
- Mege**, s. m. Penis på svin.
- Me-gjol**, s. f. linning, öfverkant på byxor. "Vattnet sto mäj te me-gjola".
- Me-järn**, s. n. jern som sättes under meden vid halka.
- Mena**, v. intr. betänka och ämna utan att verkställa. "Hva står du där å menar ätter!"
- Mer-afta**, s. m. en liten måltid mellan middag och nattvard,
Afta-val, s. m.
- Mes-hätta**, s. f. fogel af mes-slägtet, Parus.
- Mess**, v. intr. dep. vara i strid, tvista. "Karen å husstra ha's mess hela dan".
- Mes-ost**, s. m. ost kokad af vassle.
- Meta åt, Meta ätter**, v. tr. et intr. syfta åt, eftersträfvä.

- Midt-åta-väj**, s. m. ginväg, midt åt.
Mil, s. f. trens, betsel. **Mella-mil**, s. f. rem mellan parhästars trens.
Milla, v. intr. töa. **Mill-vär**, s. n. tö. **Millt**, adj.
Mincka, v. intr. kasta urin.
Minna, adj. mindre. "Mi stua ä maxa minna änn di".
Misse, Kisse, Kiss-pus, s, m. katt.
Miss-likas, v. intr. pisstycka, vämjäs.
Miss-lynta, s. f. Cunnus.
Misst-om, adv. miste, fel.
Mjäll, s. f. Molla, Atriplex, Chenopodium.
Mjäll, adj. späd, fin, mjuk, len.
Mjolk-rot, s. f. Leontodon Taraxacum.
Mödd, adj. benägen, sinnesstämd. "Ja ä inte modder te danssa i afta".
Moken, adj. sömnig, trött.
Mol, Mols, adv. alldeles, fullkomligt. "Mol tiga; Mols esammer".
Mora, s. f. väderspänning, kolik.
Mor-lösa, s. f. matstrupe.
Mörnsk, adj. stolt, hotande.
Mosi, adj. halfrusig.
Mo-spik, s. m. ung, vissnad tall med tyre eller kådigt träd.
Mota, prep. nära, emot. "Mota sjönn; Mota bärrjet".
Mota ihop, v. tr. drifva, fösa tillsammans.
Mudd, s. m. stickad holk att träda kring handleden under köld.
Muffel, Moffel, s. m. liktydigt med **Buffel**, grof och plump person.
Muffs, s. n. företag utan drift, på ett pjollrigt sätt. **Muffssa**, v. intr. **Muffsser**, s. m. **Muffssi**, adj.
Mugg, s. n. mygg. **Mugga**, s. f. en mygga.
Mule, s. m. nos och läppar på fåboskap; äfven huden derutaf.
Mule-hansske, s. m.
Mulle, s. m. stenbjörn på 4 trädrullar i st. f. hjul.
Mullra, v. intr. bullra doft. **Muller**, s. n.
Muls-vang, **Mull-sårck**, s. m. mullvad.
Mummssa, v. tr. et intr. tugga, äta liksom utan tänder.
Munn, s. m. öppning. **Unga-munn**, **Å-munn**.
Munn-åsk, s. m. slag för munnen.
Munn-kåt, adj. käck i tal.
Murre, s. m. pung på utskuret kreatur.
Murka, v. intr. ondgöras i tysthet. **Murken**, adj. halfond, förtretad.

Murrskna, v. intr. begynnande att taga röta. **Murraken**, adj. "Murrsket trä, äpple, etc."

Mussk, s. m. mörker, skugga. "Skjuta en mussk öfver öijat", rynka ögonbryn. **Musska**, v. intr. göra något i hemlighet och tysthet. **Svarrt-musski**, adj. mörklagd.

Mussla, v. intr. dölja, gömma, hymla. "Mussla unnan; Mussla bårtt". **Mussla tjyf-unge**, en lek.

Mut-rägn, s. n. sakta fallande regn. **Muta**, v. imperf. intr. "Dä mutar å rägnar".

Mutter, s. m. mal.

Muttla, v. intr. tala halfhögt, otydligt. **Muttra**, v. intr. likaledes, men med ondska. **Muttel**, s. n.

My, s. n. hopväxta buskar, snår. **Mya**, v. intr. kråla om hvar-annat. **Myane**, s. n. ett krälände i trängsel.

Myla, v. tr. skylä, dölja, nedgömma.

Myling, s. m. ett å lön lagdt foster som spökar.

Mylle, s. n. till stoft nästan öfvergångna qvarlefvor af kläder, so-por, foder, etc.

Mysa, v. intr. småle. **Mysane**, s. n.

Mysster, s. n. ett ljud åt hästar. **Mysstra**, v. intr.

Måcka, s. f. en liten hög, särdeles af mennikoträck. Se **Råpa**.

Måka, v. tr. rengöra fähus och stall från kreatursspillning.

Måla, v. intr. göra något tyst och fitigt. "Målar å äter; Han mol å arbetade".

Måle, s. m. förelagdt arbete.

Måle, s. m. karlaktig, dryg, högmodig person. "Han tycker han ä en sånn måle".

Mål-före, s. n. uttal, röst. **Låg-målt**, **Hög-målt**, adj.

Måne-mässt, adv. merendels.

Måra, s. defect. i morgon. "I måra ska ja sta å fria".

Mårla, v. intr. röra sig smått. "Mårlar å värcker i sia; Mårlar å brinner i spiseln".

Mårna säj, v. intr. vakna till full lifighet, förjaga sömnen helt och hållet. **O-mårna**, v. intr. **O-mårnad**, adj. förtidigt, ofall-komligt vaken.

Mår-äten, adj. anfrätt af mal. Se **Mutter**.

Mås, s. n. mossa.

Mås bårtt, v. intr. dep. förtvina, småningom aftyna.

Mås, v. imperf. intr. böra, må ske. "Dä mås inte".

- Måse**, s. m. kärr betäckt med mossor och skog. **Vill-måse**, s. m. sämsta slaget af en dylik.
- Måt**, s. n. smått men idkeligt arbete. **Måta**, v. intr. "Måta å påta".
- Mätte**, **J mätte**, **Te mätte**, s. def. till nöjes, i lag.
- Mä-a**, adv. mellertid, emedan.
- Mäcka**, v. tr. et intr. förmå. "Ja mäcker o: mäcker inte mä'et".
- Mä-hä**, s. m. mjäker.
- Mäij**, s. m. en åhn afskuren säd, se **Åhn**. — **Ut-mäij**, **Frå-mäij**, när säden faller åt afskurna åkern. **Mäija**, v. tr. **Mäij-lie**, s. m.
- Mäj få låf**, med tillåtelse för mig.
- Mä-lännes**, adv. medlutande.
- Männ**, adv. visserligen. "Jo så männ; Nä så männ".
- Mänga**, v. tr. hopblanda. **Mängd**, adj.
- Männta**, v. tr. bereda läder genom långsam vridning uti en bråka, **Männte-bråka**, s. f.
- Männta**, v. intr. mena, tillämna, långsamt utan märkbar verkstälighet. "Han sto der å männtade".
- Mär-myanta**, s. f. *Mentha Arvensis*.
- Märr**, s. f. **Mära** i plur. sto; äfven skällsord.
- Mär-skrammla**, **Har-skrammla**, s. f. ett redskap af en trädskifva som vid kringsvängning smäller mot kuggar, med hvars skarpa ljud man drifver hvarjehanda kreatur.
- Mässa**, s. f. hela altartjensten; ett långt och ledsamt tal.
- Mätt**, adj. uppfylld. "Bå hallspann, å kappen, å så-skjappa mä, ä mäta; Häll stopet mätt!"
- Mä-vall**, s. m. utför lutande mark.
- Möa**, v. tr. röra, bemöda, trötta. "Du ska möa di numma hänn; Ja möar mäij inte för di skull". **Mödd**, adj. trött.
- Möe**, **Möen**, **Möet**, i plur. **Möa**, **Möna**, adj. mycke, myckna, mycket. "Di möna sä; Den mönna säa säm ä blea i år".
- Mö-dryg**, adj. beqväm, lat.
- Mögli**, adj. måttlig, möjlig. "E mögli sak", af mindre betydhet. "Dä går väl möglia å", aföper väl utan stora svårigheter.
- Mö-kjarring**, **Mö-piga**, s. f. ogift äldre qvinna.
- Möla**, **Pöla**, v. intr. "Möla i spiseln", när elden brinner täppt och trögt i en tät massa af spånor etc.

- Mölja**, s. f. hopblandade och packade saker. **Mölja ihop**, v. tr.
Mörrja, s. f. blandning. **Ask-mörrja**, **Ell-mörrja**, aska med eld-
 gnistor.
Mörtta, s. f. i sing. men collectivt **Mörtt**, m. "När mörtten lekte
 feck ja e stor mörtta såm voj nåjet öfver marcka".

N.

- Nabb**, s. m. kort pinne att insätta uti ett borradt hål.
Nacka-dryg, **Nacka-hög**, **Nacka-styf**, adj. stolt, högmodig, stursk.
Nacka-vres, s. n. sendrag i nacken.
Naffs, s. n. ett litet bett. **Naffsa**, v. tr. bita lindrigt.
Naggane go, adj. ganska, utmärkt god.
Naijel, s. m. nagel; sprint i vagnar, hjul etc. **Naijla**, v. tr. nita
 en dylik.
Naijel, s. m. ögonsjukdom oftast hos hästar.
Nappa på krok, v. intr. fastna uti någon försätlig anläggning eller
 framställd retelse. **Napp**, s. n. ett vidrörande utan att taga.
Nappa tag, v. tr. gripa uti hvarandra, gripa fast. **Napp-tag**, s. n.
Natura, v. intr. drifva älskog.
Nar, s. f. inskuren trädskifva tvärtöfver sammanfogade bräder.
Nat, s. n. åkomma hos kalfvande kor.
Natt-blacka, s. f. Se Blacka. Betecknar äfven en menniska som
 vandrar om nätterna, då hon också kallas **Natt-skråpa**.
Natt-stua, s. f. boningsrum i öfre våningen eller på vinden.
Nek, s. f. sädeskärfve.
Neke-kråka, s. f. person som räcker eller kastar sädeskärfven,
 "neka", till den ladande, den som i ladan upptrafvar kärvarne.
Ner-del, s. m. nedre och gröfre delen af en särk.
Ner-hugg, **Vret-hugg**, **App-hugg**, s. n. vissa hugg i syllen att till-
 dana husets knut.
Ner-satt, adj. genom trolleri hindrad i giftermål, jagt, fiske, etc.
Sätta ner, v. tr.
Ner-taijen, adj. förtryckt af sjukdom eller andra motgångar.
Nimme, s. n. förstånd, fattning.
Nimmert, adj. neutr. nytt, ovanligt; särdeles om mat af årets
 förstling.
Nipp, s. n. Coitus. **Nippa**, v. tr.

- Nipper-tippa**, s. f. en fin, utstyrd, sipp, näsvis kvinna.
- Nock**, adv. mycket. "Nock för nock; N. för litet; N. för stort", etc.
- Noga**, adj. snål.
- Nola**, s. n. **Nola-vår**, s. n. nordan, nordanväder.
- Nop**, s. n. kort sömn. **Nopa**, **Nopa te**, v. intr.
- Nos-massk**, s. m. mask som alstras i näsborrarna.
- Nubb**, s. m. manslem. **Nubba**, v. tr.
- Nubba**, s. f. mycket kort kvinna; liten tobakspipa, etc. "E lita nubba".
- Nudda**, v. tr. sakta vidröra i vertikal riktning. Se **Snudda**.
- Nummen**, adj. stelnad, stumnad. "Nummen åmm fingra".
- Nunnas**, adv. nyligen. "Rätt nunnas", för en kort stund sedan.
- Ny-bold**, adj. nyligen bosatt.
- Ny-brått**, s. n. arbete med ny åkers upptagande. **Ny-bröta**, s. f. en dylik plan.
- Nyckter**, adj. utan spis eller dryck efter uppvaknandet. "Nyckter kaluf; N. mage; N. spått".
- Ny-märe**, s. n. nytt, ovanligt. **Ny-märli**, adj. välkommen såsom något nytt.
- Nyppla**, v. tr. fingra, vidröra.
- Nyssta öfver tå**, v. intr. gå med inåt vända fotblad och föra det ena öfver det andra.
- Ny-sättare**, s. m. person som nyligen satt hushåll.
- Nå**, v. tr. et intr. räcka till, räcka intill, hinna med, hafva fördrag. "Dä når inte; Du nådde mäj inte; Dä når ja välle mä; Du får väl nå däjä".
- Nåe**, pron. neut. något. **Nået så när**, någorlunda, ungefärligen. **Nået för nåe**.
- Nåcka**, s. f. skåra till hopfogning. **Nåcka**, **N. ihop**, v. tr. sammanfoga genom hake uti en skåra.
- Nåcke**, s. m. flyttbar hake på spinnrocksrullens vinge hvaröfver tråden löper. **Vara på nåcken**, nästan rusig.
- Nådi**, adj. god, bra. "Dä va inte nådit".
- Nåija**, v. tr. Fornicari.
- Nåkas**, v. intr. dep. nalkas, mötas.
- Nåpa**, v. tr. med en klynna eller krok draga till sig grenar, afbryta bärklasar, etc.
- Nåpper**, s. plur. blånor. "Nåppe-garn; N. väf".

När, adv. när.

Nåt, s. n. fogning.

Näbb-gjädde, s. c. något näsvis, uppkäftig person.

Näbbi, adj. munvig, litet näsvis.

Näbb-stämman, s. f. träta.

Näcken! interj. "Dä va näcken!" Äfven ed: "Ta mäj näcken".

Näcka-bla, **N. ros**, s. ? Nymphaea.

Nämnda, så kallas äfven hvarje särskild nämndeman.

Nära å, v. intr. gå an, vara hjälpligt.

När-hännes, adv. **När-maked**, adj. nära till hands, välbelägen.

Näsa snus, s. f. en pris snus.

Näse-grus, adv. framstupa.

Nässja, v. intr. våga företaga eller vidröra. "Åmm du nässjar dit!"

Nässta, v. intr. smyga, sakta slå eller vidröra, löst vidfästa. "Ja nässte mäj te'na; Han nässte te mäj på armmen; Knappa ä bara nässta fasst". **Nässtane**, s. n. ett vidrörande, löst stygn.

Näst-häckle, s. n. mellansort af blåner.

Nässtla in säj, v. intr. ställa sig in.

Nätt, adj. sparsam, knapp, beqväm, tjenlig. "Hustru ä nätt å säj; Dä ä nätt å ta te". **Nätta**, v. intr. spara.

Nättja, v. tr. et intr. fiska med nät som drages. **Nättjning**, s. f.

Nättla, s. f. näsila. **Nättla**, v. tr. sticka sig på nässlor.

Näva, v. tr. uppmäta något gjöppennis.

Nö-bedd, **N. buen**, adj. svår att öfvertala.

Nödit, adv. ogerna. "Son min gjeck nödit te mönnstringa".

O.

Oa, **Oa-buka**, s. plur. odon, *Vaccinium Uliginosum*.

Obillia, adv. mycket, ovanligt. "Obillia väl mälla drängen å pia".

Obäkeli, adj. oformlig. "Obäkeli stor".

Obörcki, adj. stor, ovig, tjock, svår att röra.

Odel, s. m. odlingslägenhet. "Go odel", bördig jord att uppbrika.

Oden, s. m. den onds.

- Ofatt**, adj. vidunderlig, stor.
- Ofanterli**, adj. ofantlig.
- Ofara**, v. intr. förundra sig, misstänka. "Ja ofors på", etc.
- Ofre**, s. f. intrång af andras kreatur; äfven krig.
- Oför**, adj. vanför. **Oförssel**, s. f. kroppsskada.
- Oföre**, s. n. menföre, dåligt väglag, utan snö på vägen vintertid.
- Oför-happaness, Oförvaraness**, adv. oförmodadt.
- Ogalen**, adj. opassande, olämplig. "Jonte ä ingen ogalen kar", icke oäfven.
- Ogjordt vär**, s. n. "Kamma i ogjordt vär", vid otjenligt tillfälle.
- Ohag**, s. n. okynne, intrång.
- Ohapp**, s. n. olycka. "Dä ble ohapp på mia griser".
- Ohisskeli**, adj. öfvermåttan. "Ohisskelia vacker".
- Ohunn**, s. m. oförskämd person.
- Ohängd**, adj. förtjent att hängas. "Din ohängde rackare!"
- Oknutt**, s. n. spöke.
- Okássti**, adj. ovig, tjock, däst.
- Olagsam**, adj. svår att göra i lag.
- Oliklit**, adj. otroligt, orimligt. **Olikt**, af samma bemärkelse. "Dä ä olik säj".
- Ol-kastass**, v. intr. dep. gnabbas, småtråta. "Faijen å grannas-mor ble ol-kastaness".
- Oläti**, adj. ständigt klagande eller tadlande. **Oläte**, s. n.
- Olänni**, adj. af svår och oländig beskaffenhet. "Olänni marck", stenig och bergig.
- Omöjli**, adj. uttrycker högsta mått af motstånd och genstörtighet; äfven af goda egenskaper. "Gjöra säj omöjli", vara svår att beveka, handtera. "Han ä omöjli", listig, fyndig, rask, oförvägen, etc.
- Onna väla, Onna bettet**, s. n. värk med bulnad invid fingerbenet.
- Onn-skårri, Onn-sår**, se **Illhåra**.
- O-nosli**, adj. osnygg, af fult utseende.
- O-nytti**, adj. opassande. "O-nytti mun", gräl eller onständigt tal.
- O-nådi**, adj. Se **Nådi**. "Dä va inte onådit", icke svårt, illa, opassande.
- O-nödd**, adj. otvungen, frivillig. "Gå onödd å sta".
- Anm. De tre följande uttalas med Å.

- Oppen-dagad**, adj. uttröttad, utledsen.
Opp-ljust, adj. nära dager, första ljusningen.
Opp-syn, s. f. tillsyn.
Or, s. m. sjukdom på svin, som botas med **Or-sten**.
Or-lunn, s. def. misstanka. "Dra or-lunn".
Orna ve, v. intr. vederfås från besvimning eller svår sjukdom.
Orna, v. intr. unkna af värme. "Säa ha ornät i bingen".
Orne, s. m. fargalt. **Hål-orne**, s. m. dubbelkönad fargalt.
O-röst, adj. oberömdt, utan skryt. "Mi däka, orost, ä di fä-gersta i sokna".
Os, s. n. mynning, utsprång, isfritt ställe på frusen sjö vid grund eller ämynning. "Kjäll-os", källådrans uppgång på jordytan.
Osa, v. intr. gifva stark lukt. "Dä oser brännvin ur hallsen på'n".
Osa karlpetter, möta häftigt motstånd, få hundsнус, blifva omöjligt.
Oskapli, adj. utomordentlig.
Osnaffsli, adj. orenlig.
Otera, v. tr. orena. "Otera säj". **Oteri**, adj.
Otte-kry, adj. morgonvaken.
Otte-val, s. m. måltid vid uppvaknandet innan arbetet börjas.
Otyg, s. n. ondt, elakt ting, spöke. "Ett satans otyg".
Ovan, adj. säges om ett kreatur som flöjer.
Ovart, adv. oförvarandes.
Oväli, **Ovuli**, adj. ovärdsam, oaktsam; äfven utomordentlig. "O-vå-lit vacker".
Ovännas-gräs, s. n. Galium Verum.
Ox-fösare, s. m. karl som drifver oxar till saluplats.
Oår, s. n. missväxtår.
Oåring, s. m. ett djur af förtryckt eller klen växt.

P.

- Pall**, s. m. affilade ytan på timmer. **Palla**, v. tr. borthugga ytan utan att **För-skrä**, v. tr. göra en skrädning före den sista på väggen.
Pallm, s. m. blommorna på Sälg.
Pallta, s. f. söndrigt, dåligt klädesplagg. **Pallta på**, v. tr. kläda på. **Pallti**, adj.

Pammp, s. m. stort svärd; äfven ett högt kort i spel. "Äckta pammpen".

Pammera, v. intr. visa sig stolt, öfvermodig. "Hästen pampperar".

Pancka, v. tr. utklappa, förtunna. **Ut-panckad**, adj.

Pancke, **Pancka**, s. c. svin om ett år.

Pancka, **Braxen-pancka**, s. f. braxen.

Panne-vef, s. m. en bindel som af qvinnor fästades öfver pannan med band i nacken.

Parrvel, s. m. liten gosse.

Pa-sjasa, s. f. händelse. "Ja ska tala åmm e pa-sjasa".

Pass! interj. "Nä, pass för dä!" nekas, medgifves ej.

Passli, adv. föga. "Ja mår passlia väl; Passli kar".

Pa-tentli, adj. omständlig.

Pel, s. n. långsamt smågöra. **Pela**, v. intr. Se **Måt**, **Perck**, **Pet**, **Påt**.

Pen, adj. tillgjord, sipp.

Peppar-nos, s. f. hvass, näsvis person.

Peppla, v. intr. plocka smått som en höna; vara grätten, pjunkig.

Peppli, adj. **Peppla höns**, en barnlek.

Perck, s. n. smått göromål. **Percka**, v. intr. peta, göra något smått arbete; äfven Coire.

Perlet, adj. liten, klen, svag. "Den sylla ä inte så perlet".

Pese, s. m. Penis.

Peta gyllta σ : **gynnta**, en gosslek.

Petter nicklas, s. m. Penis.

Pjallta, v. intr. gå med korta steg såsom barn, se **Fjallta**; betyder jemväl Coire. **Pjallt**, s. m. "En liten pjallter".

Pjassk, s. n. långsamt, senfärdigt och illa förrättad sak. **Pjasski**, adj. **Asske-pjassk**, s. m. dåglös person.

Pick, s. m. Penis.

Pigg, s. m. spets. "Is-pigg".

Pill, s. n. plock. "Dä ä ett falitt pill mä alla di här ola".

Pilla, v. intr.

Piller å Paller, s. n. krefs, lappri.

Pillsk, adj. kättjefull.

Pin, adv. högeligen. **Pin full**; **Pin kär**".

Pinn-karét, s. m. skämtsamt namn på spjälvagn.

Pisso-russka, **Pisso-vässka**, s. f. förklenliga benämningar på qvinnor.

- Pisak**, s. f. falsk människa.
- Pitt**, s. m. Penis in diminutivo.
- Pjuk**, s. m. liten hög. "Pjuk hö".
- Pjäs**, s. n. öfverdrifven omsorg och ömhet. **Pjäsa**, v. intr.
- Pjätta**, v. intr. släppa små väder.
- Pla-dassk**, adv. bums, med ens. "Å så slo ja pla-dassk i åna".
- Plata**, s. f. tunnt stycke.
- Platti**, adj. i små stycken, lappig, fläckig.
- Plickt**, s. f. stycke af en vägg mellan knutar, fönster och dörrar.
- Plisster**, s. n. grannlaga och kinkigt göromål. **Plisstra mä**, v. tr.
- Plitt platt**, adv. helt och hållet. "Kyss mäj etc."
- Plumssa**, v. intr. falla eller gå i vatten, sqvallpa. Se **Pullsa**.
- Plura**, v. intr. plira.
- Plussi, Pussi**, adj. uppsväld af osund, slapp fettma. Se **Plösi**.
- Plutter**, s. n. slarf med penningar, oredigt tal. **Pluttra**, v. intr. af båda bemärkelserna.
- Plånäte**, s. n. planet. **Läsa plånäte**, spå af handens eller pannans linier. "Slån i planeta!" i pannan.
- Plåt**, s. m. ett litet stycke. "Fälle-plåt-plåtar". **Plätt**, s. m. af samma bemärkelse. Plur. "Pläter, Plätter". **Pläta**, v. intr. nedhugga små skogsdungar. "Pläta å i änga".
- Plätta te**, v. tr. slå lindrigt.
- Plös**, s. m. ursvängd vigge som sättes på lästen att förhöja skons öfverläder. **Plösi**, adj. uppblåst, svälld.
- Poa**, v. intr. ropa. **Poanne**, s. n. uthållet rop.
- Poli-masare**, s. m. person som kringbärer smått kram till salu.
- Polisk**, adj. bakslug, fintlig.
- Pra-vat**, s. n. olägenhet, förtret.
- Primma**, v. intr. vara förnäm, prydlig. "Ho sitter å primmar".
- Prim-staf**, s. m. runstaf.
- Prinssel**, s. m. kappsäck.
- Prro!** ljud, hvarmed hästen manas att stanna.
- Pro-sterä**, v. intr. påstå, pocka.
- Prussta**, v. intr. nysa. **Prust-rot**, s. f.
- Prysska**, s. f. kjortelsäck.
- Prängel**, s. n. bedräglig handel. **Prångla**, v. tr. et intr. "Prångla å svänga; prångla bort häst-kraken". **Prånglare**, s. m.
- Prännt**, s. n. tryck eller textning. **Präunta**, v. tr. texta.

- Prästa-käringa**, s. f. gnista eller liten flamma som hastigt och fräsande sprakar ur eldstaden framåt rummet.
- Puckt-ost, Präss-ost**, s. m. halfrund tjock trädskifva mot hvilken skräddare pressa.
- Puff, Puffe-mjöl**, s. m. frömjöl af *Lycopodium Clavatum*, kallad **Kalf-ref**, s. f.
- Puke**, s. m. häftig utsot.
- Puken, Puke-nafver, Puke-nisse**, s. m. satan.
- Pul**, s. n. Semen virile. "Han ga'na ett pul". **Pula**, v. tr.
- Pull**, s. n. skrädta trän som läggas öfver taknäfver.
- Pulls**, s. m. stång med trissa på ändan att skrämma fisk till nät.
- Pullssa**, v. intr. stöta eller gå i vattnet så att det stänker.
- Pung, Ärtte-pung**, s. m. ärtskida.
- Pung-ren, Pung-suijen**, adj. med tom pung eller kassa.
- Punna**, v. tr. uppväga pundvis. "Punna ost etc." Äfven en lek.
- Purrka**, s. f. kort och tjock qvinna.
- Purrka**, v. intr. smågråla. "Purrka å murrka". **Purrken**, adj. olustig.
- Pussla, Pyssla**, v. intr. flitigt utföra små bestyr, omhulda.
- Putte**, s. m. liten häst.
- Putte-fnassk**, s. m. liten person.
- Puttla**, v. intr. koka sakta.
- Puttra**, v. intr. prata fort och otydligt med harm.
- Pyckt**, s. h. stök, städning, små bestyr. **Pyckta**, v. tr.
- Pykel**, s. m. liten påk, kaffe.
- Pyr**, se **Garfware**. **Inn-pyrd**, adj. instoppad. **Pyra inn**, v. tr.
- Pysa**, v. intr. utblåsa långa andedrag i följe af ansträngning. Se **Päsa**.
- Pyssla**, v. intr. flitigt utföra små göromål.
- Pyssling**, s. m. liten varelse.
- På-bressel, På-höllje**, s. n. täcke.
- På-bärj**, s. n. tunt, skifvigt berg, som ligger på ett annat.
- På-bärli**, adj. framfus, påflugan.
- På-fallen**, adj. om bakverk som vid gräddning blifvit degigt.
- Falla på**, v. intr.
- På-hitti**, adj. uppfinningsrik.
- På-hänge**, s. n. besvärligt besök eller person som föranleder kostnader. **Hänga på**, v. tr.
- På stan**, adv. om någon stund. "Ja ska gå te däj på stan".

Påt, s. n. se **Måt**, hvaraf **Påt** betecknar arbetets fina beskaffenhet, och **Måt** den idkeliga fliten. **Påta**, v. intr.

Påtte-makare, s. m. krukamakare.

Pälle, s. m. bagge, bock.

Pålssa å, v. tr. affå hud.

Påna, v. tr. hamra liar etc. för att göra dem täta, skarpa och hårda.

Pänninge-grås, s. n. Tblaspi.

Pänninge-katt, s. m. sämskade skinnet af en hel katt, hvaruti penningar fordom förvarades.

Pära, s. n. jordpäron, äfven trädfrukten päron, hvaraf ett dåligt slag benämnes: **Sätt-i-häl-pära**.

Pärle-mutter, s. n. perlemor.

Pärlemännte, s. n. samtal med gräl.

Pärkel, s. m. satan.

Pärss, s. m. svår belägenhet, betryck. "Stå en pärss", uthärda förebråelser etc.

Päsa, v. intr. stöna, flåsa, egentligen af fettma.

Pässtera, v. intr. bannas, svärja.

Pölssa, s. f. egentligen en kötträtt af sammanrörda saker. **Hacke-pölssa**, ett oredigt och osammanhängande tal.

Pörtte, s. n. usel boning.

Pösa, v. intr. uppsvälla, högmodas, och i denna mening: **Pös-pinne**, s. m.

Q.

Qvackla, v. intr. kråkas. **Qvackel-magad**, adj. hvars mage lätt uppröres af vissa födoämnen, berättelser, etc.

Qvadd, s. m. liten varelse, pojke.

Qvall, s. m. tall utan kärnigt träd. "Qvall-skog". **Qvalli**, adj.

Qvallen, i motsats med den sidan af trädet som innehåller

Tjur. **Qvall-bucki**, adj. säges om häst med utstående buk.

Qval-söfd, adj. olustig efter förtidigt uppvaknande.

Qvanck, s. m. tvärkrök med knöl; knöl i handen af arbete.

Qvannt, s. m. liten gosse.

Qvasa, v. intr. ljud af en vätska som tryckes innesluten, t. ex. under huden.

- Qveke**, s. m. *Triticum Repens*, qvickrot.
Qveke, s. m. det köttiga uti hornen på fåboskap.
Qvesa, s. f. blemma.
Qvill, v. intr. klaga och gråta sakta.
Qvisst, s. m. byggnad öfver förstugutrappa.
Qvissta, v. intr. springa, skynda. "Qvisst te prästen ätter lysninga!"
Qvällma, v. intr. säges om rök, ånga eller tjock dimma som uppstiger eller intränger i stora och täta hvirflar.
Qväll-säte, s. n. qvällsgöromål, slöjd.

R.

- Raa**, v. tr. uppräknas, uppställa. "Han raade äpp för mäj e hel ra mä hvita pänga".
Rabbla, s. f. pratsam qvinna. **Rabbla**, v. intr. upprepa fort och illa, sqvallra, prata. **Rabbla äpp**, v. tr.
Racka, v. intr. fara, skakas på ett åkdon. "Fara å racka".
Rackla, v. intr. runka, lossna, skramla. Äfven **Reckla**. "Vangskräfvet racklar; Rackla å hosta". **Rackli**, adj.
Radda, s. f. lång rad af personer, vidlyftig skrift och dylikt tal, allt i sämre mening. **Radda äpp**, v. tr. "Han raddade äpp e lång å lesam radda".
Raffs, s. n. hastigt och vårdslöst göromål. **Raffssa**, v. tr. "Raffssa ihop hö'et; Raffssa te säj".
Rafft, s. n. stänger hvarpå halmtak lägges och bindes.
Ra-gassta, v. intr. tumla om med någon, föra oväsande.
Ra-gata, s. f. liderligt qvinnfolk.
Raggon, s. m. satan. "Ta mäj raggen; Dä va raggen!"
Raka, v. intr. skynda, ila. "Raka åsta; Raka ihop; Dä rakar inte hast", brådskar ej. "Raka äpp", uppväxa fort. Bemärker äfven skrapa. "Raka ut glöra mä ungs-raka".
Ralla, s. f. skottsäng att skjuta under en större.
Ralla, v. intr. trilla, ramla. "Ärrtera rallte i sållet".
Raller, **Rallt**, s. n. sqvaller. "Rallt å ballt". **Rallta**, s. f. sqalleraktig omkringvandrande qvinna. **Rallta**, v. intr.
Ram, s. n. fångst, grepp. "Se sitt ram; Passa sitt ram", till-

- fälle att gripa. "Ram-pris", lågt. "Ram-tjuf", fulländad.
Rama, v. tr. gripa. "Rama tag".
- Rammel**, s. n. buller, odugligt sladder, stryk. **Rammla**, v. intr. sladdra. "Rammla på'n", slå.
- Ramssa**, s. f. en längd af illa sammanhängande ord, i tal och skrift, m. m.
- Rana**, v. intr. vara i brunst; egentl. om bockar och baggar.
Rane-gran, s. f. en gran, hvars nedböjda och öfverväxta grenar slagit rot.
- Rancka**, v. intr. svigta, icke sitta fast. **Rancki**, adj. lång, smal, svigtande, lossig. "Rancket bol; Rancketer stol". **Rancke** eller **Rincke-lös**, i ännu större mått lossnad i alla fogor.
- Rangla äpp**, v. intr. hastigt uppväxa, uppskjuta smalt och svigtande. **Rangli**, adj.
- Ranssonera**, v. tr. ransaka.
- Rannta**, s. f. ostädad, slampig qvinna, rännerska. **Rannta**, v. intr. "Springa å rannta".
- Rapp**, adj. snabb, skyndsam. **Rapp å Ry**, adj. "E rapp å ry kåna", driftig, fortsam. **I rippet, På rippet**, adv. genast.
Rappa, v. tr. skynda, slå. "Rappa te säj; Rappa vägga mä murbruk; Rappa'n".
- Ras-galen**, adj. mycket illa, ursinnig. "Dä går ras-galet för dä; Ja tror du ä bleen ras-galen".
- Ras-vill**, adj. ond öfver måttan.
- Rasska**, v. tr. et intr. skynda, lida undan. "Rasska ifrå däjl!
 Rasska på! Hur ä dä mä dä; Åh, dä rassker å!"
- Ree**, s. m. kort häfstång, **Rea**, v. tr. "Rea hit sylla!"
- Ree**, s. n. fordon, redskap. "Sätt mätta i reet! Unner-reet på karen — på vangnen; Du ä ett falit ree", en stygg person.
- Ref**, s. n. stark efterfrågan. "Dä ä ref ätter säa i år".
- Reft**, s. n. **Reftning**, s. f. uppstigning, rapning. **Refta**, v. intr.
- Ref-kjöp**, s. n. handel som återgår.
- Refve**, s. m. bom på väfstol. **Garn-refve, Bröst-refve**.
- Regent**, s. m. äger i Ydre ingen annan betydelse än förestånderska i fattighus.
- Reka**, v. intr. vackla, ragla.
- Remmare**, s. m. bågare.
- Remm-stycke**, s. n. bjelke, hvarpå panel-bjelkar eller takstolar hvila med sina ändar.

- Rening**, s. f. utredning, tillredning af matvaror som medföras af hustrur bjudna på "Gjässta-bå". Öppning på isbelaggd sjö.
- Resa**, v. intr. benämning på gesällers och annat slödders fotvandringar.
- Resa masst**, v. tr. Mentulam erigere.
- Resen**, adj. utmagrad, kraftlös.
- Ressel**, s. f. reda, ordning. "Då ä inga ressel män".
- Resst**, s. m. resning af husets gafvel.
- Rie**, s. m. rök eller trafve säd.
- Rifva**, s. f. liten kratta att upprifva potäter.
- Rifva**, v. intr. häftigt arbeta. "Rifva ifrå säj", skynda att sluta. "Sjön rifver". **Rifvane**, adj. "Rifvane kar", driftig. **Rifvane**, s. n. Coitus.
- Rimm**, s. n. rimfrost. **Rimma**, v. intr.
- Ring-vedi**, adj. om sölt träd, hvars safringar börja lossna från hvarandra.
- Ris-bitare**, s. m. årsgammal bock.
- Risska**, v. tr. borthugga buskar och qvistar i en skog som skall fällas. "Risska fälla". **Unner-risska**, v. tr.
- Rissk-hack**, s. m. en stor hack på alnslångt skaft till nämnda ändamål.
- Rissp**, **Ressp**, s. m. en sup. Ett uppsplitet ställe på ett tyg. En liten härfva garn.
- Ro**, v. intr. vaggas af och an med kroppen.
- Ro-bygge**, **Roge-bygge**, s. n. leksak.
- Ro-maler**, s. plur. historier, sagor, visor och ordspråk, helst af skämtsam art.
- Rosa**, **Ut-rosa**, v. tr. berömma. "Han roste inte marknen", berömde ej sin handel, sitt företag. "Han ut-roste gålen".
- Rot**, s. f. det yttersta, sista. "Stugå brann åpp i ringane rot".
- Rot**, s. f. förändan på **Somma-skep**, s. n. rotyg i sjön Sommen, som fordom gjordes till botten och början på borden af tvenne i trubbiga vinklar urhålkade tallar, med roten uppstående från den ene.
- Rot-hvallf**, s. n. uppvända rötter af kullfallet träd.
- Rua**, v. tr. skyla, gömma. "Höna ruar kycklinga; Han bara ruar sina möa pänga".
- Ruhl**, s. m. **Ruhla**, s. f. valk i huden af arbete, knölig sak. "Ruhl-påk".

Ruka, s. f. sammantryckt massa. "Du sitter såm e hopfalla ruka".

Rullta, s. f. qvinna med vaggande gång. **Rullta**, v. intr.

Rummla, v. intr. föra oljud, dricka och spela. **Rummel**, s. n.

Rummlare, s. m.

Rummstera, v. intr. föra oväsande, ställa i oordning.

Runna, v. intr. gå i rund, göra en vånge.

Runnan i kring, adv. rundtom.

Runga, s. f. stång på arbetsvagn. **Runga**, v. intr. skakas, skälfa.

Rut å strut, adv. minsta och största. "Han slöste bårt'et i rut å i strut".

Ry, s. n. ryckte.

Rya, s. f. sängtäcke af nöthår med isydda ändar af ullgarn.

Rya, pl. **Ryer**, **Röijer**, s. f. jemn och affälld utmark.

Ryck, s. n. infälle, hastig förändring i sinnelag. "Dä kåmm ett ryck åt'en".

Ryka på, v. tr. anfalla. "Han rök på mäj oförvaranes".

Ryk å ränn! gå bort! "Ryk å ränn för påcker i våll!"

Rympla, s. f. skrynkla. **Rympla**, v. tr. ovårdigt hopskrynkla.

Rympli, adj.

Ryss, s. m. bred släde. **Kol-ryss**.

Rysska, v. tr. lugga, upprycka. "Rysska i håret; R. to".

Ryssker, adj. "Å du ryssker!" säges åt den som företar sig något obehörigt.

Ryta, v. intr. om svinens brunst. "Soa ryter".

Rå, s. f. tjenst, hemvist, bosättning. "Ja har inte fått mäj rå än te våra".

Rådd, adj. hafvande.

Råg-knäpp, s. m. det prasslande ljud som uppkommer när baljorna på Ervum uppspringa, samtidigt med rågens mognad.

Råk, s. f. väderöppning på stark is. "Dä slo säj e råk så is-fingera flöj". **Såncke-råk**, med åt öppningen sluttande kanter.

Råke, s. m. toppmål, råge. "Struken hallspann, råkader kappe, å lannssas se". **Råka**, v. tr.

Rånnte, s. m. fargalt.

Råpa, s. f. den på ett ställe fallna träcken efter ett boskapskreatur.

Rås, s. n. litet vattenstånd. **Blo-rås**, s. n. utrunnen, halfstelnad blod.

Råssli, adj. oren, full af slem i hals och bröst. **Råssla**, v. intr.

- Rå-vulen**, adj. fuktig.
- Räkel**, s. m. lång menniska.
- Rämma**, s. f. inelfvor af fisk.
- Rämme**, s. m. vätska i jorden.
- Rämpp**, s. m. termin af kort tid, något hastigt påkommande och förgående.
- Ränna**, v. intr. springa i allmänhet, med sqvaller i synnerhet. "Nu feck du då å ränna mä". **Rännare-kärrng**, **Ränne-fåj**, den som kringlöper med berättelser. **Ränne-masska**, s. f. masska i nät, hvars knut löper.
- Ränne**, s. n. skulle. "Hö-ränne".
- Rännta**, s. f. inelfvor af matnyttiga kreatur.
- Rär**, s. n. Penis på häst, äfven på karl.
- Räta**, v. intr. "Koa rätar", fäller mjölk i jufret till kalfning.
- Räta in**, v. tr. uppställa tyre till afbränning i tjärdal.
- Rätt-less**, **Rätt-syls**, adv. med solens gång.
- Rätt-nunnas**, adv. icke längesedan, nyligen.
- Rö**, v. tr. rödja. "När vi rödde ängera, tänckte ja rö gjäla mä!"
- Rö**, s. m. "Rågen står i rö", när halmen efter blomningen tager en rödlett färg.
- Rö-brusst**, adj. rödlett, men icke i samma mån som **Rö-brusi**.
- Rö-frasi**, **Rö-frasi**, adj. rödfäckig i ansigtet, det förre med mindre, det senare med större fjäll. **Rö-måri**, adj. blott rödfäckig.
- Rök**, s. m. 10 par sädesneker. **Lång-rök**, 12 par dylika.
- Rök**, s. m. misstanka, underrättelse. "Han har allt fått rök ämm'et".
- Rössla**, v. tr. upprödja och hägna brända fällar till besåning.
- Rösste**, s. n. takets resning och gafflar. "Halft rösste; Tredings rösste".
- Röttare**, s. m. bolde.

S.

- Sa**, i st. f. Son, efter enstafviga eller korta tvåstafviga dopnamn. "Erik Pärsa, Jon Nilssa, Måns Erssa, Pär Anderssa".
- Sa, Ska**, futurum. "Ja sa o: ska fälle göra då".
- Sacka å**, v. intr. minskas, aftaga, bortgå småningom.

Sackta, conj. åtminstone, väl. "Dä kann du sackta låfva mäj".

Sackt-fäli, adj. långsam, senfärdig.

Saffs, s. n. göromål utan besked och framfart. **Saffssa**, v. intr.

Saffssi, adj.

Safva, v. intr. förrätta med långsamhet.

Safva, v. tr. et intr. afskala den halfstelnade tallsaften till föda.

"Tallen safvar; Tallen ä i safven", när yttre barken är af nya årssaften lossnad och låter afdraga sig. **Saf**, s. m. sjelfva denna saft.

Sagga, v. intr. tala långsamt utan reda.

Sala på, v. tr. öka, lägga på. **Sal-sten**, s. m. sten som lägges

öfverst på grundmur etc. **Sala på Hybicka**, ett spel hvaruti penningar läggas på afvigvända kort.

Sali, adj. tillgjordt from och andäktig. "Ho gjör säj så sali".

Samcke, **Sancke**, s. n. smör och ost. **Sancka**, v. tr. bereda dessa varor.

Sammsas, v. intr. komma öfverens.

Sammsätta säj, v. intr. Conspirera. **Samm-sättning**, s. f.

Samm-tagen, adj. medelmåttig, blandad af sämre och bättre.

Sarrf, s. ? smått ogräs, särdeles af **Vät-arf**, s. f. Alsine media.

Sarrj, s. n. gnat, ständiga bannor, envist påstående. **Sarrj**, s. m. gnatig person. **Sarrja**, v. intr.

Satans väl! "Dä tror ja satans väl!" Det är tydligt.

Scho! ord hvarmed större kreatur drifvas. "Scho vall!" **Schas!**

för mindre djur. **Schasa**, v. tr. "Schasa bårtt hönssa." **Kas!**

för kattor. **Scha-haij**, **Tja-haij!** starkare pådrifning. **Schasska**,

v. tr. "Schasska på'n; Schasska däj unnan!" **Schasa**, betecknar äfven att släpa fötterna och derigenom åstadkomma ett skrapande ljud.

Secken, **Sicken!** interj. se hvilken! en sådan! "Secken en!"

Sens-mässa, s. f. icke snart. "De säa mognar ve sens-mässa."

Si, adj. sid, lång. "Sier kjortel; Lina på hästen hänger för sitt."

Sidd, s. f. dal, sidländt ställe.

Sjek, s. n. öppningen mellan lårens skref. **Sjeka**, v. intr.

Sik, s. m. falsk, listig person.

Sil, s. ? fiskyngel som i andra landsorter kallas **Gli**, s. n.

Sil-sup, s. m. dryck af nysilad mjölk.

Simme, s. m. ett litet snöre. "Väf-simme; Säck-simme."

Singla, v. intr. vända sig i luften. "Glaa singlar". Äfven ett spel med slantar som kastas så att de vända sig flera hvarf innan de nedfalla.

Sinncka, s. f. jern hvarmed något hopfästes. **Sinncka**, v. tr.

Sinner-koka, s. f. hopbränd klump af slagg ur smedjehärden.

Sinnra, v. intr. hoplöpa till en tunn skorpa. "Sjön sinnrade säj".

Sinnsselera, v. intr. kasta sitt vatten.

Sinnt, **Sinnter**, adj. villig, betänkt. "Ja ä inte sinnter i da att läsa".

Sjoa, **Schoa**, v. intr. röra sig sakta. "Ho sjoade å; Fåjeln flöj der å schoade".

Sjok, s. m. stycke, bit af obestämd form. "Ho slet en sjok ur klänninga; Han skar en stor sjok å ussten".

Sjola, **Schola**, v. intr. "Dä sjolar på", säges när himlen börjar hota med regn.

Sisa, v. intr. draga andan jemte saliven hastigt fram och åter mellan tänderna. "Tjär-tåppen sisar".

Sissa, s. f. liten sax.

Sisst du! såg du! Äfven gräset *Nardus Stricta* som, när lien hugger deri, svarar: "sisst du, ja stol!"

Sisters, **Härom-sisters**, adv. häromdagen.

Sitta i, **Sitta åt**, v. intr. imperf. vara svårighet underkastad.

Sjala, **Schula**, s. f. öppen bytta.

Sjuncka å, v. intr. minskas, lida undan. "Värken i sia sjuncker å; Slåninga o: Slåtta sjuncker å".

Sjåffs, s. n. långsam, ostädad och tafatt rörelse. **Sjåffssa**, s. f.

Sjåffssa, v. intr.

Sjåp, s. n. sacktfärdig långsam person. **Sjåp**, s. c. **Sjåpa**, v. intr.

Sjås, s. n. fuckter, konster, upptåg. "Du har sånna lea sjåser".

Sjålas, v. intr. dö.

Sjåle, s. n. lider, skjul.

Skack, adv. snedt; vindt. "Stå å skaök".

Ska-fötts, **Slå-fötts**, adv. läge med motvända fötter.

Skag, **Skak**, s. n. vedja eller kedja uti kreatursbinsle.

Skala, v. intr. springa, skynda.

Skal-hake, s. m. rask och skyndsam karl.

Skalle, s. m. namn på bergstoppar. **Bål-skalle** i Malexander.

Skalle-kårff, s. m. hackekorf af smalaste tarmar.

Skaller, s. m. **Skaller-gräs**, s. n. *Rhinantus Crista Galli*.

Skallm, s. n. öfverkant på kärra eller vagnskorg.

Skall-mäija, s. f. hufvud. "Han har fått i si skalle-mäija att etc."

Skamm, **Skrutt**, **Skräll**, s. m. den onde. "Skamm får mäj ämm ja dä vet; Ta mäj skrutt-skräll!"

Skamma, adj. sjuk, kraslig. "I förqvällsse ble ja så skamma, att ja trodde ja skulle gå åt".

Skamm-fera, v. tr. skada, illa tilltyga.

Skamplun, s. m. form, modell.

Skanck, s. f. benet mellan knä och fot. **Skancka säj**, v. intr. stöta foten mot benet. "Dra på skanckera", gå långsamt.

Skanck, adj. ojemn, sned. "Di mea står skanckt mot di ara på dröga".

Skap, s. n. Penis på häst.

Skarra, v. intr. gifva ett doft, darrande ljud.

Skarrf, s. m. "Dä ä på skarrfven för'en", på upphällningen midt emellan tillgång och brist.

Skarrfva, v. tr. et intr. lägga till i berättelser, ljuga.

Skarrpen, adj. ofruktbar, torr, grusig; om jordmån. **Skarrpna**, v. intr. hårdna, torka.

Skate, s. m. trädtopp. "Skat-ännen; de sylla ä för skate-smal".

Äfven spets af en sokn som inskjuter mellan andra församlingar. **Rumskulla-skate**; **Svanbo-skaten**.

Ska-vanck, s. m. fel, skada, sår.

Skea, v. tr. tråda väfvens varp i skeden. **Ske-krok**, s. m. redskap dertill. **Skea to-frö**, sälla linfrö genom en väfsked för att borttaga ogräsfröet.

Skee, **Skede**, ett stycke väg. "Han va ett skede före mäj".

Ria Staffass-skede.

Skeep, s. n. rotyg, båt med platt botten. **Somma-skeep**, se **Rot**.

Skerrfva, s. f. barnsjukdom.

Sket, s. m. smuts, lort, lappri. **Sketen**, **Sketa**, adj. smutsig.

Sket-ol, s. n. speglosa, försmädligt uttryck. "Han ga mäj ett sket-ol; Du behöfver inte skita mäj".

Skilling, s. m. brusklapp under hakan på svin.

Skimmpa, v. intr. gå illa och bredt.

Skinnare-hår, **Skinnare-ull**, s. den ull som skrapas från fårskinn vid beredning till sämsk.

Skinn-reare, s. m. beredare af ludna skinn.

- Skinn-tårr**, adj. torr blott på ytan. **Skinn-tårreka**, v. tr.
- Skita säj**, v. intr. hafva utsot, gå miste om en sak.
- Skjut**, s. n. häst, enligt uppbördslängder från 1500:talet för Ydre.
Ordet är nu bortglömdt, men återfinnes i Skjutshäst.
- Skjuta**, v. tr. hoptränga. "Skjuta nät", hopjemka och fasthäfta nät vid telnen. "Hästa skjuts", knuffa och påtränga hvarandra.
- Skjäckta på**, v. intr. skynda, vara nödigt. "Åmm dä skjäckter på ska ja hjellpa däj".
- Skjäckti**, adj. ojemt färgad, flerfärgad.
- Skjäckta**, v. tr. bortslå skäfven ur lin. **Skjäckte-fall**, s. n. det derunder affallande linet, blandadt med skäfvor. **Skjäckte-knif**, **Skjäckte-stol**, s. n. redskap dertill.
- Skjäf**, s. f. bastet i lin. **Skjäfvi**, adj.
- Skjäfta**, v. tr. hopfoga. **Skjäfting**, s. m. drägtstång för oxar.
- Skjäfte**, adv. ena hästen spänd framför den andra. "Kjöra-ria-skjäfte".
- Skjägga-mumma**, s. f. Cunnus.
- Skjäl**, s. n. trådarnes fördelning i väf till öfre och undre. **Skjala ämm**, v. tr. **Skjal-kjapp**, s. m.
- Skjäll**, adj. tunn, svag. "Skjäll mjölck".
- Skjälla**, v. tr. et intr. vara ovettig, gifva en titel högre än vederbör. "Han sto där å skjällde på mäj; Han skjällde mäj för nämndeman".
- Skjällfven**, adj. darrande.
- Skjal-sä**, s. f. säd som växer glest.
- Skjämning**, s. m. bistöck af ett rundt, urhålkadt träd.
- Skjämmsen**, adj. blygsfull, skamflat.
- Skjängling**, s. m. ben på gaffel, m. m.
- Skjappa**, s. f. 1/6 tunna. **Så-skjappa**, s. f. käril hvarutur sås.
- Skjär-missa**, **Skjärmässa**, v. intr. gräla, beskärma sig.
- Skjäärssa**, v. intr. springa och roa sig
- Skjöfve**, s. n. förhuden på häst.
- Skjöllpa**, v. tr. urhålka. **Skjöllpi**, adj. **Skjöllp-järn**, s. n.
- Skjöre**, s. n. koladt linne hvaruti eld slogs i st. f. fnöske. **Skjör-dosa**, s. f. liten burck med lock, hvaruti skjöret förvarades.
- Skjör-stake**, s. m. stake hvarmed eld omlagas.
- Skoga**, v. intr. jaga.
- Skola**, v. tr. kila. **Skol-sten**, s. m.

- Skola äpp**, v. tr. banna.
- Skrabba**, s. f. utmagradt eller förnött ting. "Bå husstra å klåcka ä gamla skrabber".
- Skrabba**, v. intr. ljudandet af torra saker gnodda mot hvarandra.
- Skrafvel**, s. n. afskråde.
- Skragga**, s. f. flatlus.
- Skralla**, v. intr. vara bräcklig, kraslig. **Skralli**, adj.
- Skrammelt**, adj. i oordning, ostadigt, på fall.
- Skrank**, adj. ojemn, sned. "Tännera sitter skranckt, Skrancktändt".
- Skrap**, s. n. sammanskrapade dåligheter. **Afskrap**, en särdeles dålig person. **Skrap-kaka**, som bakas af hopsamlade sista degen.
- Skree**, s. n. skranka, gräns. "Så öfver skreet".
- Skref**, s. n. öppningen mellan lären. **Skrefva**, v. intr.
- Skreffit**, s. f. magert och blekt ting. "Ho ä sämm e skreffit".
- Skreffta**, v. tr. bestraffa, banna, förebrå. "Skreffta äpp'en; Ja behöfver inte skreffta mäj för däj", göra någon bekännelse. "Skreffta neka", slå sädeskärfven mot golf eller balk för att utfå de lösaste och mognaste kornen. Se **Dunnra**.
- Skrefla**, s. f. smal och lång öppning. "Bärgs-skrefla".
- Skriftva**, s. f. låda af näfver. "Färj-skriftva".
- Skrik-halls**, s. c. person som beständigt klagar eller gräter.
- Skrin**, adj. mager. "Skrin-föa; Skrin-marck; Dä ä skrint för mäj", fattigt. **Skrina ä**, v. intr. afmagra, förtvina.
- Skripa**, s. f. öppning, cunnus.
- Skroa**, v. intr. gifva ett dånande och uthållande ljud. "Dä skroar i buken — i isen". Äfven skryta, tala stort, och i denna mening **Skroare**, s. m.
- Skrot**, s. n. pungbråk.
- Skrubba**, v. tr. hårdt gnida. "Skrubba te'n", förebrå. **Skrubb-sår**, s. n.
- Skruf**, **Bär-skruf**, s. m. skäppa af näfver till bärplockning. **Qvarn-skruf**, hvaruti säden hålles att nedrinna mellan stenarne.
- Skrufva**, v. intr. draga sig undan. **Skrufver**, s. m. som gör undflykter.
- Skrull**, s. m. solhatt för qvinna. **Näfver-skrulle**, skäppa af näfver.
- Skrylle**, s. n. hvad som tager ett större utrymme. **Skrylla**, v. intr.
- Skrymme**, s. n. mål, innehåll. "E skjäppas skrymme". **Skrymma**, v. intr. taga stort rum.

- Skryna, Skrinna**, s. f. vinterårdon best. af en aflång låda på kälkar.
- Skrå**, s. def. snedkant. "På skrå".
- Skrå**, s. n. afskråde, odugliga bitar af metaller. **Järn-skrå. Skrå-låda.**
- Skråck**, s. m. tomma skräfvet, det yttre af en kropp.
- Skråck**, s. n. vidskepelse.
- Skråcka**, v. intr. hönsens läte. "Du skråckar såmm e äggsjuk höna".
- Skråe**, s. c. svag, oduglig person. "Din gamle skråe!"
- Skråf**, s. n. korg på hjaldon. "Vagns-skråf; Dyng-skråf". Äfven mage, ihålig kropp.
- Skrål**, s. n. skrik, omåttligt stark sång. **Skråla**, v. intr. **Skråler**, s. m.
- Skråm-is**, s. m. tunn, frasig is, hvarunder vattnet försinat.
- Skråpa**, s. f. påklutad qvinna, äfven skräpig. **Skråpa ut**, v. tr. kläda sig på ett tillgjordt sätt.
- Skrå-puk**, s. m. Larv till insecter; Masque för ansigtet; Ful och ovanlig skepnad; Skrämsel för skadedjur.
- Skrä**, v. tr. afbila, släta. "Skrä öfver-unner-säj", aftälja för mycket på stockens öfre eller undre kant. "Ja skrädde inte mäet", jag slätade icke öfver saken, sade rent ut. "Skräa sia ol", välja lindriga uttryck. **Skrädt mjöl. Skrä-yx**, s. f.
- Skrälla**, v. intr. skräfta.
- Skrälle**, s. m. dåligt kärll, gammal och orkeslös person.
- Skräp**, s. n. odugligt och besvärligt ting. **Skråpa**, v. int. vara till hinder, i vägen; äfven falla besvärlig med tal. **Skråpi**, adj. sjuklig.
- Skråppa**, s. f. påse eller väska af skinn. "Massäcks-skråppa".
- Skråpp**, s. n. skryt. **Skråppa**, v. intr.
- Skråppe-rot**, s. f. Rumex Crispus.
- Skuler**, s. pl. afskölj och afskråde efter matlagning. **Skul-så**, s. m.
- Skullna å**, v. intr. aftaga, magra.
- Skullt**, s. m. öfre delen af hufvudet, hjessa.
- Skunck**, s. m. bugt. "Skuncken på nota". **Skuncka säj**, v. intr.
- Skunga, Skonga**, v. intr. ljuda genom en dof darrning. "Han re öfver bärg-hällera så dä skongade; dä skongar i tomma tunna".
- Skur**, s. m. starkt regn, förebräelser. **Skur-ba**, s. n. **Skura äpp**, v. tr. af sistn. bemärkelse.

Skur-gräs, s. n. *Eqvisetum Hiemale*.

Skurssset, Skulssset, adj. kyligt, ruskigt väder.

Skur-tak, s. n. bräder ofvanpå ett torftak etc.; äfven på en utbyggnad.

Skur-traf, s. n. starkaste traf.

Sky-hår, s. n. hår längre än de öfriga.

Skyllra, v. intr. visa sig framstående på ett godt eller ondt sätt.

Skymmfera, v. tr. skymfa.

Skyra å, v. tr. afhugga. **Skyr-yx, Skör-yx**, s. f.

Skyttel, s. m. skotts pole till väfnad. Stång uti gärdesgårdsled.

Skyttla äpp-ner, v. tr. insätta eller nedtaga dessa stänger.

Skåija, v. intr. föra oljud. "Fara å skåija", resa ikring för be-
drägerier eller bullrande nöjen. **Skåijare**, s. m. dylik person,
Tatare.

Skåla, v. tr. taga första stycket af något som skall söndras. "Skåla
kaka".

Skåla-brö, s. n. rund och kullrig brökaka af hvete.

Skål-knalle, s. n. vandrande Vestgöthehandlare.

Skår, s. n. slätterkarlens linea.

Skårpa, s. f. snål och hårdnackad käring.

Skått, s. n. sjukdom hos boskap.

Slabbra, v. intr. äta häftigt och ovärdigt. "Slabbra i säj".

Slaffs, s. n. utstänkning af något vått. "Slaffsa i säj", äta som
hundar. **Slaffssi**, adj.

Slag-hök, s. m. pårusande person.

Slammer, s. n. högt och brådstörtadt tal. "Slammer å rammel".

Slammer-taska, s. f. qvinna som talar på dylikt sätt. **Slam-**

mer-slätter, s. m. slätter af en dålig äng bland stenar och tuf-
vor. **Slammra**, v. intr.

Slampp, s. n. haffs, ovärdighet. **Slamppa**, s. f. **Slamppa**, v. intr.

Slammssa, s. f. qvinna ovärdig i kläder och skick. **Slammssa**,
v. intr. **Slammsi**, adj.

Slanger, s. n. sällskap, följe. "Han slo säj i slanger mä tatare
å pack".

Slannck, s. m. trasa. **Slanncka**, v. intr. böjas hit och dit. **Slanncki**,
adj. mjuk, böjlig, som icke bärer egna tyngden.

Slannt, adj. hal, slipprig; äfven lat i göromål.

Slannt, s. m. dåligt klädesplagg. **Slannti**, adj. trasig, palltig.

Slarfva på målet, uttala orden otydligt.

- Sleck**, s. m. litet mått af flytande ämnen. "Mjölck-sleck; Sleck vatten".
- Sleddri**, adj. mjuk, slippri.
- Sleke**, s. n. saltblandade saker åt kreatur. **Sleke-kubb**, s. m. stock urhålkad i ena ändan hvaruti sleket fasttryckes.
- Sleke-putt**, s. m. pekfingeret.
- Slemmssa**, s. f. ett långt stycke slem.
- Sleta**, s. f. senor och sega delar af kött; fasthängande spillra i träd; rad af personer i föraktlig mening.
- Slefva i säj**, v. tr. äta med glupskhet. **Slefva äpp**, ösa upp med slef.
- Slinck**, s. n. kärlekssmek. **Slincka**, v. intr. **Slincka**, s. f. smeksam flicka.
- Slincka**, v. intr. halcka. "Dä slincker ner; Slincker mä", kan förtäras. "Han slanck unna", smög sig bort.
- Slinga, Slinna**, s. n. blåbär.
- Slinner**, s. n. stänger öfver tröskbotten, **Slinnert**, förvaringsrummet uppå dem.
- Slipa, Släpa**, s. f. redskap af 2 stänger med tvärsår och en båge i ena ändan, att uppdraga hö utur kärr.
- Slo**, s. f. ett sällskap personer i dålig mening.
- Slok**, s. m. dagdrifvare, odugling.
- Slongen**, adj. hungrig, matt.
- Slummpa te**, v. intr. inträffa händelsevis, eller i myckenhet.
- Slummra**, v. intr. snafva, stubbla. "Slummra ikull". Nyttjas äfven transitivt i betydelsen: hvälfva om något tills det kommer i rätt ställning. "Slummra steijen", att han kommer på sin plats. **Slummer-fotad**, adj.
- Slunnck**, s. m. dryck, klunck.
- Slunndi**, adj. handslög, skicklig, påhittig.
- Slunnt**, s. m. lat odugling, dagdrifvare, trasig. **Slunnta**, v. intr.
- Slurra** i säj, v. tr. indraga ett flytande ämne medelst andedräkten.
- Slya**, s. f. afskuren mjuk qvist, mindre än en **Sveg**.
- Slån-bär**, s. n. Prunus Spinosa.
- Slå för**, v. intr. minskas, aftaga. "Kjöllda slår för".
- Slå på**, v. intr. göra stora omkostnader, föra stat.
- Slå te**, v. intr. gifva ymnig afkastning. "Slo dä te bra mä fisket?"
- Slåte**, s. m. mängd. "Dä kåmm en stor slåte fälck".
- Slätta**, s. f. slotter. "Mi slätta ä nu slut".

- Slättna**, v. intr. gifva vika, minskas. "Värcken slättnar".
- Slängna**, v. intr. segna, blifva fuktig.
- Slängd, Beslängd**, adj. skicklig; förfaren. "Olle ä slängder i mötet".
- Slännta**, v. tr. et intr. halka. "Yxa slannt ur hånna; Hur dant ä väijalaget? Dä slännter å! Påjken slannt säj unna när ja ville slännta te'n", gifva honom ett rapp.
- Släntring**, s. m. **Slänntane**, s. n. hastigt, lätt slag.
- Släp-kuddar, Släp-ärter**, s. plur. halfmogna ärtskidor som ätas kokade, dragna mellan tänderna.
- Slät**, adj. artig och falsk. **Släta öfver**, v. tr. öfverskyla.
- Slöjdi**, adj. kunnig i slöjd.
- Slösse**, s. n. stort, söndrigt stycke af väfnad.
- Smal-kjött**, s. n. kött af får och getter. **Smal-kretar**, s. pl.
- Smasska**, v. intr. äta med ljud ur gommen.
- Smet**, s. n. sot af brända saker, grytor, ved etc. "Smet-ve".
- Smeta ner**, v. tr. orena. **Smeti**, adj.
- Smet**, s. n. fett som strykes på stekpannan; äfven blandningen hvaraf munkar o. dyl. bakas. **Smeta**, v. tr. bestryka.
- Smia ihop**, v. tr. sammansätta. "Ho ä qvicker te smia ihop lyngner, historier å fabel".
- Smissk, Smäck**, s. n. litet stryk, lätt aga. **Smisska, Smäcka**, v. tr.
- Smita te**, v. tr. slå till, hastigt och oförvaradt.
- Smita**, v. intr. gå hemligt, krypa — tränga — in. **Smiter**, s. m. hycklare, falsk.
- Smuck**, s. m. trång gång, vrå.
- Smullt**, s. n. smält svinister.
- Smuncken**, s. m. hela beloppet och tillgången. "Dä kåstar smuncken".
- Smussla, Snussla-bårtt-unnan**, v. tr. hymla undan, dölja.
- Smutt**, s. m. ett litet belopp. "Han to en smutt vatten i munn".
- Smutta**, v. intr. läppja, taga små drycker, litet i sender.
- Smutter**, s. def. i kras, i bitar. "Dä geck i smutter". Äfven en ed: "Smutter tusan!"
- Smäl, Smäle, Smöl**, s. n. smått affall. **Småla**, v. tr. et intr. sönderdela, falla i smulor. "Småla brö åt hönssa; Hallmen smålar säj". Äfven åtgå småningom: "Dä smålar mä".
- Smällek**, s. n. orenlighet, inblandadt ämne. **Smälck** i mjölcken". hvilket jemväl betecknar missämja och ovänskap.

Små-smie, s. n. hvarjehanda små handarbeten.

Smått! interj. låck på höns.

Smäck fet, adj. ytterligt fet.

Smäll, s. m. slag, speglosa. "Tack för smällen! Du behöver inte smälla mäj." **Smälla**, v. tr. i båda bemärkelserna.

Smör-måse, s. m. god belägenhet och ställning. "Nu ä du käm-
men i Smör-måse."

Snaffsa, v. intr. bita eller nappa uti såsom valpar.

Snaffsa ner, v. tr. orena, nedspilla. **O-snaffli**, adj. osnygg, ned-
spilld.

Snapp-säck, s. m. kjortelsäck.

Snatter, s. n. skyndsamt och oredigt tal, liksom ankors läte.

Snattra, v. intr.

Snattring, s. m. en liten praskande regnskur.

Snavla, v. intr. tala i näsan.

Sne, s. n. spratt, intrång, skada. "Han gjöle mäj här om si-
sters ett ledt sne."

Sne, v. tr. afsneda qvistar på träd. "Gack åsta å sne sålda".

Snedi, Ill-snedi, adj. konstig, listig. **Snega säj te**, v. tr. åtkomma
på ett snålt och förslaget sätt.

Snesske, adv. på sned, snedt om.

Sniffssa, v. tr. afklippa, bortskära något litet, blott yttersta ändan.

Sniken, adj. snål. **Snika säj te**, v. tr. snåla sig till.

Snipa, s. f. ett mindre och smalt ting, såsom en gräddskål, en
liten gädda etc. **Sniipi**, adj.

Snippa-skål, s. f. skål med 4 små platta handtag.

Sno, s. f. snodd. **Sno**, v. tr. tvinna, vrida. "Sno veijer; Sno
säj te", förskaffa sig med behändighet. "Sno däj!" skynda
dig!"

Snoe, s. m. reda, besked. "Ja feck inte snoe på'et". Se **Taffs**.

Snoe, s. m. "Föllja mä snoen", åtfölja en rad eller flock per-
soner, eller instämna i deras tankar.

Snor-kidde, Snor-vase, s. c. orenligt barn.

Snaubla, v. intr. stappla, snafva.

Snudd, s. m. ända, slut af en sak. **Snudda**, v. tr. vidröra genom
hastig och lätt anstrykning. "Han snuddade te mäj; Förbi
mäj". Se **Nudda**.

Snuf ämm, s. def. liten kunskap. Se **Nys**.

Snugg, s. n. snylteri. **Snugga**, v. tr. et intr. begära, snålas.
"Snugga säj te lite föa".

Snugga, s. f. piska.

Saurrecken, adj. skrynkligt hopdragen. **Snurckna**, v. intr.

Snusa, v. intr. draga andan ljudeligt genom näsan. **Snusa**, v. tr.
snäsa. "Snusa åpp — åt — te". Se **Snägga**.

Snut, s. m. mun. **Snut-fager**, adj. ansigtstäck.

Snyffel, s. m. något mindre dålig och näsvis person än Lymmel.

Snyfla, **Snöfla**, v. intr. tala i näsan.

Snyfs, v. intr. hästen snyfs när han af rädsla drager öronen
tillbaka.

Snyllen, adj. misslynt, flat, snopen.

Snyta, s. n. egentligen näsa, men derjemte hörn, kant. **Snyta**,
v. tr. rengöra, putsa något utstående. "Snyta näsa; Snyta
ljuset". Äfven gripa, få tag, bekomma. "Snöt du't? Jo, ja
snöt has pännga."

Snål-jåp, s. n. dum och snål person.

Snåpp, s. m. yttersta smala ändan; Penis. "Ljus-snåpp". **Snåp-
pa**, v. tr.

Snåppa säj, v. intr. skynda.

Snårr, **Snurr**, s. m. Penis.

Snårreck, s. n. ondska. **Snårreka**, v. intr. ondgöras.

Snägga, v. tr. snäsa kort och bestämdt; lindrigare än Snusa.
"Snägga åt — te".

Snäll, adj. vettig. "Inte rätt snäller", icke riktigt klok.

Snårreck, s. m. hinna öfver höstsäd, uppkommen af under vintern
förruttnad och sammanlupen brodd; äfven kvarlefvor af något
annat förruttnadt. "Gjårds-gåls-snårreck; Dä syns bara såmm
en snårreck ätter't".

Snårropa, v. impers. intr. sammandraga. "Dä snårperer åt", köl-
den blir skarpare.

Snårrt, s. m. hastigt, lindrigt slag. **Snårta te**, v. tr.

Snårta, s. f. en liflig, rörlig flicka. "E flick-snårta".

Snätta, v. intr. smyga med hast. "Snätta säj te — fram —
inn — ut, etc."

Snö-flinga, **Snö-kåfva**, s. f. större snökorn.

Snörpp, s. m. rynka genom sammandragning. "Snörpp på klän-
ninga". **Snörppa**, v. tr. "Snörppa ihop; Sn. på munn".

Snö-säck, s. f. dämäsk.

Sol-bärning, s. f. solens nedgång.

Sol-varj, s. m. "Grina såmm en sol-varj".

Somme-skep, s. n. Se **Rot**.

Somme, s. m. säges om ett käril som är för stort mot sitt ändamål. "Hva ska ja mä den sommen å gjöra!" **Somme-kjärret**, ett käril, långt från sjön **Sommen**, på hemmanet **Falls** ägor i Asby socken.

Sot, s. f. sjukdom.

Sparre, s. m. liggande bjelke. "Sparr-lag".

Spe, v. tr. varsna. "Ingen spedde mäj".

Spe, s. n. gäckeri. "Spe-ol; Spe-glosa". **Spea**, v. tr.

Speta, s. f. liten sticka. **Speta**, v. tr. med stickor utspänna färska skinn, gäddor etc.

Speta, v. intr. klifva upp i träd, m. m.

Spik, s. m. stickord. "Han ga mäj en spik".

Spiken, adj. fastande. **Spik-nyckter**, adj. utan att hafva supit en droppe.

Spik-gjådda eller **Smörgås**, s. f. täflingslek att kasta flata och glatta stenar längs utåt vattenytan, så att de derifrån återstudsa i flera hopp under fortsatt fart. Denna lek beskrifves i andra århundradet af Romerske författaren Minucius Felix, Cap. IV, sålunda: — — — "Is lusus est: Testam teretem, iactatione fluctuum lænigatam, legere de litore: eam testam plano situ digitis comprehensam, inclinem ipsum atque humilem, quantum potest, super undas irrotare: ut illud iaculum, vel dorsum maris raderet, vel enataret, dum loni impetu labitur: vel summis fluctibus tonsis emicaret, emergeret, dum assiduo saltu subleuatur. Is se in pueris victorem ferebat, cuius testa et procureret longius, et frequentius exsilivet".

Spiller ny, **Sping spångane ny**, adj. alldeles obrukad.

Spillta, v. tr. spola. **Spillt-vagn**, s. m. spolrock.

Spinga, v. tr. sönderklyfva i tunna skifvor. **Sping-sticka**, s. f.

Spincke, s. m. sparf. "Grå-spincke; Gål-sp." Äfven en mager person och i denna mening **Spincki**, adj.

Spisa, v. intr. räcka till, förslå. "Dä spiste inte hva ja ga'n".

Spjäll, s. n. litet åkerstycke i lindvall; öfverblifna små stycken vid tillklippning. **Årm-spjäll**, små lappar under armarne på skjortan. **Spjälla**, v. tr. "Ja vill inte spjälla väfven", ut-

klippa första stycket. "Du ska inte spjälla mä tyget", ej misshushålla.

Sqvallt, s. n. utspillning. **Sqvalta**, v. tr. stänka omkring. **Sqvalta**, s. f. enfotaqvarn.

Sqvatter, s. n. skators läte, oredigt tal. **Sqvattra**, v. intr.

Sqvimpp, s. m. **Sqvimppa**, v. tr. utspillning af någon vätska genom kärlets rörelse.

Sqväck, s. m. häftig stöt. **Sqväcka**, v. tr. et intr. "Kärra sqväcker; Ja slo i backen så dä sqvack i mäj".

Sqvåka, v. intr. harens ljud i gåt.

Sqväl, s. n. långvarigt barnskri. **Sqvåla**, v. intr. **Sqväl-unge**, s. c.

Sqvällm, s. m. en större sqvätt.

å Sta, adv. från stället, till vägs. "Gack å stal! Dä kämmer inte å sta för'en".

Sta, s. f. **Stader**, plur. egg, kant af en väf.

Stabbe, s. m. kort, tjock, stående kubb eller stycke af en träd-stam; stel och ovig person.

Stack, s. m. koniskt upplag af halm, löf, hö, etc. **Stäcka**, v. tr.

Stacka-brändt, adj. om löf som möglat i stack.

Stafver, s. m. stör till hägnad. **Stafver-tall**, hvarur **Kläf-stafver** utklyfves.

Stagg, **Stägg**, s. f. *Nardus Stricta*.

Staka säj, v. intr. et tr. inköra en stake i kroppen, komma illa ut med ett företag. "Du stakte däj på dä".

på Stan, adv. längre fram på samma dag. "Kåmma på stan", närmare aftonen.

Stass, s. m. prål, ståt, gästabud. "Bröllåpps-stass". **Stassa**, v. intr.

Statt äpp å gack, s. f. *Pyrola Umbellata*.

Stegla, v. intr. stegra, uppresa. "Hästen steglar säj".

Stel, adj. styf, olydig, ogen. "En steler here".

Stelck, s. m. stjelk.

Sten-bår, **Jomfru-bår**, s. n. *Rubus Saxatilis*.

Sten-la, s. n. mindre stenar upplagda på större för att utvisa te-gar i äng och andra ägor.

Sterra, v. intr. darra, spänna ut ögon, fingrar etc. **Sterren**, s. m. "Hönsse-sterren".

Sticken, adj. ond, förtretad, snarsticken. **Stickma**, v. intr.

Stig-hol, s. n. dammlucka.

- Stincka**, v. tr. inskotta mull från renar på körda åkern.
- Stinn**, adj. uppblåst, mätt. "Stinn i kräfven", högmodig. "Se stinnt ut", visa sig allvarsam, ond.
- Stjärn**, s. f. hvit fläck i pannan på häst eller boskap.
- Stoa**, v. intr. yttring af brunst hos stoet.
- Stol-steg**, s. n. rodnad i ögonen.
- Stomm**, s. m. hufvudgård; blott om prestgårdar. "Stomm-hemman, Prässte-stomm", i motsats med mensal-hemman.
- Sto-märr**, s. f. ett fel i väfnad.
- Stor-kar**, **Stor-änne**, s. m. ståtlig, rik man. "Nu råkte stor-änna ihop".
- Stor-ackti**, **Stor på**, adj. skrytsam, prålig.
- Stor-sleva**, s. f. stora omkostnader. "Slå te mä stor-sleva".
- Stor-änn**, s. m. största tyngden och besväret. "Allri vill du ta i stor-änn".
- Strabbla**, **Strubbla**, v. intr. slinta, vackla. Se **Stubbla**.
- Stramt**, **Struant**, s. m. späda årsskottet af tall och gran.
- Strele**, s. m. fin vattenstråle eller rännil. **Strola**, v. tr. fördela i dylika. **Strepa**, **Streppla**, v. tr. utströ mycket tunnt. "Strepa ut säa".
- Stri**, v. intr. bestrida, utföra. "Ja strir mä'et".
- Stripa**, **Hår-stripa**, s. f. rak tofs. **Stripi**, adj. hängande i raka, åtskiljda lockar.
- Stryka**, v. tr. tillskanssa sig. "Han strök mia pänga". Äfven göra sig förvissad: "Stryk du dä j inte på dä". **Stryka** te, slå till. Se **Dryka**, af hvilket det sednare betecknar att gifva slaget häftigare, tyngre och mera oförväget.
- Strykare**, s. m. kringvandrande person.
- Stryker**, s. m. lömsk och bedräglig person. **Tjyf-stryker**, skällsord.
- Stryk-spån**, s. m. **Hvispe-sticka**, s. f. tunn sticka af ek, hvar med liar hvässas.
- Stråk**, s. n. ett slag. "Han feck sä j ett stråk så han kändet".
- Stråk**, s. n. bana, väg, rinnande vattens lopp. "Varj-stråk; Bo i stråket", der många hafva sin väg. "Föllja mä stråket", med massans rigtning. "Vatten-stråket".
- Stråk-lapp**, s. m. klacklapp på skon, skinnlapp hvarmed beckträd gnides.

- Strång**, adj. starkt utdragen, styf, sträf. "Håll nota-töga strångare! Strång ull".
- Stråppel**, s. m. ögla på åtskilliga klädespersedlar och redskaper.
- Sträfva**, s. f. stötta i stolphus samt mot rösten och tranor. **Sträfva**, v. tr.
- Strång**, s. m. hö räfsadt i rader.
- Stränat**, s. n. ojemn uringång. **Stränata**, v. tr. spruta fram skoftals.
- Ströa**, s. f. en plan af hopräfsadt hö. "Änga ligger på strö", är nyss räfsad. "Tämmta ä i e ströa", öfverbredd af slaget gräs.
- Stubba**, v. tr. afklippa. "Stubba svanssen; Stubb-rämmpet".
- Stubbla**, **Stumbla**, v. intr. stöta emot med fötterna, gå osäkert af svaghet. Se **Strabbla**.
- Stuka**, s. f. öfverbygdt förrum till källare. "Kjällar-stuka".
- Stuka**, v. tr. upplägga i en hög, särdeles mull kring vexters stielk. "Stuka pära; St. kål". **Stuka byk**, v. tr. urtvätta och i hög upplägga kläder innan de bykas.
- Stulta**, v. intr. gå såsom utlevade personer.
- Stumpp**, s. m. Penis.
- Stunna**, v. intr. nalkas, lida åt. "Dä stunnar åt Julia". Äfven näsans kliande, som bebådar stundande besök.
- Stunns**, s. m. stöt med återhopp. **Stunnsa**, v. intr.
- Stussa**, v. tr. uppreta, egga. **Tussa**, v. tr. reta på. "Stussa äpp, Tussa på".
- Stybbe**, s. n. örjord hvarmed kolmilan täckes ofvanpå riset. **Styba**, v. tr. **Kål-stybbe**, s. n. söndersmulade kol, blandade med ör och grus.
- Stycke**, s. n. borderad hvit remsa eller spets som framskjutes under bindmössan. Föraktligt om personer: "Ett elakt stycke".
- Styfd**, adj. klippt i öronen. "En-styfd; Tvä-styfd", om sålunda märkta kreatur.
- Stygga te, åt**, v. tr. snäsa.
- Styra te**, v. tr. ordna. **Styra ifrå säj**, sluta göromål. **Styra ut**, utreda ett afflyttande barn med **Ut-styrrel**, s. f. eller en bortresande. **Styra ut säj**, pryda sig öfverlastadt. **Ut-styrd**, adj. i båda bemärkelsen.
- Styr-kaka**, s. f. en maträtt.

- Stäck**, s. m., **Vägg**, s. f. yttre och inre sidan af sängen. "Han lå ve stäcken, ho ve vägga".
- Stå i Stampa**, v. intr. vara i elak belägenhet.
- Ställe**, s. m. rolighetsmakare, munter och skämtsam. **Ställas**, v. intr. **Ställeri**, s. n. **Ställi**, adj.
- Stämm**, **Ståbb**, **Stubb**, s. m. qvarstående halm efter afmejad säd.
- Ståncka**, v. intr. stöna af sjukdom. **Stånckane**, s. n.
- Stånna**, s. f. smalt, djupt kar. "Läcke-stånna".
- Stänn-pärss**, s. m. medikament att reta manbarhet.
- Stätare**, **Stäterska**, s. tiggare.
- Stä**, v. tr. gifva städja.
- Stäcket**, adj. kort, svag. "Stäcket gräs; Du ä för stäcket te slå mäj".
- Stäka**, v. intr. stinka, lukta starkt och illa.
- Stäl**, s. m. de första i lutning ställda nekerna vid sädens ladning.
- Stamma**, s. f. Stranguri.
- Stännssel**, s. m. Penis equi.
- Stärcka på**, v. intr. frysa till efter blidväder.
- Stätta**, s. f. led på gärdesgård. Se **Klef-stätta**.
- Stätt-öl**, s. n. hästars hunger och törst när de utan foder stå bundna vid gärdesgårdar. "Märra dricker stätt-öl".
- Stö**, **Stöf**, s. n. damm, skrapadt från hästar.
- Stöfla**, v. intr. gå tungt. "Stöfla å sta; han går där å stöflar; Stöfla på!"
- Stöfvel**, s. m. trög och dum person.
- Stöjja**, v. tr. fånga fisk med bloss, hvilket äfven benämnes **Ljusföra**. **Stöj-tyre**, s. n. torrved till dessa bloss.
- Stöna**, v. intr. draga anden mycket tungt. **Stönane**, s. n.
- Stöt**, s. m. kyrkostöt, kyrkovaktare, spögubbe. "En gammal stöt", ålderstigen, stum och tjock person.
- Stötta**, **Stytta**, s. f. stöd. "Gjärssgåls-stötta". **Stötta**, v. tr.
- Sua**, v. intr. sakta luta. "Marcka suar". **Sutt**, adj. "Ställpen står å sutt".
- Subb**, s. n. tafatt långsamhet. **Subba**, v. intr. **Subber**, s. m.
- Subbert**, s. m. "Hela subberten", hela massan, återstoden.
- Suckta**, v. tr. sammandraga läder. "Suckt-stöfler".
- Sullta**, v. tr. suga.
- Sullten**, adj. hungrig.
- Sudd**, s. m. hoplagda klutar, halm etc. att dermed torka, bestryka

- eller gnida. **Sudda, Sudda ner, på, öfver**, v. tr. **Sudder**, s. m. långsam och oskicklig förrättare af t. ex. målning.
- Sup**, s. m. Namnen på bränvinssupar voro talrika: "Abbetits-sup, Half, Rissp, Hurfvel, Tanck-ställare, Klämm, Pärla, Kall-qvisstare, Knapp i råcken, Säng-fösare, Lopp-sup, En varmer, Glögg, Fäl-nubb, Sup i pällsen, Hare" äfven betecknande hela flaskan.
- Supa**, s. n. soppmat. "Ja sa la koka en sleek supa te meddan".
- Supa sämja**, v. intr. äta i sämjelig endragt.
- Supen**, adj. rusig.
- Sur såmm e syllta**, genomvåt.
- Surrf**, s. n. söl och slarf. **Surrfva**, v. intr. **Surrfver**, s. m.
- Sur-mulen, Sur-vulen**, adj. misslynt. **Sur i syna**.
- Surra å durra**, v. intr. lefva i sus och dus. **Surrare**, s. m.
- Sutta in, hit**, v. tr. sticka, kasta.
- Svaggla**, v. intr. föra maten fram och åter i munnen utan att tugga. **Svaggel**, s. n.
- Svale**, s. m. förrum till källare och bodloft.
- Svall**, s. m. sågbak eller frånsågade ytan af en stock.
- Svana**, s. f. sing. **Sväner**, plur. svan. "E svana kåmm midt åt mäj; di ara svänera for åt hvar sia håll".
- Svanck**, s. m. inböjning. "Svanck- eller Sve-rygget". **Svanckremm**, s. f.
- Sve**, s. f. svedjeland. **Sve**, v. tr. bränna på ytan. "Sve vejjer".
- Sveg**, s. m. lång och mjuk gren; större än en **Slya**.
- Svep**, s. m. "I en svep", hvad som kan på en gång uträttas.
- Svepa**, v. tr. omlinda. "Svepa väf; Sv. barn". **Svepa te**, slå till.
- Svep-ror**, s. n. kort åra, som föres skiftevis på båtens sidor.
- Sverra**, s. f. kälke, bunden vid ena ändan af en lång stång, hvars andra ända löper vid kringdrifningen på en pigg uti en påle som uppstår genom blankisen; kallas äfven **Slång-kjälke**.
- Svessare**, s. m. svängare, piska, membrum virile.
- Svett**, s. m. blod af slagtdt kreatur.
- Svin**, s. n. om personer äfven i god mening. "Du ä ett svin att sjunga bra, att sy väl etc."
- Svincka**, v. intr. vända sig hit och dit, hålla sig undan. **Svincker**, s. m.
- Svira å svänga**, v. intr. lefva och handla öfverdådigt.
- Svire**, s. m. halsstycket på slagtdt svin.

- Svullten, Sullten**, adj. hungrig. "Svullten såmm en hunn".
- Svång**, adj. fastande; tom; mager. **Svånge**, s. m. det insvängda. "Svången unner foten".
- Sväl**, s. m. tjock hud eller yta. "Hufve-sväl; Flässke-sväl; Gräs-sväl".
- Svämma**, v. tr. låta hästar simma.
- Svång**, s. m. umgänge, handel, rörelse. "Nu ska J tro att Jonnte ä kämmen i rätta svången".
- Svärta**, s. f. jernhaltig jordart i vissa kärrkällor hvarmed jlle färgas.
- Sy**, v. tr. sticka. "Sy stråmper; Sy vannta".
- Syfta, Söfta**, v. tr. fukta. "Syfta mallt".
- Syne**, s. n. "Vara i syne", se fördolda ting och framtida händelser.
- Syring**, s. m. liten stackare.
- Ämm Syss**, adv. förgäves.
- Syssla**, v. intr. sköta kreatur. "Ja ska å sta å syssla".
- Syta**, v. tr. sköta, draga försorg om. "Ja syter mäj, syt du däj; Den dära syter nog ja", honom rår jag på. **Sytning**, s. f. göromål, befatning. "Mia sytninger".
- Så**, s. n. spad, soppa.
- Såcken, Tåcken**, pron. sådan.
- Säckes**, v. intr. sucka.
- Såg**, s. n. ställe der ett litet vattendrag framsilar. "Kjäll-såg".
- Säjjel**, s. n. mat af kött, ost och smör. "Säjjels-varer; Mor ga mäj inte nå'et säjjel te bröt".
- Såka**, v. intr. skrida långsamt och trögt. **Såket**, adj. "Såk-varmt", döfvande värme.
- Såla**, v. tr. kasta.
- Såle**, s. m. stor, framfusig person.
- Sål-hanske**, s. m. halfhandske af tjockt läder att nyttja vid skoarbete och trådens åtdragning.
- Sälck**, s. n. orenlighet, fnask. **Sälcka**, v. tr. **Sälcki**, adj.
- Säppa**, v. tr. beta sönder. "Säppa brö i mjölleka".
- Sårreck, Surrck**, s. m. stor råtta. "Mull-sårreck; Vatten-sårreck; Pojka sårrecken".
- Sårp, Surrp**, s. n. blandad och fuktad föda åt kreatur.
- Såssåmm-sisså-där**, conj. på sådant sätt, liksom.
- Såta**, s. n. hö, upplagdt uti en hög. **Såta-sätta**, v. tr. Se **Hö-såta**.

Säa-sä, s. f. utsäde.

Säcka, v. intr. bugta sig, hänga sidt. **Säcki**, adj.

Säfver, adj. fuktig.

Säj då! interj. brukad såsom ett yttrande eller en anmärkning vid berättelser af alla slag; detsamma som *Männe det!*

Säija te! v. intr. göra besök. "När du går dia väija kan du säija te hos mäj".

Sällskap, s. n. ogifta tjenstehjon i samling.

Säll-trä, s. n. tjock käpp som begagnas vid boll-lek eller "Trill".

Sänna, s. f. aflängt bryne af tjock sandsten.

Sänneke, s. n. tyngd på fiskredskap för att hålla honom ned i vattnet.

Sär, adv. åtskils, sönder.

Särdeles, adj. besynnerlig. "En särdeles kar", sådan som äger några hemliga kunskaper och ingen förstår sig på.

Särra dö! Va särra dö! Särra tri! Vass tri! Särra ko tri! Särra ko knös! utrop af förundran, belåtenhet eller skräck; allesamman förvidna anrop till Treenigheten eller Christi död.

Sätter, s. n. steg, använd såsom botten på fordon.

Sö, s. m. uppkok, en sjudning. "Gje gryta en sö".

Söa, s. f. tacka.

Söa-luc, s. m. fattig stackare.

Söcken, adj. ledsen, nedslagen. "Dä ä så söckent i da".

Söfte, s. n. snöre att sammandraga vargnät.

Söka, v. tr. besvära, plåga, skumma. "Maten söker mäj; Söka mjölleka".

Söl, adj. sörnad, förtorkad, nedslagen, omodd. "Pära-trät ä sölt; ä dä orsaka att du ä så söler?" **Söleka**, v. tr. afskala barken. **Sölna**, v. intr.

Söl-k-k, s. m. utmärkt långsam person.

Sörrja, s. f. tjock blandning med något vått. Se *Is-sörrja*.

T.

Ta, v. intr. passa, gå an, lyckas. "Dä tar dä; Dä frieriet to inte".

Ta för, Ta på, v. tr. företa, börja. "Hva ska vi nu ta på för gjöra?"

- Ta tag**, v. intr. gripa uti, taga fäste.
- Ta te**, v. tr. använda. "Ta te grytes", lägga i grytan. "Du tar te i väret", osäkra uppgifter.
- Ta ve säj**, v. intr. blifva ängslig, bekymrad.
- Tas män**, **Tas ämm**, v. intr. strida med, om. "Granna toss ämm hägnen".
- Taffs**, s. m. finare garn eller messingstråd hvarpå krok till ref eller mete fästes.
- Taffs**, s. def. reda, upplysning. "Nu har ja fått taffs å snoe på'et".
- Taffssa**, v. intr. bete sig tafatt. **Taffsser**, s. c. **Taffsi**, adj.
- Taget**, s. n. defn. benägenhet. "Gjudda ä i taget", benägen att nappa på krok. Äfven om menniskor med stor åträ.
- Tag-lätt**, s. m. anpart som får utväljas utan lottning.
- Taijen**, adj. medtagen, försvagad. "Mia pännga ä snart taijna; Far ble så häftit taijen i brysstet så ja tror han går åt".
- Tamm**, adj. tämd, van. "Stuten ä otammer; Jocke ä inte tamm än ve yxa".
- Tana**, s. f. smalt bräde, hvarpå vilda djurs skinn utspännas tiff torkning; lång, smal qvinna, och i denna bemärkelse **Tani**, adj.
- Tana**, v. tr. utspänna.
- Tarrfva-dö**, s. m. väl behöfligt dödsfall.
- Tassk**, s. m. Testikel.
- Tassker**, s. m. oduglig person. **Tasski**, adj.
- Te**, adv. venstra sidan. **Teare**, s. m. dragare på venster. Se **Frå**.
- Te-bå**, s. n. ämne, händelse nära att inträffa. "Dä va ett lett te-bå".
- Tecks**, **Ticks**, s. defect. hut, beskedlighet. "Ja sa lära däjä å veta tecks".
- Tedra**, v. intr. bära sig illa åt. "Hva står du där å tedrar ätter!"
- Tellde**, s. n. golf. "Stuge-tellde; Log-tellde etc." **Tellda**, v. tr.
- Telna**, v. intr. slå ut rotskott, telningar. "Appla telnar äpp säj".
- Telne**, s. m. snöre hvarpå not och nät fastbindas och utsträckas. "Öfver-, Unner-telne".
- Tep**, s. n. tafatt person, utan lif och rörlighet. **Tepa**, v. intr.
- Tepi**, adj.
- Tera**, **O-tera**, v. tr. orena sig med träck.
- Te-stymmelse**, s. f. liknelse, anledning.

Tjaggla, v. intr. långsamt af- eller sönderbita. "Tjaggla å trån".

Ti-basst, Kjäller-halls, s. m. Daphne Mezereum.

Tidd, adj. midfoster. "Qviga ä tidd, ho to säj tjur 3 vecker för kynners-mässa".

Tiggare-frösa, s. f. darrning af kättja.

Tillt, s. m. jordskifva uppvänd af plog.

Tingli, adj. lätt handterlig.

Tingta, v. intr. hålla ting.

Tipp! Tippera! läck på höns.

Ti-rådi, adj. ostadig, med ombytlig vilja.

Tissla å Tassla, v. intr. hviska och sladdra. **Tasslare**, s. m.

Tist, s. m. läder som fasthåller kläppen i klockan; hank af jern eller träd på oxar, uti hvilken skäfteingen, stängen, från åkdonet fästes.

Tistel, Tistel-stång, s. m. vagnstång.

Titt, s. m. qvinnobröst.

Titt, s. m. besök. "Ja gjole en titt-in hos'en".

Titt, adv. ofta. **Titt å brått**, adv. ännu oftare.

Titt ut, s. m. lek med små barn.

Tjuf-kissta, s. f. häradsfängelse.

Tjuga, s. f. klynna. "Hö-tjuga; Säs-tjuga". **Tjuga äpp**, v. tr. räcka upp med detta redskap.

Tjur, s. m. en hård och spröd sida på vissa träd. "Tjur-gran".

Tjura, v. intr. vara missnöjd, visa ond uppsyn. "Gå å tjura".

Anm. Af efterföljande ord böra Tjusa, Tjäk, Tjälck-ben, Tjäll, Tjäx, i rättstafning skrivas med Kj, men äro hitförda i följe af uttalet.

Tjusa, s. f. trång dal.

Tjäck, adj. hafvande. **Tjäckna**, v. intr.

Tjäk, s. m. kjäk.

Tjäl, s. n. tvärträdet på räfsan.

Tjälck-ben, s. n. grösta benläggen af oxe, hvars märg användes till smörja, och klyfda benet till **Is-lägga**, s. f. ett slags skridskor.

Tjäll, s. m. urhålkadt listverk. **Tjälla**, v. tr.

Tjarrja, v. tr. bestryka med tjära. **Tjarrji**, adj.

Tjäx, s. n. gnat, upprepande af ett och samma. **Tjäxa**, v. intr.

Tjäxer, s. c.

To, s. n. lin.

Tobaka, v. intr. hvila från arbete och derunder röka tobak.

Tofva, s. f. hopveklad sak. "Ull-tofva". **Tofva ihop**, v. tr.

Tofvi, adj.

Tomm, conj. fritt, gerna. "Dä får du tomm"

Torad, adj. Se **Tvä-torad**.

Toras, v. intr. dep. tors, våga.

To-repa, s. f. grof häckla hvarpå linknopen frändrages.

Torn-bagge, s. m. Scarabeus Stercorarius.

Tos, s. n. ludd. **Tosa**, v. tr. **Tosi**, adj. "Skea toser varren så väfven blir tosi". **Tosa ihop**, v. tr. hopludda.

Tosi, adj. tokig. **Tosing**, s. m. tok, lustig ställe.

Trafve, s. m. sädesskyl af 24 nekar kring stör.

Trafve, s. m. upplagd hög. **Trafva äpp**, v. tr.

Traggel, s. n. omsägning. **Traggla**, v. intr. omsäga, hacka. "Läsa å traggla".

Traij, s. n. tätt tramp med små steg. "Har-traij". **Traija**, v. intr. Se **Laija**, hvaraf det förra betecknar trampandet, det sednare gåendet på samma ställe.

Trammpa, v. tr. om kalkon- och hönstuppens älskogssätt.

Trana, s. f. **Tränjer** i plur. ett slags takstol, fästad än i **Spännstücken**, än i **Han-bjälcken**.

Trassk, s. n. tung och matt gång. **Trasska**, v. intr. **Trassker**, a. s. c. försvagad person. "Gubba-trassken". **Trasski**, adj.

Tratta, v. intr. springa såsom barn med små steg.

Tratta, v. tr. ihålla. "Tratta i mäj e lygn".

Travellera, v. intr. vandra.

Trellsk, **Tressk**, adj. motsträfvig, egensinnig.

Tribellera, v. tr. med läck och påck genomdrifva.

Trigge-skaft, s. m. väf i 3 solf.

Trinna, s. f. ett gärdsel. **Trinne**, s. n. collectivt. "Fot-trinna; Nacke-trinna; Kjør hem trinnet!"

Trissa, s. f. yttersta ändan på hästens Penis.

Tro! interj. "Må tro; Tro på!"

Tru, s. f. trampa. "Trua på spån-vangnen". Se **Trå**, v.

Trul, s. n. tyst harm. **Trula**, v. intr. "Hva går du där å trular för!"

Tru-mannt, s. n. hot, trug. "Han dref mäj mä tru-mannt".

Trumm, s. m. nos på hästen.

Trumma, **Drumma**, s. f. betäckt dike under väg.

- Trumpp**, s. n. hotelse och tvång. **Trummfa**, v. intr. gräla och tvinga. "Trummfa te'n, på'n", slå till.
- Trut**, s. m. mun. "Stor i truten", tala stolt och ohöfligt. **Trutmunnt**, adj. med utstående läppar.
- Trå**, v. tr. trampa. "Trå spiltt-vangnen; Du trås på mia liktorna".
- Trå vale!** interj.
- Tråka**, v. tr. klämma åt, Coire.
- Trås**, s. n. förruttnadt träd.
- Tråss**, s. n. dåligt folk.
- Tråss!** imperat. trotsa.
- Tråt**, s. n. brist, slut. "Dä ller åt tråtet".
- Trå-hackelasse**, s. f. lakritz.
- Trånga**, v. intr. behöfva. "Ja trånger inte te dia pänga".
- Tråsste**, s. n. Rhamnus Frangula.
- Tråtting**, s. m. 3 månader, 13 veckor.
- Tråsst**, v. intr. hafva lust, töras företaga något. "Ja tråsst gje däj en batting; Gje däj ett slåntane".
- Tuff**, s. m. toffa, oredig lock. **Tuffsa te**, v. tr. sätta håret och kläderna i oordning; slå sakta. **Tuffsa**, **Te-tuffseter**, adj. ostädad.
- Tullra**, s. f. hoprullad näfver eller pappersbit. **Tullra**, v. tr.
- Tull-tri**, numer. två eller tre.
- Tumme-tall**, s. m. en tall på hvars för öfrigt släta stam en söl gren finnes i ställning af en tumme.
- Tumme-tutt**, s. m. barnnamn på tumme.
- Tummlare**, s. m. liten halfrund bågare utan fot af ett jumfrumåtts rymd.
- Tungel**, s. n. måne.
- Tusan björna! Tusan djefia! Tusan fa'n! Korss för tusan! Dra för tusan!** begagnas stundom såsom interj., stundom såsom lindriga svordomar.
- Tusan hake**, användes såsom subst. om en i något afseende utomordentlig person; såsom interj. vid oväntade tilldragelser.
- Tuss**, s. m. varg, stygg person. **Tussa ihop, på, äpp**, v. tr. reta.
- Tussta**, s. f. liten knippa.
- Tutta på**, v. tr. antända, Rem facere.
- Tutte**, s. m. liten gosse.

- på Tvara**, s. f. på tvären. **Tvara**, v. tr. sneda, köra åkern andra gången tvärt öfver **Först-fåra**.
- Tvet**, s. m. huggöppningen i ett träd som fälles eller afhugges; äfven stickor efter dessa hugg.
- Tvi!** utrop af ogillande eller afsky. "Tvi vale! Tvi däj!"
- Tving**, s. m. dubbel vinkelhake, hvarmed virke hopklämmas vid limning m. m.
- Tvinn**, s. n. svagaste dricka, esterrinn.
- Tvisst**, s. m. ett slags fel i väfnad.
- Tvä-bett**, adv. med 2 dragare.
- Tvä-dägling**, s. c. person som fått börja di på nytt sedan han blifvit afvaud.
- Tvänning**, adv. i 2 omgångar.
- Tvär-säker**, adj. fullkomligt pålitlig.
- Tvä-torad**, adj. två- eller dubbel-könad; endast om getter.
- Ty säj te**, v. tr. hålla sig till, anförtro sig.
- Tya**, v. intr. hugfällas, behaga.
- Tyga te**, v. tr. gå illa åt.
- Ty-kjänn**, v. intr. vara blyg, icke igenkänna.
- Tyle, Tile**, s. m. stafven i smörkärnan.
- Tyre**, s. n. kådigt tallträd, torrved.
- Tysaka**, s. f. hvarje främmande språk.
- Tytta, Hunger-tytta**, s. f. piggar som på vissa kreatur sitta inom mungiporna.
- Täck**, s. m. liten jemkning. **Täcka**, v. tr. "Täcka däj!" jemka dig undan! "Täck däj hit en täck!" kom en smula närmare!
- Täcken**, adj. sådan. "Täcke såmm täcke," likadant.
- Tå-fis**, s. m. orenlighet mellan tårna.
- Tåg, Tåga**, s. f. det fina af lin, fiber i träd, duglighet och kraft hos person.
- Tågli**, adj. långsam. **Tåglit**, adv. småningom, fogligt.
- Tälck**, s. m. ett mått på längd, bredd etc. **Tälcka**, v. tr. taga märke genom en sticka eller annat redskap.
- Tämmte, Tämmte-gubbe**, s. m. ett Rå som gnagnar fitiga och ödmjuka, men skadar de elake.
- Tänge**, s. m. ett smalt föremål. "Knif-tänge; Råmpe-tänge", sena i svans. En smal sjö mellan Asby' och Sunds socknar heter **Tången**.
- Tåp**, s. n. person klen i förstånd och handling. **Tåpi**, adj. Se **Top**.

- Täppe, Fjär-täppe**, s. m. tjädertupp.
Tår, s. m. droppe. "Tår brännvin; Tår mjölk".
Tår-bullta, v. tr. slå länge och mycket utan blodvite.
Tårreka-to, v. tr. slå ett hastigt slag.
Tårrfva-to, v. tr. af lika betydelse.
Tår-klä, s. n. handduk.
Tåssa, Håppe-tåssa, Klåssa, s. f. stor groda, klumpig qvinna.
 Det första äfven smekord till flickor.
Tåt, s. m. litet snöre. "Säcka-tåt; Lia-tåt", band af klufven videqvist hvarmed lien fästes vid orfvet. Äfven rätta tanke-
 gången eller vägen, "Kåmma på tåten".
Tåta ätter, Tåta to, v. tr. et intr. försöka eftergöra, bjuda till.
Tåtte, s. m. lin, hoplagdt till spinning. "Tåg-tåtte; Blån-tåtte".
Täckling, s. m. tätting, sparf.
Täfva, s. f. liten hynda.
Tälle, s. n. tallträd collectivt.
Tännane, s. n. ilandc, fyrsprång. "Märta språng i ett tännane,
 i tännane tag"; säges äfven **Tälljanne**. **Tånna å sta**, v. intr.
Tånne, s. n. torr ved eller stickor till upptändning af eld.
Tänn-licka, s. f. liten fyrkantig trädbit att sätta under hufvudet
 på en spik som åter skall utdragas.
Täpp, Unga-täpp, s. m. bräde som, i stället för spjäll, uppstötts
 i spiseln eller framföre ugnen, fordom äfven på skorstenen.
Tära, v. intr. tränga in eller ut, om våta ämnen. "Sirappen tär
 ut säj".
Tära, v. tr. fördraga, smälta. "Allt dä ovetet feck han tära".
Töckna, s. f. töcken.
Tög, s. f. rep till not.
Tös, s. f. större flicka.
Töta, v. intr. gråta och klaga. "Ungen töt hela dan".

U.

- Uggle-ve**, s. m. ruttet träd som lyser i mörkret.
Uk, s. n. ok. **Uka**, v. tr. pålägga oket.
Ukane, s. n. banke på kälke, uppuren af fjättrar.
Ulfva, v. intr. tjuta, gråta.
Ulljen, adj. skämd till smaken. "Ulljet-kjött".

- Ulting**, s. m. årgammal galt.
- Ungn**, s. m. "Slå ikull ugnen", föda barn.
- Ungns-munn**, s. m. ugnens öppning.
- Ungns-sop**, s. m. qvast att sopa ugnen.
- Unner-ree**, s. n. undre delen af ett åkdon, benen på en menniska, etc.
- Unner-samm**, adj. förundrad, begrundande.
- Unnerst bitti**, adv. tidigast på morgonen, ottan.
- Ur**, adj. glad, ostyrig. "E ur flicka".
- Ura**, v. intr. yra, endast om snöblåst. **Ur å skur**, s. n. allt slags ondt väder.
- Urcken**, adj. illamående, omodd.
- Urrsk. Örrsk, Urrsk-sinnt**, adj. yr, retlig, bångstyrig.
- Ur-skalle**, s. m. yster, lekfull person.
- Ur-sketa**, s. f. durch-lopp. **Ur-spya**, s. f. uppkastning, båda af starkaste art.
- Usch! Usch vale! Fy vale!** interj. af ogillande och afsky.
- Usla säj**, v. intr. beklaga sig, ömka sig, göra sig dålig. "Du bara uslar däj, dan i äne".
- Usst**, s. m. ost. **Usste-mus**, s. n. färsk ostmassa.
- Utane**, adv. utmärkt, utomordentligt. "Utane fager".
- Ut-dåli**, adj. ytterst dålig.
- Ute**, adv. förbi, slut. "Ute mä'n; Ute för'n", slut med hans tillgångar. "Ut säj gånget för'n".
- Ut-faren**, adj. matt, utmagrad.
- Ut-fanderli**, adj. påhittig.
- Ut-förskummad**, adj. ett superlativ för dåliga egenskaper. "Du din utförskummade skjällm!"
- Ut-laggd**, adj. beryktad, förtalad. **Utlaggd åker**, igenlagd.
- Ut-pajtd**, **Ut-pint**, adj. uttröttad, utmattad, plågad.

V.

- Vabba**, v. tr. repa upp ett garn som ej håller att nysta.
- Vackra hånaa**, s. f. **Vackra näfven**, s. m. högra handen.
- Vaffer-dan**, s. m. Vårfrudagen.
- Val-berck o: böreck**, s. m. Rhamnus Catharticus.

- Vall, Valle**, adv. borta. "Gamla ärliheta ä valle". **Gå vall**, v. intr. vakta kreatur på bete. **Drifva i vall**, v. tr. släppa dem på utbete.
- Vallsa**, v. intr. gå långsamt och vacklande liksom i vatten.
- Vallver-mässa**, s. f. Valborgmessa.
- Vangn**, s. m. spinnräck. "Spån vangn".
- Van-happet**, adj. olycksfullt.
- Vannring**, s. f. ställning hvarpå stockar införas till såg.
- Van-packad**, adj. motgjord, gensträfvig.
- Var**, adj. varsam, vörnad.
- Varer**, s. f. plur. victualier till salu.
- Varj**, s. m. "Äta som en varj", glupskt. "Slet-varj", barn som sliter mycket kläder. "Skrik-varj", som skriker illa och ofta.
- Var-sko**, v. tr. varna, underrätta. **Var-skodd**, adj. I samma mening begagnas äfven verbet **För-vara**.
- Varssel**, s. n. förebud, varning.
- Varss!** interj. "Jo varss! Nä varss!"
- Vasa**, v. impers. vattnets ljud när det klämmes eller trampas. "Dä vasar i dia skor". **Vasa**, v. intr. gå i vatten.
- Vase, Bråte**, s. m. hoplaggda rishögar i sjöar för att ditlocka fisk.
- Vass**, s. m. Arundo Phragmites.
- Vassk**, s. m. borste af halm att aftvätta kreatur.
- Vasska**, v. intr. gå såsom ett barn. **Vassk**, s. m. litet barn som nyligen börjat gå.
- Vat, Mor-vat**, adj. ypperlig. **Bål-vat**, alldeles präktig.
- Vattle**, s. m. vassle. **Välle-vattle**, kokad vassle.
- Vattle-kramma, Kramma vattlen uren**, v. tr. klämma och trycka sin motpart mycket hårdt.
- Ve-flo**, s. f. **Ve-trafve**, s. m. ved upplagd i famn eller hög.
- Veka**, v. intr. vara ostadig, obestämd, undandraga sig.
- Vela**, v. intr. vara oviss, villrådig.
- Vepa**, s. f. sängtäcke af ullgarn, rya.
- Ver-gå**, v. tr. vedergå, erkänna, låta förstå.
- Verrf**, adj. rask, driftig i sina värf.
- Verrja**, v. intr. gnägga. **Verrjane**, s. n.
- Verrke**, s. m. hägnad med ris i sjö för fiske.
- Vesen**, adj. litet däfven, slägnad. "Veset hö".
- Veta tåjs, Veta hut, Veta skjämms**, blygas, skäms.

- Vetta**, v. impera. "Hur vetter dä te?" huru kommer det sig?
- Vettare**, s. m. liten sten i rågångar. Ett flytande märke af träd öfver utlagd fiskeredskap, annars **Flåte**.
- Vett-villing**, s. m. oförståndig, nästan tokig; äfven öfvermaga.
- Viane gafvel**, adv. aldeles öppen. "Han språng si kos, å slo dörren på viane gafvel".
- Via vånnder**, adj. med vidsträckta förrättningar och angelägenheter.
- lille Vicke-Viring**, s. m. lillfingren.
- Vidi**, adj. vig, smärt, lättrustad. **O-vidi**, adj. tjock, tungt påklädd.
- Vie**, s. n. Salix Cinerca.
- Viffel-vaffla-tyg**, s. n. klädnad eller tyg af blossande och skimrande färger.
- Vi-fångd**, adj. kringresande med många befattningar.
- Vill, Villad**, adj. yr, villrådig om en annars väl bekant väg.
- Villane-skog**, s. m. vilda skogen.
- Vill, Viller**, adj. ond, förbittrad. "**Viller å galen**", häftigt uppbragt.
- Vill-fång**, s. n. oregerlig, ostyrig person.
- Vill-hummele**, s. m. Trifolium Agrarium.
- Vill-kåra**, v. intr. bestämna vilkor.
- Vi-lyftti**, adj. med stor rörelse, vidsträckta företag.
- Vimmse-vammssa**, s. f. oreda, yra, hafs. "Dä kåmm ho inte ihåj i vimmse-vammssa".
- Vinn**, adj. sned, skef; äfven om ogina personer. "Du ä så vinner i da".
- Vinna**, s. f. nystfot.
- Vinndi**, adj. utsväfvande, vinglande, opålitlig.
- Vingas**, v. intr. dep. kröka, slänga sig af plågor. "Vingas såmm en mask".
- Ving-bre**, adj. vidt omfattande.
- Vingel**, s. n. vingleri. "Vingel å vångel; Vingla å vångla".
- Ving-krafve**, s. m. hals eller halsduk. "Ta'n i ving-krafven".
- Vinncka på**, v. intr. lita på, röra sig med. "Han har inte stort att vinncka på".
- Vinn-skida**, s. f. väderbord på husgafflar.
- Vintrass åt, te**, v. intr. blifva vinter.
- Vipen**, adj. på rygg, vidöppen.
- Vippa**, v. intr. "Vippa omkull". Se **Gippa**.
- Vippa**, s. f. blomklase på hvarjehanda växter.
- Vippe**, s. n. blomklasar af vass, m. m., använda till stopp.

- Vipp-stjärrt**, s. c. en varelse som är i ständig, orolig rörelse.
- Visen**, adj. vissnad.
- Vis, Viset**, s. n. "Ur viset", öfvermåttan olämpligt sätt. "På dä viset; På sätt & vis".
- Vi-skeppelse**, s. n. spökeri, hemlighetsfull tilldragelse, oförklarlig syn.
- Viss**, adj. snartänkt, klok. "Visser påjke".
- Vissa**, v. tr. trygga, försäkra.
- Visska te**, v. tr. slå till lindrigt.
- Vi-struken**, adj. vidt kringvandrande; både om människor och djur.
- Vita**, v. tr. beskylla, förebrå.
- Vi-våli**, adj. **Vi-våling**, s. m. kringsväfvande.
- Vre**, s. n. hopvriden tåglåck; äfven stängsel för en dörr, på ett lock.
- Vrensk**, adj. ofullkomligt utskuren hingst.
- Vresi**, adj. ond, förargad; äfven om träd hvars fibrer äro växta i spiral eller olika riktningar kring stammen.
- Vrete**, s. m. redskap af 2 klor som användes vid byggnad. **Vreta**, v. tr. rita med vreten; äfven urhålka öfre väggsyllan att falla efter den undras rygg.
- Vri-ell**, s. m. eld uppkommen genom gnidning.
- Vrång**, adj. avvig. **Vrånga**, s. f. avviga sidan. **Vrång-less**, adv. motsols. **Vrång-skål**, s. n. mätning af diagonaler för att pröfva hörnens rätvinklighet.
- Vräckling**, s. m. stor spik af 6 eller flera tum.
- Vräkare**, s. m. grof, ostädad person.
- Vrätten, Öka-vrätten**, s. f. så lång fåra man kör i åkern utan att vända eller hvila.
- Vulen**, adj. läglig, beskaffad. "Väl-vulen; Illa-vulen", passande, obeqväm. "Ja har inte vulet i da", lägligt. "Kalas-vulet", liknande ett kalas. "Illa-vulen kar", ogen.
- Vulne**, s. m. belägenhet, läglighet. "Min vulne ä inte så go samm din".
- Våg-värck**, s. n. vågsamt företag.
- Våja säj, Åija säj**, v. intr. beklaga sig med rop och quida.
- Våken-hus**, s. n. vapenhus.
- Våla säj**, v. intr. sköta — bry sig — om. "Ja våler mäj inte".
- Våll**, s. def. öfvermått. "Han ä granner mä våll; har pänga mä våll".

- Väll-springa**, v. intr. säges när hästen skenar.
- Välne**, s. m. skenbild.
- Vånge**, s. m. omkrets, omfång. "Skall-vånge".
- Vångel**, s. n. Se **Vingel**. **Vångla**, v. intr. om ostadig rörelse.
"Glaa far å vånglar; Dä vånglar å snöar".
- Vånna**, v. intr. icke sköta om, bry sig om. "Ja vänner't inte;
Ja vänner dä kásst mäj mi bässta ko".
- Vård-veta**, v. tr. förvara, sköta.
- Värrak**, adj. om hud, aftagen vårtid.
- Värte-bitare**, s. m. ett slags stora gröna gräshoppor.
- Våt-arff**, **Våt-narff**, s. f. Alsine Media.
- Väcka**, v. tr. hugga hål på is, göra en vak.
- Väfte**, s. n. inslag i väf.
- Vägra**, v. intr. vädja mot dom.
- Väija**, v. intr. vika undan, bry sig om. "Ja väijer inte på'et".
- Väl**, **Välare**, **Välást**, adj. ömt, kärligt.
- Väla**, v. tr. Rem habere cum qua. "Väla'na".
- Väle mä**, adv. i hop med, tillsammans, inblandadt. "I väle mä".
- Väl-hälle**, s. n. ömt förhållande.
- Väll**, s. m. hopsvetsningen af jern. **Välla**, v. tr. Äfven lindrigt
koka, förvälla. Se **Vattle**.
- Välle**, **Fälle**, adv. väl. "Ja ska välle dä".
- Väles**, v. dep. impers. väl varde. "Väles mäj; V. däj!" Lyck-
lig jag, du!
- Välñas**, v. tr. depon. förmoda, hoppas. "Dä välnes ja välle".
- Vän**, adj. vacker.
- Vänna**, s. f. omfärd vid körslor. "Ja kann inte ta allt trinnet
i e vänna".
- Vänna te**, v. tr. förvrida, vanställa, nedsmutsa. "Vänna te saka;
Kärss hur du vänner te däj i syna! Vänna te klära; Dä ä
illa tevändt för mäj", jag är kommen uti en skef ställning.
- Vänna å**, v. tr. försätta, bortslösa, sälja. "Han har vändt å mä
allt hva han ägde; Ja ska vänna å mia bäcka".
- Vännstra**, s. indef. fjerde magen hos fåboskap.
- Vär**, s. n. väder, vind. "Grannt vär; Nola-vär; Sönna-vär" etc.
- Vära**, v. tr. spörja, snoka efter.
- Vär-bor**, s. n. Se **Vindskifva**.
- Värcka**, v. tr. vid hästens skoning afverka det öfverflödiga af
hofven.

Vår-leka, s. f. flöjel, krindrifven af vinden och slarvande, för att skrämma skadedjur.

Värting, s. m. nät mellan 2 stakar hvarmed fisk invefvas.

Värme, s. m. eld. "Ackta värmen i blåsta!"

Värmsla, s. f. kärrkälla som aldrig tillfryser.

Väs, v. intr. slå vad. "Kåmm väss! Vill du väss mä mäj?"

Vättans, adv. i obetydlig del, tid, etc. "Gje mäj lite vättans! Vännta lite vättans!"

Vättne, s. n. kreaturs vattningsställe.

Y.

Yla, Hyla, v. intr. tjuta.

Yncke-domm, s. m. ömkligt, beklagansvärdt tillstånd. †

Yngsle, s. n. ung häst i andra eller tredje året.

Yschja, v. intr. skifta i någon annan färg än sin egentliga; äfven börja att visa färg. "Gjålet yschjar grönt". **Yschi**, adj. "Grå-yschi".

Yta, s. f. det yttre af trädets omkrets, i motsats af kärnan.

Ytter, adv. ytterligare. "Ytter värre".

Yttra å, v. tr. afsälja, försingra.

Yx, s. f. dess i Ydre kända slag äro: **Bänn-yx**, **Hänn-yx**, **Rot-yx**, **Skrå-yx**, **Skyr-** eller **Hugg-yx**, **Tvar-yx**, **Tälj-yx**.

Yxa, v. tr. tillämna. "Yxa te e kaste-skofvel; Hva yxer du åmm?" hvad menar du? "Yxa åt", höta.

Yx-lägga, s. f. Primula Veris.

Å

Å-beta, s. f. efterslätter. Se **Lia-löpa**, **Liarn**.

Åbåka säj, v. intr. hafva ovanliga later. **Åbåke**, s. n. utspökad, tillgjord person; något vidunderligt.

Åck-klå, s. n. groft täcke.

Åffer-kasst, s. m. hög af qvistar m. m. som lägges på ett ställe der någon vådiligen omkommit.

Åga, v. tr. äga. "Ja åger has söster".

Åj, interj. aj! "Åj, gjea mäj!" **Åija**, v. intr. beklaga sig. Se **Våija**.

Åka, s. f. hjälp vid körslor af inbjudna grannar. "Kjör-åka; Ve-åka; Dyng-åka".

Åka å vänn, v. intr. säga och återtaga, yttra sig fram och åter, undvikande.

Ål, s. m. mörkfärgad rand långsät ryggen på vissa djur.

Ål, s. m. brodd på frö och kärnor. **Åla säj**, v. intr.

Ålla, s. f. fördjupning, urgröpfung. "Ålla i bärrjet". **Tårck-ålla**, redskap hvarpå frukt m. m. torkas i ugn.

Å-ländi, adj. sluttande.

Ållmi, adj. frodig; användes om växande säd.

Åmm-slag, s. n. förevändning. "För åmmslag skull".

Åmm-syss, adv. förgäfves, fåfängt.

Å-mån, s. m. förändring genom tillökning eller minskning.

Ån, s. m. den bredd man med lien afmejar eller nedslår; äfven hvad man i andra förrättningar kan omfatta. "Ränssa en ån; Ta hela väla i en ån", företaga stora och vidsträckta saker.

Åne-bror, s. m. kallas ett på ånen mötande ställe, t. ex. en sten, ett rör m. m., hvilket icke vid rensning, slätter eller mejning erfordrar arbete, utan får öfverhoppas till lindring deruti.

Ång, adj. trång. "Ång-bryssted; Brysst-ångd". **Ånga**, v. tr. tränga. "Tröija ånger mäj; Grannen ånger inn mäj".

Ångssen, adj. ångslig.

Ånn, s. m. andedrägt.

Årrf, s. n. lieskaft.

År-vännes, adv. ombyte årsvis.

Återslag, s. n. återgång af ett aftal. **Åtra**, v. tr. ändra utsaga eller beslut.

Å-välltes, adv. på rygg, baklänges.

Ä.

Älf, s. c. mythiskt väsende. **Älf-danns**, s. m. ring af högre grönska i gräset hvarpå Elfvor tros dansa. **Älf-bläst**, s. m. smått utslag med rodnad.

Älf, s. f. underjordiskt strömmande ymnigt vatten.

Äling, s. m. liten fisk, fiskyngel.

Ällm, s. f. alm. **Ällme**, s. n. virket af detta träd.

Ällta, s. f. ett slags frossa.

Älta, v. tr. bearbeta, omsäga, envisas. "Älta ler; Han ältar mä mäj".

Ämbetts-kar, s. m. skräddare eller skomakare.

Ämne, s. n. börjad sak. "Brö-ämne; År-ämne; Dä va ett fult ämné", ämne till en olycka.

Äng-dun, s. f. Eriophorum Polystarchion.

Änger, s. pl. larver i kött och andra matvaror.

Änn, s. m. slut, förbi. "Dä gjeck ämm änn för'en", blef fattig. "Hästen ble ämm änn", dog. **Änn-skap**, s. m. utgång, slut.

Ännter, conjunct. antingen.

Ärle, s. m. botten uti eldstad. "Ungs-ärle; Ärl-tegel".

Ärrja, v. tr. köra med årder, **Ärrj-krok**, s. m. "Ja årde i för-qvällsse".

Ärrja, v. defect. förarga. "Dä ärrjer mäj".

Ärrm-klä, s. n. näsduk.

Ärrte-pong, s. m. **Ärrte-ballja**, s. f. ärtskida.

Ässk, s. f. ask, Fraxinus. **Ässke**, s. n. virke deraf.

Ässka, s. f. aflång låda med löst lock som tillknäppes, och deruppå ett handtag.

Äta, s. n. alla slags rätter utom sofvelvaror, hvilka benämnas **Mat**.

Äta på, v. tr. förtala, banna. **Äta äpp**, **Äta ut**. "Grannen äter äpp mäj hoss hossbonn, & vill äta ut mäj frå bruket".

Ätter, **Ätterst**, præp. efter, efterst.

Ätter-fäl, s. f. efterrätt, efterarbete.

Ätter-tag, s. n. slöare säd som vid kastningen tages efterst af dräsen.

Ö.

Öa, v. tr. förgöra, taga lifvet af. "Han ville rent öa mäj".

Öf, s. n. inslag i väf.

Öfter, adv. oftare.

Öfver-dyfla, v. tr. Se **Dyfla**.

Öfvergeje, v. tr. gifva sig förlorad, vara hopplös. **Öfvergifven sälle**, s. m. som öfverlemnat sig åt all slags elakhet eller våldsamhet.

Öfverhet, s. f. Domare, Fogde, Länsman.

Öfver-ol, s. n. förmätet uttryck.

Öfver-synt, adj. om ett ovanadt, d. v. s. ett flöjande kreatur.

Öfver säj, adv. "Dä ä inte öfver säj", intet mera än det vill, jemt och rätt, knappt tillräckligt.

Öfver-värck, s. n. oöfverträffligt ting.

Ök, s. m. betyder i sing. häst, i plur. "Öka", båda oxar och hästar.

Ök-stäck, s. m. af ålder ett rotyg af urhålkad trädstam, liknande en ho, hvars sidor långsät på utkanterna tillökades med fastborrade flata trädskifvor som hindrade båten att hvälfva och ökade bärigheten. En sådan qvarfanns ännu för 40 år sedan.

Ömmli, adj. ringa, obetydlig, klen.

Ör, s. m. stenig bottenjord. "Ör-backe", utan mylla.

Ör, adj. yr, svindlig, förbryllad; äfven yster, lustig. **Öra**, v. intr.

Ör å sør, s. ? oländig, aflägsen mark, främmande, obekanta trakter.

Örija, v. tr. strypa, sammandraga. Säges jemväl om en landnot, då dess båda armar närmas hvarandra mot landet. **Örije-ställe**, den plats på stranden der hon uppdrages.

Örla, v. intr. svindla, vara oredig.

Örsale, s. n. smärre ogräs.

Ösa, v. tr. et intr. tala häftigt och otillbörligt. "Ösa u säj; Ho sto där å öste ämm'et".

Ösa å slösa, v. tr. bortslarfva.

Öse-gjös å Härre-slärp, s. c. slösaktig i betydande fall, snål i smått.

Ösli, adj. slösaktig; äfven **Ös-lös**.

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025

FÖRTECKNING

på

ALLA OREGELBUNDNA OCH STARKA

V E R B E R

SOM I YDRE BEGAGNAS,

MED DERAS DERSTÄDES BRUKLIGA UTTAL OCH BÖJNINGAR.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 350

LECTURE 10

Efterföljande uppställning innefattar ett urval af de tempora som uttrycka böjningens egenheter; alla dylika, som förekomma uti presens passivum och imperativus, hvilka blifvit uteslutna för att minska tabellens vidd, äro i noter upptagna. I ändamål att undvika ett särskildt schema, äro äfven Deponentia anförda bland öfriga verber.

Att passivum finnes blott då ordet är sammansatt, betecknas med en stjärna. Tvenne sådana utvisa att denna form endast begagnas i tredje personen.

Andra sammansatta verber äro här icke anförda, än de, hvilkas stamord numera äro komna utur bruk.

Flertalets ändelse är bortfallen i Ydremålet, liksom vanligen uti det allmänna mindre väl vårdade samtalsspråket.

Många participier hafva ändelsen *er*, som dock i dagliga talet oftast uteslutes. Sålunda säges skiftevis t. ex. *gjedd, gjedder; gnodd, gnodder; vikt, vikter* etc. Ursprungligen lærer väl denna tillsats hafva betecknat masculinum, hvilket numera icke iakttages.

Participia med ändelsen *en* äga alla genera, såsom: *been, bea, beet; burrjen, burrja, burrjet; bunnen, bunna, bunnet; vuxen, vuxa, vuxet* etc.

Några ord äro förklarade dels på latin, dels med svenska synonymer, i ändamål att skilja dem från likljudande af annan bemärkelse.

Då tvenne äro utsatta i samma tempus, betecknar det första det mest brukliga.

Mig är vordet föreslaget att ordna dessa verber efter ett eller annat af de conjugationssystemer, som sednast blifvit för vårt språk antagna. Men på ingen odödlighet tror jag mindre, än på systemers, särdeles de grammatikaliska, på hvilkas varaktighet vi finna prof uti våra skolor, der de stackars lärjungarne plågas och förvillas genom ständigt ombytta läroböcker i Latinet, framkläckta af skriftejuke Ty-skar, översatta och antagna af nyhetalystne undervisare, med ändrade

uppställningar, ökade regler och benämningar, som förnöta tid och minne, och gifva lärjungar afsmak för detta ädla språk.

Om man då kan förutsätta enahanda skiften i vår egen grammatik, som är långt mindre bestämd än Latinets, och om våra efterkommande antaga flera eller färre conjugationer än samtiden, skulle en uppställning efter dessa förgängliga regler, och hvarje annan än bokstafsordningens oföränderliga, blott leda till förvillelse och svårighet vid begagnandet af en samling som är ämnad till ledning för alla tiders språkforskare.

Liksom uti förestående ordlista, är ortens uttal angifvet genom bokstäfvernas vanliga ljud och konsonanters fördubbling.

Till det tacksamma erkännande jag redan lemnat af njutna biträden, bör jag äfven lägga S. M. Adjunkten i Sunds församling Herr C. F. Palmblads välvilliga hjälp vid ordnandet af dessa verber, hvilkas samlande förorsakat större möda än hvad den i dylika arbeten oerfarne kan sig föreställa.

Landsortensuttal.

Bruklig staving	Landsortensuttal.						
Inditivus.	Inditivus.	Præsens indic. activum.	Imperf. indic. activum.	Imperf. indic. passivum.	Participium præter.	Supinum.	Imperf. conj. act.
Bedja	be, bea	ber	ba	bas	been, bedder	bett	bæ
Berge	bærja	bærjer	barj	barjs	burjen	burjet, bærjt	burje, bærje
Binda	binna	binner	bann	bannn	bunnen	bunnet	bunne
Bitu	bita	biter	bet	bets	beten	betet	bete
Bita	biss		bø	bøes		butt	bøe
Bjnda	bju	bju'r	bø	bø	bjudd, budd	bitt	bøe
Blifra	bli	bli'r	bleg		bleen	blitt	blee
Bliiga	bli	bliar				blitt	blege
Bringa	bringa	bringar	brackte		bringd, bringder	bringet	bringde, brackte
Brinna	brinna	brinner	brann		brunnen	brunnet	brunne
Brista	bristeta	bristet	brast		brustet	bruset	brast, brustet
Bryta	bryta	bryter	bröt	bröta	bruten	brutet	bröta
** Bryta	byta	byter	böt	böta	bytt	bytt	böte
Bæra	bæra	bær	bar	bars	buern	buret	bære
** Bærja	bærja	bærjer	barj	barjs	bærjd, burjen	bærjt, burjet	bærjde, burjde
Böra	böra	bör	bolie			bort	
Dimpa	dimpna	dimpner	dämp		dämpen	dämpet	dämppe
Dræga	drea	drear	dro	droes	dräljen	drætt	droe
Dras	dras	dras	draek	draeks	drucken	drucket	drucke
** Dricka	drecka	drecker	draek	draeks	dreffen	dreket	dræke
Drifra	drifra	drifer	dröf	dröfs	drupen	drupet	dræpe
Drypa	drypa	dryper	dröp	dröps	dräpen	dräpet	dræpe
Dräpa	dräpa	dräper	dräp	dräps	dräpen	dräpet	dræpe
Dryka (åll till)	dryka	dryker	drök	dvaldes		druket	dvaldes
Dväljs	dväljs	dyker	dök	döta	duken	dykt	döke
** Dyka	dyka	dör	dö		doen, dö	dött	döe, döge
Dö	dö		dö				

{bringdes,
bracktes}

Land sortens uttal.							
Bruklig stäning.	Infinitivus.	Præsentis indic. activum.	Imperf. indic. activum.	Imperf. indic. passivum.	Participium præter.	Supinum.	Imperf. conj. act.
1) Dölja Dölpa, v. tr. Dölpa, v. intr.	dölja dölpa dölpa	dölljer döllper döllper	dälde döllpte dälpa	däldeas döllptes	däld dölpen	dält döllpt dölptet	dälde döllpte dölpe
Falla	fälla	fäller	föll	fore	fullen {faren}	fuller, faret	fölle, fulle
** Fara	fara	far	for	fanns	funnen (ner)nen	funnet	fore, fure
Finna	finna	finner	fann			fiset	funne
Fissa	fissa	fis	fes			flint	fesse
Flina	flina	fliner	flinte			flujet	flene, flinte
Flyga	flyja	flyjer	flöj			flutet	flöje
Flyta	flyta	flyter	flöt			fnyst	flöte, flöte
Fnysa	fnysa	fnys	fnösa			fritt	fnöse
g) Fria, liberare.	fria	frir	frejde	friddeas	fredd	fruset	fredde
Frysa	frysa	frys	fros	fecks	frusen	fätt	fröce
** Fgå	få	får	feck	förgats	fången	{förgjätet}	fnge
Förgäta	förgjåta	förgjåter	förgat	förgåts	förgjåten	förgått	förgate
5) Förgå	förgå			förgåcks	förgången	förgåttis	förginges
** Förninna	förninna	förninner	förnann	förnanns	förninnen	förnannet	förninne
Förvinna	förvinna	förvinner	förvann		förvunnen	förvunnet	förvunne
Gala	gala	gal	gol	gas	gjedd, gifven	galt	gole
Gifva	gifva	gjer	ga			glett	ga, gäfte
Gitta	gitta	gitter	gat, gitta				gitta
Gjuta	gjuta	gjuter	gjöt	gjöts	guten	gutet	gute, gjöte

1) Har i pres. pass. Däls. 2) Pres. passiv. Fria. 3) Förgå sig och Förgjåts, se Gå och Ljuda.

Landsortens uttal.							
Bråklig stafning.	Infinitivus.	Presens indic. activum.	Imperf. indic. activum.	Imperf. indic. passivum.	Participium praeter.	Supinum.	Imperf. conj. act.
1) Jaga	jaga, jäga	jagar, jägar	jog, jögde	jägedes	jägd	jägt	jägede
Kamma	kamma	kämmer	kjämmande	kjämmdes	kjämmd	kjämmt	{kjämmande, kämmdes
Klifva	klifva	klifver	klief	kjämmdes	kjämmd	kliefvet	kliefve
Klinga	klinga	klingar	klang	kläfa, klöfa	kläfmnd	kliefvet	klingde
Klyfva	klyfva	klyfver	kläf, klöf	kläfa, klöfa	upp/kliefven	kliefvet	kliefve
2) Kläcka, impera.	kläcka	kläcker	klack	kläcka, klöcka	klufven	klyft	klöfve
Knipa	knipa	kniper	knep	kneps	klufven	kläck	
Knyta	knyta	knyter	knöt	knöts	knipen	knäckt	kneps
Knäcka	knäcka	knäcker	knäckt	knäcktes	knuten	knäckt	knöte
Knätta	knätta	knätter	knäset, knäcke	knäcktes	knäckt	knäset	knätta
Komma	komma	kämmer	knäset, knäcke	knäcktes	knäckt	knäset	knätta
Krypa	krypa	kryper	kröp	kröps	krummen	krummet	kumme
Kräfva	kräfva	kräfver	krof, kräfde	krofs, kräfdes	krupen	krupet	kröpe
Kunna	kunna	kaan	kunne	krofs, kräfdes	kräfd	{kräft} kunnet	kröpe, kräfde
* Le	le	ler	lo	bejlos	bejledd	lett	loge
Lida, tolerare	lida	li'r	le	les	lien, leen	liet, leet	lee
Lida, pati	lida	li'r	le		leen	leet	lee
Lida, festinare	lida	li'r	le		legen	leest	lee
Ligga	ligga	ligger	lä		legen	ligget	läe
Lupa	lupa	liper	lep		legen	ligt	lepe
** Lita	lita	liter	let	lets	till/letan	letet	lete
3) * Ljuda	ljuda	lyuar	ljö	förljös			ljöe

1) Pres. passiv. Jägs. Imperat. Jäg! 2) Om bemärkelsen se ordlistan. 3) Pres. Pass. Förlijuss.

* Ljuga Låta, sonare Låta Lägga Låsa Låpa	ljuga låta låta, låtta lägga låsa låpa	ljuer läter lätter lägger läser löper	lög lät lätt lä läs läpp	be/lögs las mols	be/lugen laggd läsen lupen malen	luget lätet lättet laggt läst lupet, löpt	löge läte lätte, latte läe läse, läste läpe mole mee
Mala 1) Mia 2) Mä 3) Måla	mala mia mä måla	mal mår mög målar	mol mätte mol	mols	malen	malt	mole mee
Nija Njuta Nypa Nysa	nija nuta nypa nysa	nijer nuter nyper nys	nej nöt nöp nos	nöts nöps	nuten nupen	nigt nutet nypt nyst	nejje nöte, nute nöpe, nupe nöse
Pipa	pipa	piper	pep	las		pipt	pepe
Qvida Qvåda Qvåva Qvålja	qvi qva, qvåda qvåva qvålja	qvir qvår qvåfter qvåljer	qve qva, qvådde qvåde qvålde	qvådes qvåldes	qvådd qvådd qvåljd	qvitt qvått qvåft qvålt	qvilde, qvee qvådde qvåfde qvålde
Rida Rifva Rinna Rita Ryta Ryta Räcka Rödja	ria rifva rinna rita ryta ryta räcka rö	rier rifver rinner ritar ryter ryter räcker röjer	re ref rann ret rök, ruk röt reck rödde	res refa	reen refren åreten rukten	reet refret runnen riet rykt rutet räckt rött	ree refve runne rete röke, ruke röke röckte rödde

1) Betydelsen ses i Ordlistan under Mega, Mia. 2) Pres. passiv. impersonale Måls: «Då måls inte». 3) Se Ordlistan.

1) Smita	smita	smet	smeten	smetet	smete
Smyga	smyga	smöj	smungen	smygt	smöje
Smälla (ljunda)	smälla	small	smullen	{ smällt } { smullet }	smulle
Smälta	smälta	smält	smulten	smält	smulten
Smörja	smörja	smorde	smord	smort	smorde
Snika	snika	snek	snuten	snikt	snike
Snyta	snyta	snöt	snard	snytt	snöte
Suärja	suärja	snärde		snart	snarde
Snärka	snärka	snärök		snärrekt	snärrekte, snärrek
Suärpa, imp.	suärpa	snärp		snärpt	snärpste
Suätta	suätta	snätt		snätt	snätte
Sofva	söfva	suf	besufven	sufvet	sufve
Spjerna	spjerna	spjorn	spjärter	spjärt	spjorne
** Spinna	spinna	spann	spunnen	spunnet	spunne
Sprika	sprika	sprack	sprucken	sprucket	sprucke
** 2) Sprida	sprida	spre	spredd	spritt	spre
Springe	springe	spräng	sprungnen	sprungt	sprungne
Sprita	sprita	spret	sprungnen	spretet	sprete
Spritta	spritta	spratt		spruttet	sprutte
Spörja	spörja	sporde	-spord	spord	sporde
Sqväcka	sqväcka	{ sqväckte } { sqvack, imp. }	sqväckd	sqväckt	sqväckte
* Sqvätta	sqvätta	{ sqvätte } { sqvatt, imp. }		sqvätt	sqvätte
Sticka	sticka	stick	stucken	stucket	stucke
Stjälpa	stjälpa	stallp	stulpen	stjällpt	stjällpte
Stiga	stiga	støj	stegen	støjet	støje
Stinga	stinga	stang	stungen	stungt	stunge
Stincka	stincka	stanck	stulen		
Stjåla	stjåla	stal		stulet	stule
** 3) Strida	stri	stre		stritt	stree

1) Se i ordlistan Smita te. 2) Pres. Passiv. Sprias. 3) Pres. Passiv. Strias.

L a n d s o r t e n s u t t a l.							
Braklig stafning.	Infinitivus.	Presens indic. activum.	Imperf. indic. activum.	Imperf. indic. passivum.	Participium preter.	Supinum.	Imperf. conj. act.
Stryka Stupa Stå	stryka stupa stå	stryker stupar står	strök stöp sto	ströks	struken kullstopen stadd {stadd} {stadd}	struket stupat stått	ströke stöpe stoe
Städja Suga ** Supa Svida, impers. Svika För)svinna	stä suija supa svia svika för)svinna	stär sujer. super svir sviker för)svinner	städde søj söp sve sväk för)svann svallj, svalde svallt	staddes söjs söps sveks {svälldes} {svaldes}	suijen supen svéken för)svunnen svald, svulljen svullen	stätt sujet supet sveet svikt för)svunnet	stadd söje söpe svee svেকে för)svunne {svalde {sväljide svullte
Svälgs Svälta * Svära Syta (sköta)	svälja svälta svära syta säija säilja säitta ta tija tjuta trifs trilla täyta tvinga tvinna tämja törre	sväljer svälter svär syter säijer säiljer säitter tar tier tjuter trillar tryter tvingar tvinnar tämjar tör	svor söt sa säilde sätte to tej töt	svors söta, syttes sas säldes sattes tas tejs trefs	be)svuren sytter sagd säild satt täjen för)legen	svuret sytt sagt säilt satt tatt teijt tjutet, tötet trifts	{ svore { svure syte sae säilde sätte toge, toe teije töte trefres trulle tröte tvunge tvunne tämnde tolas
Törre	törre	tör	tämnde	tämndes	tämmd	tämmt törre	tämnde tolas

Vara	Va	vurtten	vurtet	vure
Varda	vartt	(för)veten	vurttet	vurtte
Veta	visste	veken, viken	visst	visste
Vika	vek	(go)velen	vikt	veke
Villa	vile	vunnen	vunnet	vile
Vinna	vinn	vrien	vunnet	vunne
Vrida	vrie		vriet	vree
Vridla	vriol		vriolt	vrole, vralite
Vräka	vriol	ut etc. { vräken } vräkrer	vriolt	vrole
Välla	völlt, vullt	vadd, vägrad	vällt	völlte
Välja, vägra	vadde	väfe	vägrat	vadde
Välja	vof	väjjen	vägrat	vofve
Vägs	voj	välde	väjt	voge
Välja	valde	vullten	vält	valde
Välta	vallt	van	vält	vullte
Vänja	vande	värjd	vant	vande
Värja	varde	vurcken	värjt	varde, värjde
Värcka	varck	{ vuxen } { växen }	värckt	vurcke
Värpa	varrp, värppte	(bort)äken	värppt	vurppe
Växa	värte	ägd, ägd	vuxet, växt	vuxe
	växer	ärd, ärrjd		
	äker	äten		
Äka	ok		äkt	oke
Äga	{ ägde, ägde } { ätte	ägd, ägd	ägt, ägt	ägde, ägde
Ärja	ärde	ärd, ärrjd	ärt	ärde
**') Äta	ät	äten	ätet	äte

1) Verberna Vädja och Vägra hopblandas och anses liktydiga i juridisk mening.

GAMLA DOPNAMN.

1917

De äldsta Dopnamn vi kunna för Ydre anmäla qvarfinnas på dess enda runsten, vid Oppeby i Sunds socken, rest af sönerne *Nidiger* och *Björn* åt fadren *Greta*, samt åt modren *Stenåsa*, hvilket sednare dock blifvit tvetydigt genom inskriftens skadande.

Under den derefter mer och mer utbredda christendomen utträngdes småningom de gamla namnen genom Bibelns och Halgonkalenderns, så att de fordna endast sällan förekommo, minst på 1500-talet, hvilket af jordeböckerna bevisas, oftare under följande århundradet, som tyckes i detta fall velat återgå till äldre bruket.

Nedanstående lista på härstädes numera till största delen alldeles bortlagda eller till den lilla återstoden ganska sällan förekommande inhemska dopnamn, är därför egentligast hämtad från ortens handlingar under 1600- och första fjerdedelen af 1700-talet. Hon innefattar inga andra än allmogens, utmärkande med cursiv stil dem som begagnats under närmast föregående århundraden, eller 13, 14 och 1500-talen, men icke varit i bruk under den tiderymd förteckningen närmast afser:

Mans:

Alfred.	Botvid.
Algut.	Botolf, <i>Botulf</i> .
Ambjörn, Anbjörn.	Brodde.
Amund.	Broger.
Anund.	Bror.
Arfved.	Bryngel.
<i>Bange</i> .	Dag.
Berge.	Elf.
Bern, Björn.	<i>Eloff</i> .
Bo.	Enevall.
Bonde.	Engelbreckt.

Erengtsle.

Erland.

Erne.

Essbjörn.

Fader.

Fjelle.

Finvid.

Frode.

Frösten.

Gjermund.

Gjol, Gjöl, Joel, Gjör.

Gtjse.

Gissle.

Gjord, Gjurd, Sjurd.

Gjärt, Gert.

Gjöthar.

Grel, Grels.

Gudvast.

Gullbrand.

Gumme.

Gumund.

Gunnar, Gunne.

Hallsten. Halfvar, Hallvard, Halfvord, *Hul-*
ver.

Harald.

Helge.**Herman.**Holing, Holling, *Hulling.*

Holger.

Holmsten, Holsten.

Hulvid.**Hvitker.**

Ifvar, Yfvor.

Inge, Ingjeld.

Ingefred?

Ingegård.

Ingemar.

Ingemod.

Ingevald.

Ingolf.

Jook.**Jusse.**

Kasten.

Kjell.

Kjettil.

Knut.

Kol.

Liqved, Liqvid.

Lydick.

Nanne.

Oke.

Raal, Rahl.

Rafval, Rafvel.

Roderik.

Rodger.

Rörik.

Sefved, *Sefvord.***Sifvar.**

Sigge.

Sigrod.**Sigvid.****Sjunde.**

Staffan.

Sten.

Störbjörn.

Sune, Sâne.

Svante.

Thus.

Thjelfve.

Thor, Thore, Tord.

Thorjels.

Thorsten

Torkel.

Toste.

Trotte.

Truls.

Truve.

Tudde (en gosse).	Wådick.
Tyke.	Wärne.
Tyr, Tyris, <i>Töres, Törjels.</i>	Ygge.
Törne.	Åhne, Åhner, Anas.
Udd.	Öijar, <i>Öar.</i>
<i>Ulf.</i>	Ömund.
Waste.	<i>Örtan.</i>
<i>Wimun.</i>	Östen.

Qvinnonamn:

Abbelunna.	Ingefrid.
Agda.	Ingjäl, Ingjärd.
Alfred, Alfrid.	Jurind.
Auda.	Linta.
Bengta.	Lusse. (Lucia?)
Benänlika,	Malin.
Botel, Botil.	Marjet, Marit.
Bålla.	Nilla.
Dina.	Ramborg.
Dårdi, Dorothea.	Rangel, Ragnel, Ragnil.
Elin, Ilin.	Rulla.
Elsa.	Sanna. (Susanna?)
<i>Elseby.</i>	Sigga.
Engla.	Sigrid.
Gjured, Gjörith.	Sissla.
Gunnel, Gunnilla.	Svenborg, Svenneborg.
Helga, Helja.	Thora.
Hillevid.	Törna.
Illika.	Wallborg.
Ingeborg.	Ädla.

Om icke Svenska folkets kärlek för sina gamla bruk vore så väl bekant, skulle det synas förundransvärdt att denna mängd af dopnamn kunnat bibehålla sig från aflägsnaste tidevarf, genom flera århundraden af christendom, som bemödade sig, i detta fall liksom i öfriga, att utrota alla spår och seder af hedniskt ursprung.

Uti denna lista träffas benämningar till och med från vår historias uräldsta tider, sådana som Anund, Björn, Dag, Frode, Inge, Ifvar, Kjettil, Rörrik, Sifvar, Thor, Thorsten, Tyr, Östen, Agda, Alfrid,

Auda, Sigga, Thora, jemte många flera, hvaraf, för så vidt slutas kan af 1500-talets mindre fullständiga och de närmast föregående århundradens ännu sparsammare handlingar, större delen varit bortträngda af christna namn, och återkommo först med 1600-talet, då, med ett nytt tidevarf af ära och adeligt sinne, minnet af frejdade förfäder ånyo väcktes.

Dock var detta förhållande något olika i olika socknar. Så t. ex. funnos i V. Ryd redan omkring 1650 ganska få af dessa gamla namn; liksom i Sund efter 1690-talet ett ytterst ringa antal barn med dem döptes. Längst och allmännast förekommo de i Torpa, men blefvo der, liksom i hela orten, åter bortlagda för de vanliga Bibliska och Calendariska som, under vår samtid, börja gifva vika för Romanernas.

Slutligen bör anmärkas, att 2 dopnamn för samma barn voro hos allmogen oerhörda, ända till 1674, då i Torpa det första exemplet förekom, som der icke ägde efterföljd förrän 1708, 1715 och 1724 etc.

Rättelser:

Pag.	33, r. 14	uppifrån står:	kroken	läs:	kraken
"	" r. 6	nerifrån	" väder, solar	"	" väder-solar
"	35, r. 4	"	" Hylleka	"	" Hylleka
"	48, r. 21	uppifrån	" Kunckle-fars	"	" Kunckle-fus
"	56, r. 8	"	" v. imperf. intr.	"	" v. impers. intr.
"	57, r. 7	"	" o: mäcker-	"	" o: mäcktes
"	70, r. 6	nerifrån	" å	"	" ä
"	74, r. 15	"	" träda	"	" träda
"	" r. 8	"	" Sketa	"	" Sketu
"	76, r. 13	uppifrån	" Så	"	" Gå
"	80, r. 14	"	" Smal-kreter	"	" Smal-kreter
"	83, r. 23	"	" læuigatam	"	" læuigatam
"	" r. 26	"	" loni	"	" leni
"	92, r. 3	"	" midfoster	"	" med foster
"	99, r. 10	"	" Cinerca	"	" Cinerea
"	104, r. 6	"	" Polystarchion	"	" Polystachion
"	" r. 22	"	" hoss	"	" hos

Ytterligare Rättelser:

Pag.	10,	r. 23	står: Bratt	läs: Brått
"	21,	sista raden	" sött	" sölt
"	23,	r. 29	" Frå-kännes	" Frå-hännes
